

Concept Foto van de Leefomgeving

Gemeente Gooise Meren

Contactpersoon

JASPER VAN BRUCHEM
Adviseur

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

25

30

35

40

45

50

Inhoud

1	Ambities	4
2	Beoordelingsmethodiek	7
2.1	Beoordelingskader	7
3	Foto van de Leefomgeving	8
3.1	De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	9
3.1.1	Passend woonaanbod	9
3.1.2	Vitale leefomgeving	11
3.1.3	In goede gezondheid	18
3.1.4	Milieugebruiksruimte	20
3.2	Samen werken en veilig op weg in de regio	26
3.2.1	Bruisende economie	26
3.2.2	Goed verbonden met de regio	30
3.2.3	Toekomstbestendige mobiliteit	33
3.3	Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	41
3.3.1	Sterke samenleving	41
3.3.2	Sociaal fysiek veilig	42
3.3.3	Verkeersveiligheid	45
3.4	Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	46
3.4.1	Eerlijke energietransitie	46
3.4.2	Duurzame warmte	50
3.4.3	Circulariteit	52
3.5	Natuur- en erfgoedparels versterken	54
3.5.1	Bloeiende biodiversiteit	54
3.5.2	Robuust erfgoed	57
3.5.3	Recreatie en toerisme	62
3.5.4	Kansrijk water	65

1 Ambities

Thema	Opgave	Ambitie	Beoordelingscriterium	Beoordelingswijze
De leefomgeving nog mooier en gezonder maken	Passend woonaanbod	Het kwalitatieve (inclusief wonen met zorg) en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen	Afstemming vraag en aanbod op woningmarkt	Semi-kwantitatief
	Vitale leefomgeving	In 2040 is voldoende openbaar verblijfsruimte op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren	Toegankelijkheid van openbaar groen op loopafstand	Kwalitatief
		In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt	Omvang stedelijk hitte-eiland effect	Kwalitatief
	In goede gezondheid	In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden	Toegankelijkheid openbare ruimte en ruimte voor beweging	Kwalitatief
	Milieugebruiksruimte	In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid	Aantal knelpunten op gebied van geluidsoverlast	Kwalitatief
		In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging	Aantal knelpunten op gebied van luchtkwaliteit	Kwalitatief
Samen werken en veilig op weg in de regio	Bruisende economie	Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is.	Afstemming vraag en aanbod op arbeidsmarkt en evenwicht woon-werkbalans	Kwalitatief
	Toekomstbestendige mobiliteit	In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht voor fietsers en voetgangers	Fiets- en wandelvriendelijkheid van infrastructuur	Kwalitatief
		In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken	Bijdrage van gedifferentieerde parkeernorm aan scheppen van ruimte in stedelijk gebied	Kwalitatief
		In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer "zero emissie"	Duurzame mobiliteit	Kwantitatief?

	Goed verbonden met de regio	In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig	Kwaliteit van verbindingen over weg en spoor	Kwalitatief
Samen leven in de buurt, wijk en gemeente	Sterke samenleving met rijk verenigingsleven	In 2040 is de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte hoogwaardig, inclusief en levensloopbestendig	Mogelijkheden tot ontmoeting in openbare ruimte	Kwalitatief
	Sociaal fysiek veilig	Inwoners en bezoekers van Gooise Meren voelen zich in 2040 in alle woon- en werkgebieden sociaal en fysiek veilig	Aantal knelpunten op gebied van sociale en externe veiligheid	Kwalitatief
	Veilige wijken	Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren	Aantal knelpunten op gebied van verkeersveiligheid	Kwalitatief
Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst	Duurzame gebouwde omgeving	In 2030 is de helft van de woningvoorraad in Gooise Meren energieneutraal en in 2050 is de gehele gemeente energieneutraal.	Aandeel opgewekte duurzame stroom en besparing t.o.v. 2021	Semi-kwantitatief
		In 2030 hebben alle bestaande woningen en gebouwen geen aardgas aansluiting meer en hebben ze minimaal energielabel B. In 2050 is Gooise Meren aardgasvrij	Aandeel woningen met duurzame verwarming	Semi-kwantitatief
	Circulariteit	In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop.	Mate van circulariteit in inkoop	Kwalitatief
Natuur- en erfgoedparels verder versterken	Bloeiende biodiversiteit	Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en landschappen	Aantal soorten binnen bebouwde kom en in buitengebied	Kwalitatief
	Robuust erfgoed	In 2040 zijn de kenmerkende landschappen in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als leidend principe aangehouden	Belevingswaarde van landschap	Kwalitatief
		In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden	Behoud van cultureel erfgoed	Kwalitatief
		In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons archeologische erfgoed	Behoud van archeologische waarden	Kwalitatief
	Recreatie en toerisme	In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit	Belevingswaarde en schaal van recreatieve en toeristische bestemmingen in gemeente	Kwalitatief

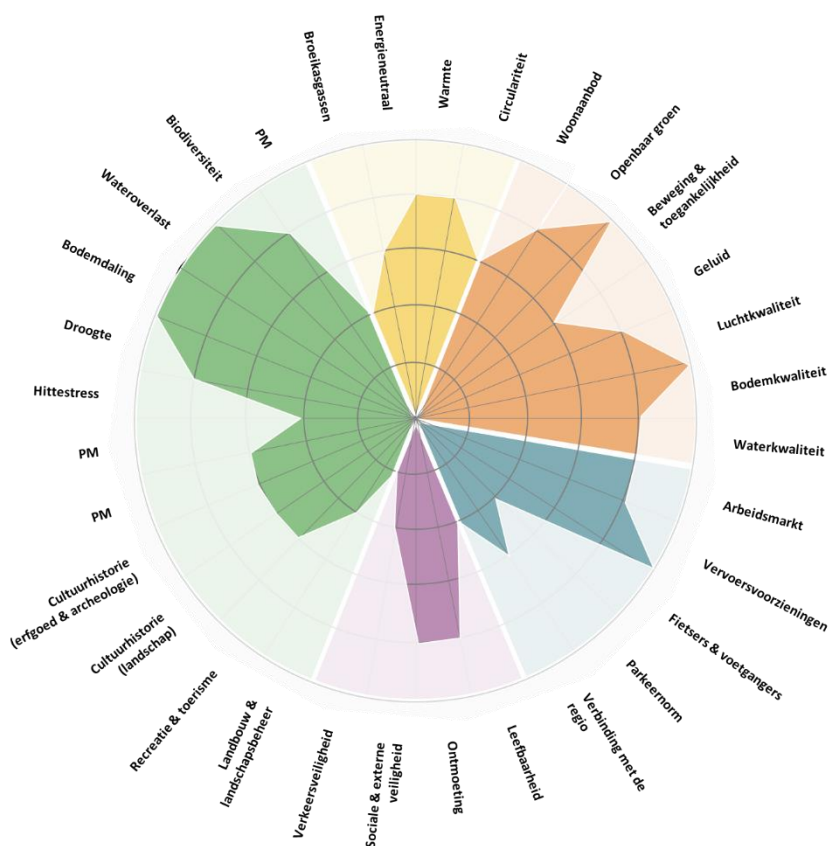
Kansrijk water	In 2040 is de chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater hoog en is het bodem- en watersysteem klimaatbestendig ingericht	Wettelijke normen voor fosfaat, nitraat en sulfaat	Kwalitatief
	In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van overstromingen zoveel mogelijk beperkt	Aantal risicogebieden voor wateroverlast	Kwalitatief
	In 2040 is schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk beperkt en is er een houdbaar perspectief voor alle bewoners en gebruikers van het veengebied	Areaal van gebied dat gevoelig is voor droogte	Kwalitatief
	In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed	Aantal knelpunten op gebied van bodemkwaliteit	Kwalitatief

2 Beoordelingsmethodiek

2.1 Beoordelingskader

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	De omgeving nodigt ondergemiddeld uit tot bewegen en de toegankelijkheid van de openbare ruimte is gemiddeld. De sociale cohesie in Lisse is bovengemiddeld.
Autonome ontwikkeling	+/-	Om tegemoet te komen aan het grotere aandeel ouderen in de bevolking zullen openbare ruimtes en gebouwen aangepast moeten worden om de toegankelijkheid voor mensen die slecht ter been zijn te waarborgen.
Conserverend	++	Er worden vitaliteitsroutes aangelegd. Het aandeel openbaar groen schept weinig kansen om de beweegvriendelijkheid en ontmoetingsfunctie van de openbare ruimte te vergroten.

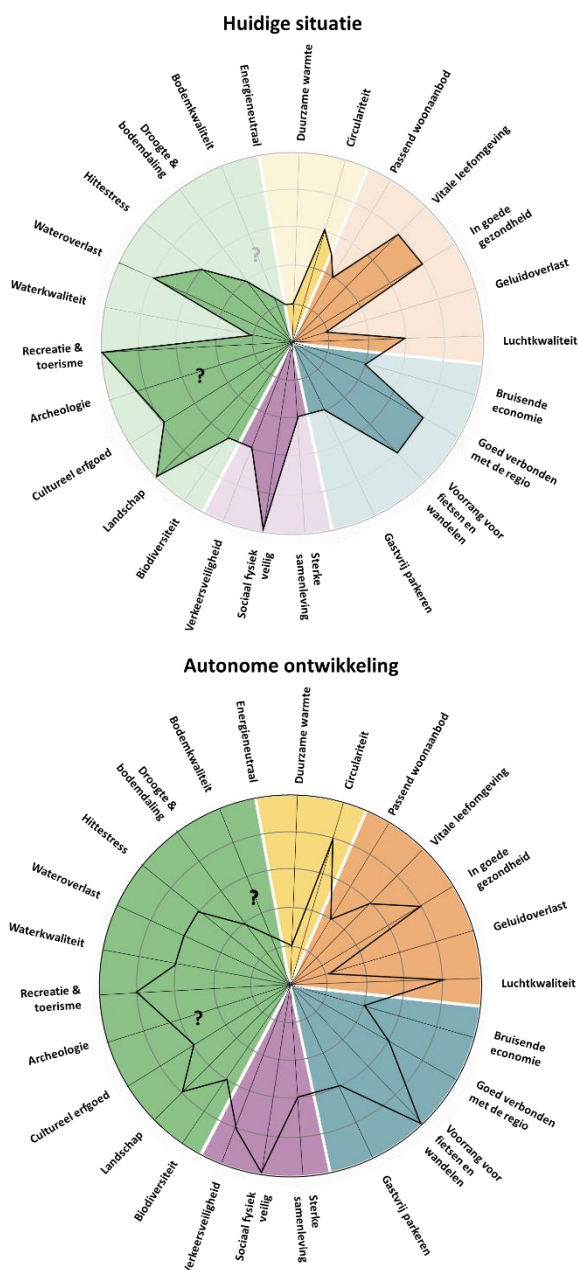
- 5 Beoordelingsschaal bestaande uit vijf kwaliteitsniveaus, wordt per opgave in tabelvorm weergegeven met behulp van symbolen (--, -, +/-, + en ++) en kort toegelicht. Kwaliteitsniveaus komen overeen met ringen in Rad van de Leefomgeving: -- is binnenste ring, ++ is buitenste.

3 Foto van de Leefomgeving

De Foto van de Leefomgeving vormt het startpunt van de beoordeling op doelbereik en milieueffecten. Voor iedere opgave die terugkomt in de Omgevingsvisie is op basis van beschikbare informatie en expert judgement beoordeeld in welke mate anno 2021 voldaan wordt aan de voor die opgave gestelde ambitie. Volgend op de beschrijving van de huidige situatie zijn ook autonome ontwikkelingen die naar verwachting plaats zullen vinden in de periode tot 2040 in beeld gebracht. Hierbij is uitgegaan van ongewijzigd, vigerend beleid. Er wordt rekening gehouden met externe ontwikkelingen op het gebied van onder andere klimaat, energie en demografie. Voor de referentiesituatie die hieruit volgt is voor iedere opgave bepaald of in vergelijking met de huidige situatie een verbetering, verslechtering of geen verschil op zal treden en tot welke beoordeling dit leidt.

De resultaten van deze beoordeling zijn schematisch weergegeven in het Rad van de Leefomgeving voor gemeente Gooise Meren (Figuur 3-1).

Figuur 3-1; het Rad van de Leefomgeving voor de huidige situatie (boven) en autonome ontwikkeling (onder)

3.1 De leefomgeving nog mooier en gezonder maken

3.1.1 Passend woonaanbod

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Passend woonaanbod beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Het kwalitatieve en kwantitatieve woonaanbod sluit in 2040 goed aan op de vraag en Gooise Meren levert een bijdrage aan de regionale woonopgave en moet stijgen tot 1/3 betaalbare woningen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel .

Tabel 3-1; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Passend woonaanbod

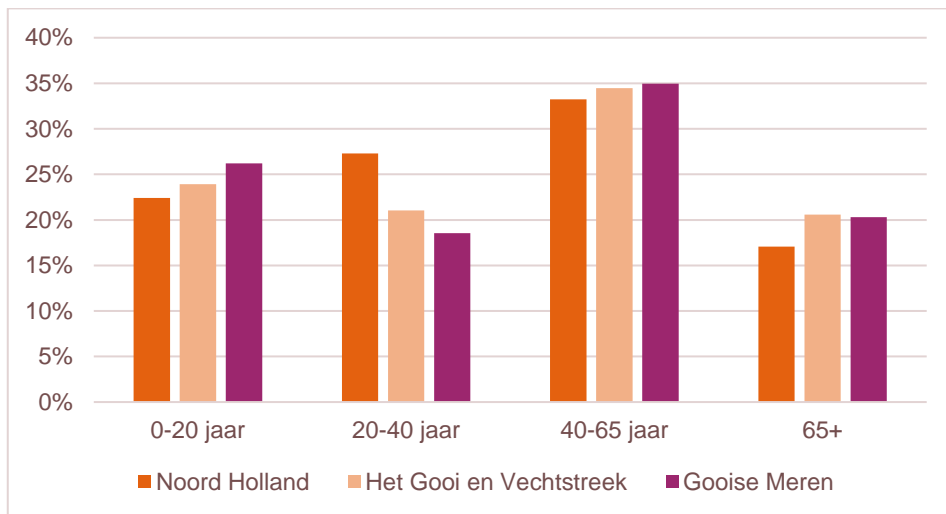
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	Er is sprake van een tekort aan betaalbare woningen voor starters en middeninkomens, met name in Muiderberg.
Autonome ontwikkeling	–	Voor de periode tot 2025 dragen nieuwbouwwoningen waar onherroepelijke harde plannen voor zijn bij aan het verminderen van de mismatch op de woningmarkt. In de periode daarna zijn aanvullende woningbouwlocaties nodig en dreigen vraag en aanbod verder uit de pas met elkaar te gaan lopen door vergrijzing en verdergaande verdunning van huishoudens.

Huidige situatie

In de gemeente Gooise Meren wonen bijna 57.000 inwoners en ruim 25.000 huishoudens. De meeste mensen wonen in Bussum (32.870) en Naarden (17.209). In Muiden en Muiderberg wonen samen 6.249 mensen (Visie wonen). De woningvoorraad beslaat meer dan 25.000 woningen. Een groot deel hiervan is vooroorlogs en draagt bij aan de karakteristieke historische uitstraling van de gemeente.

In vergelijking met de regio en de provincie wonen er relatief weinig 20- tot 40-jarigen, zie Figuur . Dit is gerelateerd aan de woningvoorraad: de gemeente heeft een overgroot aandeel aan dure koopwoningen, en relatief weinig betaalbare woningen. Van alle koopwoningen in de gemeente heeft circa 50% een WOZ-waarde van meer dan €350.000,-. Dit maakt de gemeente aantrekkelijk voor oudere huishoudens met een hoger inkomen (Visie wonen). Daarentegen bedraagt het aantal sociale huurwoningen en betaalbare koopwoningen (tot €200.000,-) slechts 20% van het woonaanbod. Het relatief lage percentage sociale huurwoningen maakt het lastig voor lage inkomens om zich te vestigen in de gemeente. Ook voor starters en middeninkomens, die sinds 2016 niet meer in aanmerking komen voor sociale huurwoningen, is het passend aanbod beperkt. Daarnaast zorgt het ontbreken van een bereikbaar middensegment voor onvoldoende doorstroming vanuit het betaalbare segment.

Het tekort aan betaalbare woningen in de gemeente is bijzonder groot in Muiderberg. Slechts 13% van de woningen heeft een WOZ-waarde van minder dan €200.000,-. In de overige kernen ligt dit ongeveer tussen de 30% en 40%. Muiderberg heeft dan ook relatief veel grondgebonden woningen. In Muiden en Muiderberg bevinden zich in totaal slechts 200 appartementen. In Naarden staan relatief gezien de meeste duurdere woningen. Bussum heeft relatief de meeste goedkope woningen. Bussum is tevens het meest verstedelijkt; 75% van de appartementen uit de gemeente bevindt zich in deze kern.

Figuur 3-2 Bevolking naar leeftijdscategorie op 1 januari 2020 (CBS, 2021)

Autonome ontwikkeling

De prognoses voor bevolkingsgroei laten zien dat in 2040 het aantal personen en huishoudens in de gemeente gestegen is. In 2040 wonen er circa 60.000 mensen in de gemeente, dat is een toename van 3.000 personen. Tabel laat zien dat het aantal alleenstaanden het snelst stijgt: in 2040 bestaat circa 45% van alle huishoudens uit één persoon. Dit wordt mede veroorzaakt door de toenemende vergrijzing. Het aandeel mensen van 65 jaar of ouder in de totale bevolking is momenteel 20% en zal toenemen naar 30% in 2040. Met 6% van de totale bevolking is de groep 85 jaar of ouder relatief klein in 2040 (Visie Wonen). Het aantal tweepersoonshuishoudens (samenwonend zonder kinderen) neemt iets toe. Het aantal samenwonende huishoudens met kinderen neemt licht af.

Tabel 3-2 Prognose huishoudenssamenstelling 2040 Gooise Meren (Bron: Provincie Noord-Holland)

	2015	2040
Alleenstaanden	9.935	12.723
Eenoudergezinnen	1.621	1.687
Samenwondend zonder kind(eren)	6.737	7.285
Samenwonenden met kind(eren)	6.966	6.286
Overig	109	141
Totaal	25.368	28.122

De komende jaren loopt de gemeente een aantal risico's. Het gebrek aan woningen in het middensegment zorgt voor minder doorstroming vanuit de sociale huur. De woningmarkt is steeds slechter toegankelijk voor starters en de laagste inkomens. Ze hebben hierdoor een afnemende slaagkans. De toenemende vergrijzing zorgt ervoor dat het huidige voorzieningenniveau niet in stand kan worden gehouden. De nieuwbouw plancapaciteit is tevens voor de helft geconcentreerd op één locatie in Muiden (Visie Wonen).

Om deze risico's te ondervangen heeft de gemeente in haar Visie Wonen vijf prioriteiten gesteld. Allereerst wil de gemeente, om de hoge druk op de woningmarkt te verlichten, het woonaanbod flink uitbreiden: tot 2025 moeten er 2800 woningen gebouwd worden (Visie wonen). Momenteel is de bouw van 1215 woningen vastgesteld. Hiervan worden 950 koopwoningen in de kern Muiden gebouwd (Tabel 3-3).

Tabel 3-3 Onherroepelijk vastgestelde plannen voor woningbouw in de gemeente.

Naam	Locatie	Aantal woningen	Type woningen	Status
De Krijgsman	Muiden	950	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Woonzorgeenheden Hoogerlust	Muiden	42	Huurwoningen: tot €1392,- p.m.	1A Onherroepelijk
Schoutenwerf	Muiden	51	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Zwarteweg 6-8	Bussum	82	Huurwoningen: 75% tot €752,- p.m., 25% tot €1392,- p.m.	2A Vastgesteld plan/besluit
Bensdorp	Bussum	48	Onbekend	1A Onherroepelijk
Stork	Bussum	42	Koopwoningen: > €350k	1A Onherroepelijk
Totaal		1215 woningen		

Volgens de Monitor Woningbouw 2020 is er in de Regio Gooi en Vechtstreek voldoende plancapaciteit aanwezig om tot 2040 te voldoen aan de woningbehoefte (ook als de inhaalvraag wordt meegerekend). In de regio worden voor de periode 2015-2030 9.250 nieuwbouwwoningen gebouwd. Wel is het van belang dat voor de periode 2025-2030 de zachte plannen deels hard worden (Woningbouw Monitor 2020). De harde en zachte plancapaciteit van de gemeente is samen goed voor de bouw van 2.814 woningen. Dit betekent dat alle zachte plancapaciteit hard gemaakt moet worden om aan de doelstelling voor 2025 te voldoen (Visie Wonen). Na 2025 zullen er nieuwe woningbouwlocaties gezocht moeten worden.

Naast het aantal woningen, is het type woningen van belang. De gemeente en regio hanteren als uitgangspunt dat 1/3 van de nieuwbouw betaalbaar moet zijn, 1/3 middelduur en 1/3 duur. Ontwikkelaars moeten zich aan deze verdeling houden bij nieuwbouw. Indien niet aan deze eis wordt voldaan, moet de initiatiefnemer een bijdrage leveren aan een compensatiefonds. Momenteel kampt het sociale huur segment met de grootste tekorten. Daarom wil de gemeente tot 2025 350 sociale huurwoningen realiseren. Uit Tabel blijkt dat van de 1215 woningen die zijn vastgesteld slechts 60 sociale huurwoningen zijn. Daarentegen zijn ruim 1000 woningen koopwoningen van meer dan €350.000,-.

De gemeente staat voor een belangrijke opgave wat betreft het kwalitatieve woningaanbod. De vraag steeds meer gedomineerd door één- en tweepersoonshuishoudens en ook de vergrijzing heeft effect op het type woningen dat wordt gevraagd. Het aanbod, ook in de betaalbare voorraad, bestaat voor een groot deel uit grondgebonden woningen. Om ook passend te zijn voor de vraag van toekomstige huishoudens, zullen woningen gemiddeld kleiner (en betaalbaarder) moeten zijn voor kleinere huishoudens. Daarnaast moeten meer woningen gelijkvloers zijn, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De komende jaren maakt de gemeente prestatieafspraken met corporaties en huurders om de bestaande woningvoorraad te ontwikkelen richting kleiner en meer gelijkvloers.

3.1.2 Vitale leefomgeving

3.1.2.1 Openbaar verblijfsgroen

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Openbaar verblijfsgroen beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is voldoende openbaar verblijfsgroen op loopafstand toegankelijk voor alle inwoners van Gooise Meren. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-4.

Tabel 3-4; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Openbaar verblijfsgroen

Fase	Beoordeling	Toelichting
------	-------------	-------------

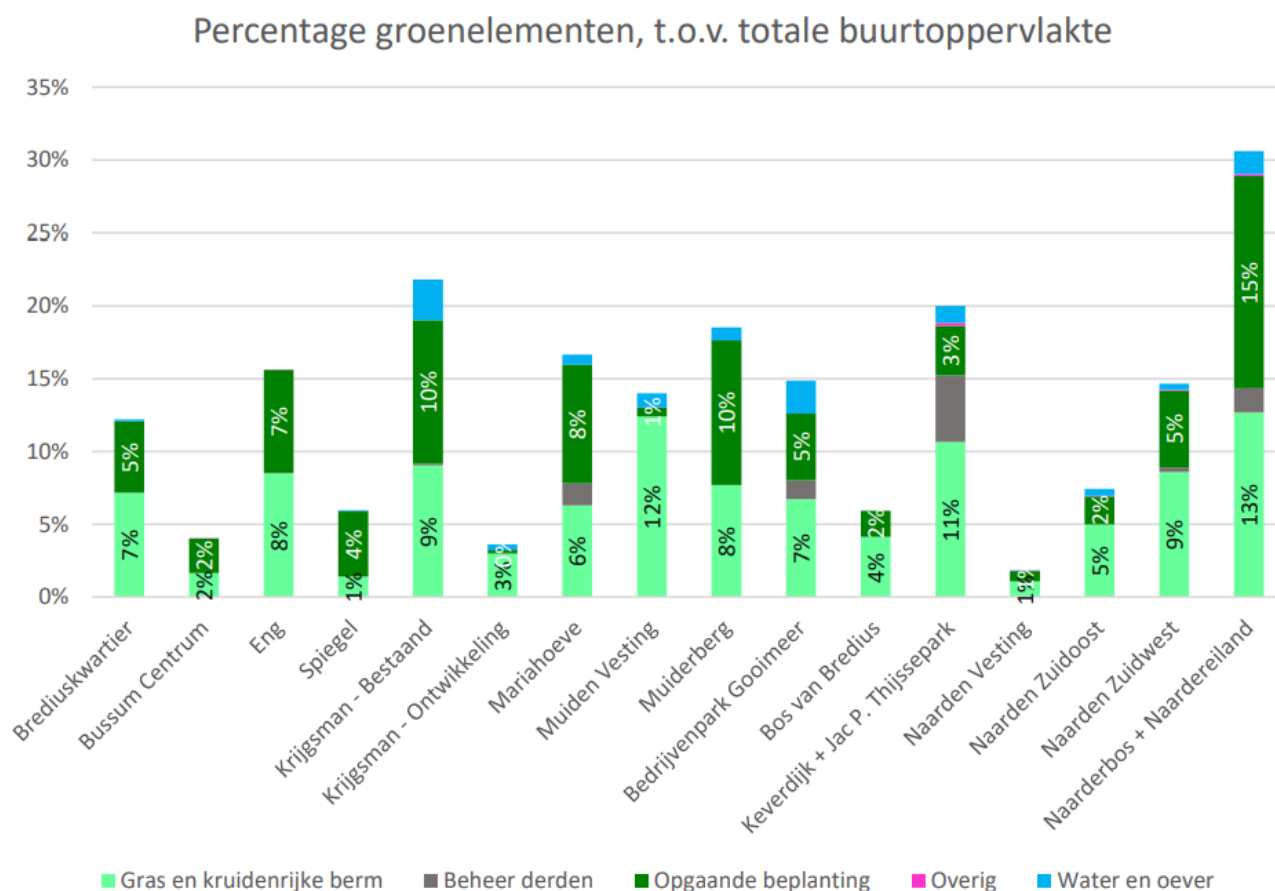
Huidige situatie	+	Gooise Meren is een groene gemeente en het merendeel van de bewoners heeft op loopafstand toegang tot openbaar groen. Het centrum van Bussum vormt een knelpunt: er is hier vrijwel geen openbaar groen en ook de omliggende wijken zijn vrij sterk verhard. Het gemiddelde percentage openbaar groen in Gooise Meren bedraagt 11,5%. PM totaalpercentage van groen binnen de bebouwde kom afzetten tegen gemiddeldes van 30-45% voor andere steden in Nederland
Autonome ontwikkeling	+/-	De gemeente heeft het handhaven van het aandeel openbaar groen en met name het bomenbestand hoog in het vaandel staan. De voorwaarde om de woningbouwopgave van de gemeente binnen de grenzen van de huidige bebouwde kom op te lossen vormt een mogelijk knelpunt met ruimte voor openbaar groen.

Huidige situatie

105 Gooise Meren is een groene gemeente. Dit is een uitgangspunt uit de Visie Buitenruimte. Groen bevindt zich niet alleen in de vele natuurgebieden in het buitengebied. Ook binnen het stedelijke gebied is veel groen dat zorgt voor een fijne leefomgeving. De gemeente bezit circa 26.000 laanbomen, 2.700 m² heide, 223.800 m² sierbeplanting, vele parken, 49.000 m² bodembedekkers, 7.900 m² rozen, 288.800 m² bosplantsoen, 151.400 m² bos en hakhout, 9.600 m² vaste planten, 29.000 m² hagen, 550.000 m² gras en 850.000 m² kruidenrijke bermen (Visie Buitenruimte, 2018).

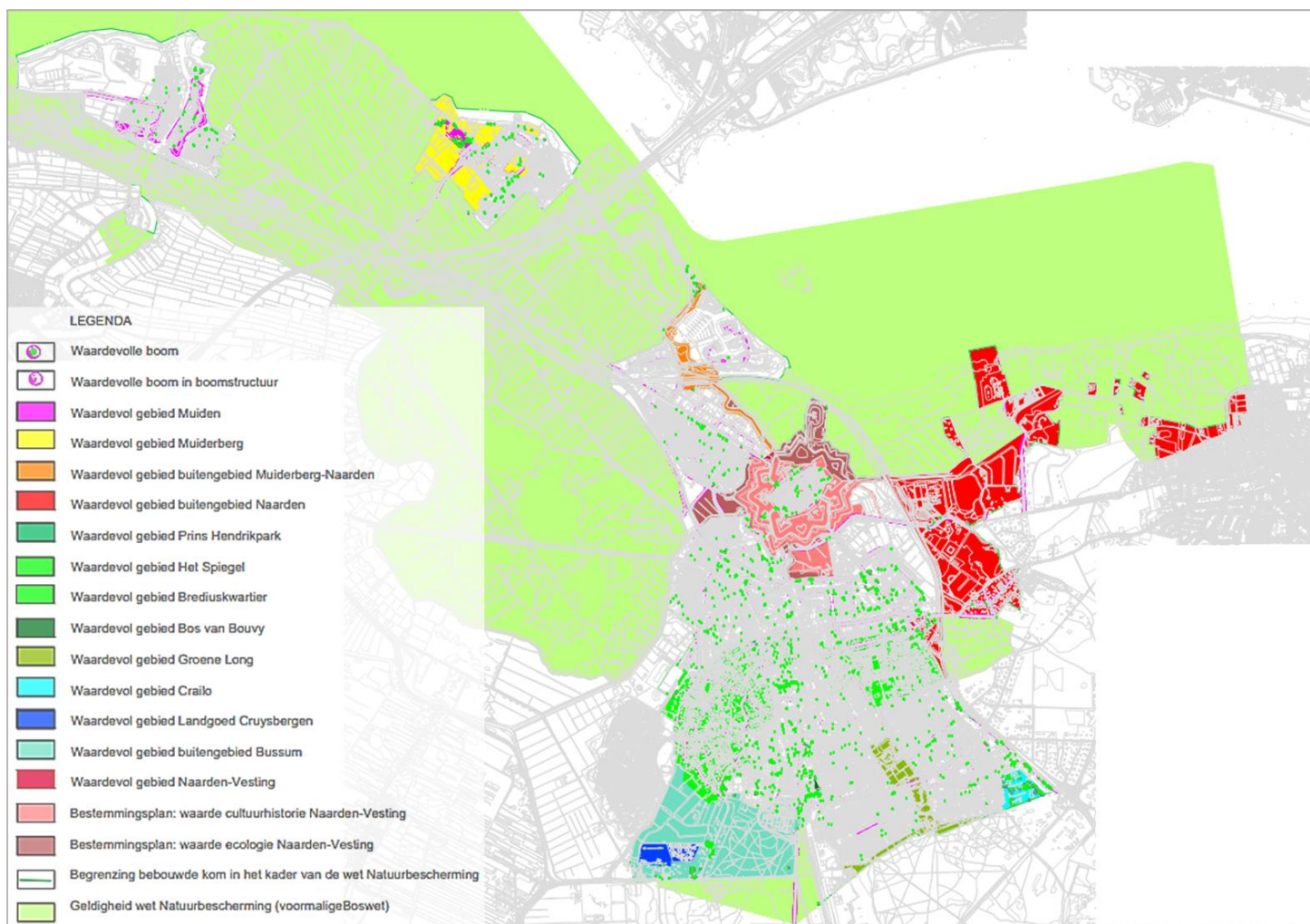
110 Figuur 3-3 laat zien wat het aandeel openbaar groen is per wijk. Gemiddeld ligt het percentage rond de 11,5%. De meeste buurten hebben een percentage rond de 15%, zoals Muiderberg, Mariahoeve, Naarden Zuidwest en het Brediuskwartier en de Eng in Bussum. Opvallend is dat een aantal buurten relatief weinig openbaar groen heeft. Soms is dat historisch ingegeven (Bussum centrum, Naarden-Vesting) en soms zijn de buurten ontwikkeld in perioden met minder aandacht voor groenelementen in de openbare ruimte (het Spiegel). Particulier groen is niet meegenomen in dit overzicht, en dat zorgt bij wijken als het Spiegel voor veel extra groen (Gemeente Gooise Meren, 2020).

PM informatie over de toegankelijkheid en afstand van het openbaar groen

Figuur 3-3 Procentuele verdeling van groenelementen per buurt (Gemeente Gooise Meren, 2020)

De gemeente heeft een lijst met waardevolle bomen en gebieden die is vastgesteld door het college. Bomen in waardevolle gebieden zijn ook waardevolle bomen. De bomen op de lijst worden eens in de vier jaar onderzocht. Hiermee wordt aan de zorgplicht voor bomen voldaan. Voor het kappen van waardevolle bomen (en bomen die minder dan 10 jaar geleden zijn aangeplant) is een vergunning nodig. In 2019 stuurde de Werkgroep biodiversiteit (een burgerinitiatief) een kritische brief naar het college waarin gesteld wordt dat het bomenbeleid onvoldoende bijdraagt aan lokale klimaatdoelstellingen en het verbeteren van biodiversiteit, omdat een groot aantal bomen onbeschermd blijft.

Figuur 3-4 Waardevolle bomen en gebieden in de gemeente

Autonome ontwikkeling

In 2021 wil de gemeente zorgdragen voor een gevarieerd, duurzaam bomenbestand. De gemeente wil het toetsingskader voor kapvergunningen beter laten aansluiten bij de klimaatdoelstellingen en -veranderingen. Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de verspreiding van de bomen in de gemeente en de bijdrage van bomen aan o.a. hittestress, wateropvang en CO₂-vastlegging. Daarnaast is het huidige beleid gefocust op het stimuleren van bewoners om bij te dragen aan het openbare groen. Men wordt gestimuleerd om tuinen en gevels te vergroenen, bijvoorbeeld door mee te doen aan Actie Steenbreek. Ook wil de gemeente bewoners en ondernemers betrekken bij de (her)inrichting en bij het onderhoud van openbaar groen (Visie Buitenruimte, 2018). Kleine stukjes groen die nabij de huizen van bewoners liggen, kunnen gekocht worden van de gemeente.

Bij (her)inrichtingen worden kansen voor openbaar groen meegenomen. Zo wordt in 2021 de buitenruimte van het gemeentehuis heringericht en hierbij wordt de groenstructuur versterkt. Ook bij de herinrichting van het Brediussterrein in Muiden voor sport en wonen worden groene zones aangelegd. Echter, er zijn geen harde afspraken in bijvoorbeeld de woningbouwsector over het meenemen van groen bij nieuwbouw.

3.1.2.2 Hittestress

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Hittestress beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 zijn nadelige effecten van hittestress zoveel mogelijk beperkt. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-5.

Tabel 3-5; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Hittestress

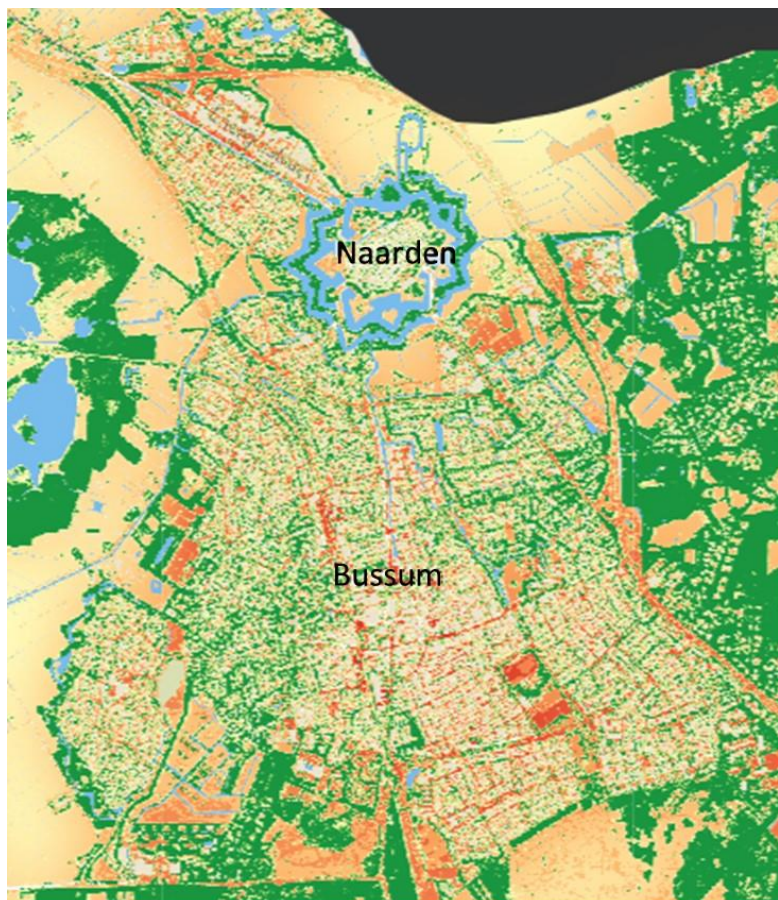
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Hittestress is een opgave die slechts beperkt speelt in gemeente Gooise Meren. Het hitte-eiland effect is met 2°C klein in vergelijking met grotere woonkernen in Nederland. De plek waar het stedelijk hitte-eiland effect het grootst is het centrum van Bussum. De vele bomen die de gemeente telt, helpen met het tegengaan van de negatieve gevolgen van hittestress. PM aanscherpen obv gevoelstemperatuurkaart
Autonome ontwikkeling	+/-	Hittestress zal de komende decennia in intensiteit toenemen doordat het klimaat opwarmt. De gemeente stimuleert inwoners om hun tuinen en gevels te vergroenen, maar neemt verder weinig maatregelen om de effecten te beperken. Het risico bestaat daarmee dat het stedelijk hitte-eiland effect en de gevoelstemperatuur in sterk verharde gebieden toe zullen nemen.

Huidige situatie

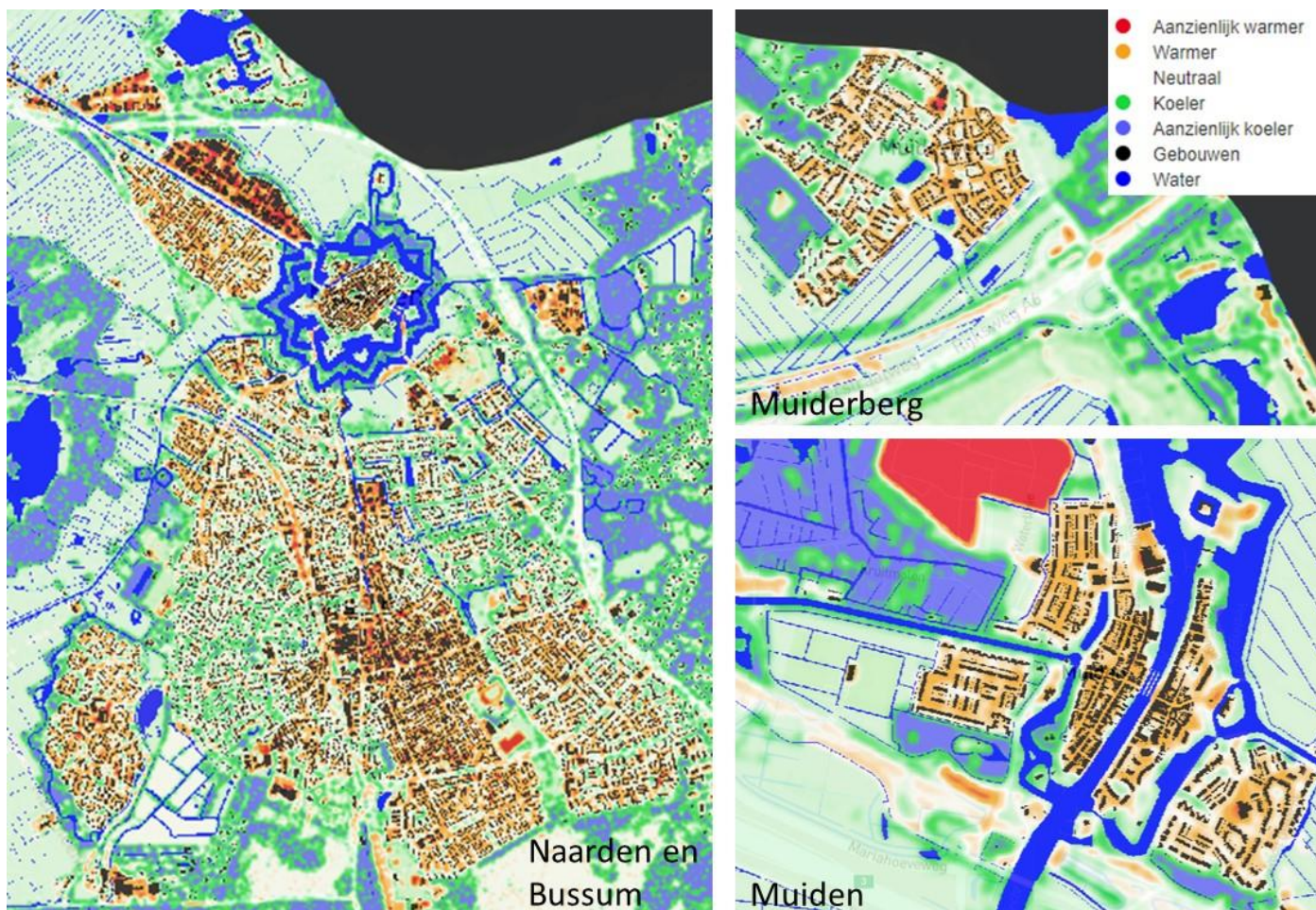
Hittestress treedt op als stedelijk gebied te maken heeft met ongewoon hogere temperaturen ten opzichte van haar omgeving. De gebieden met de hoogste intensiteit aan verharding en daarmee de laagste percentages groen hebben te maken met de hoogste opwarming. In de nachtelijke uren kunnen de temperaturen daardoor een stuk hoger liggen dan de landelijke omgeving en kan dit leiden tot slaapproblemen. Blootstelling aan langdurig hogere temperaturen leidt tot diverse andere klachten, zoals warmte-uitslag, hittekrampen, hitte-uitputting en hitteberoerte. Op warme dagen kan daardoor een oversterfte zijn met name onder ouderen (Gemeente Gooise Meren, 2020).

In 2019 heeft het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht klimaatstresstesten uitgevoerd, o.a. voor hittestress. Figuur 3-6 laat de gevoeligheid van de stedelijke gebieden in Gooise Meren voor hittestress zien. De hittestresskaart in de stresstest is een functie van de warmte-uitstraling van het oppervlak en schaduw; de wind en het geschatte aantal dagen hittestress per jaar zijn niet meegenomen. In Muiden wordt het noordwestelijke deel van de stad aanzienlijk warmer tijdens zomerse dagen. In Naarden zijn de bedrijventerreinen in het noorden aandachtspunten. Bussum centrum wordt ook aanzienlijk warmer. De koelere gebieden liggen vrij voorspelbaar in het buitengebied, in bosrijk (woon)gebied bij water. Het stedelijk hitte-eiland effect, oftewel het temperatuurverschil tussen het platteland en de stad, is het grootst in Bussum (Atlas van de Leefomgeving, 2017). Hier kan de temperatuur op enkele plekken in het zuidoosten tot 2°C oplopen door de grote mate van verharding en de omvang van het stedelijk gebied: het stedelijk hitte-eiland effect neemt richting de centra van stedelijke gebieden steeds verder in omvang toe. Op de meeste plekken in Bussum blijft hitte-eiland effect onder de 1,8°C. In Huizen, een stad van vergelijkbare grootte, heeft een groter deel van de stad te maken met opwarming tot 2°C. Ook in Hilversum treedt een sterker hitte-eiland effect op: in grote delen van de stad kan de temperatuur oplopen tot boven 2°C. In Hilversum is in het centrum meer verharding dan in Bussum (Klimaat-effectatlas, 2021). In Naarden bedraagt het effect maximaal 1,4°C en in Muiden en Muiderberg maximaal 0,6°C. Deze kernen zijn een stuk kleiner dan Bussum.

PM tekst opnemen over de gevoelstemperatuur op een warme dag (als de legenda werkt en duidelijk wordt waar de kleuren voor staan)

Figuur 3-5 Gevoelstemperatuur op een warme dag die 1 keer per 1000 zomerdagen voorkomt in het huidige klimaat. Rode gebieden zijn zeer gevoelig voor hittestress, groene gebieden nauwelijks (AGV klimaatatlas). **PM de legenda in de viewer werkte niet**

Figuur 3-6 Gevoeligheid voor hittestress in Naarden, Bussum, Muiderberg en Muiden (AGV Klimaatatlas).

Autonome ontwikkeling

Zomers in Nederland worden steeds warmer – de temperatuur op de warmste dag in het jaar is sinds 1900 met ruim 3°C toegenomen (KNMI, 2014). Deze trend zal zich de komende decennia voortzetten waardoor temperatuurextremen in de zomer groter zullen worden. Om hittestress tegen te gaan spoort de gemeente inwoners aan hun eigen huis minder kwetsbaar te maken. Hiervoor is de tool Duurzaam en Klimaatbestendig ontwikkeld.¹ Met deze tool wordt inzicht gegeven in de maatregelen die inwoners kunnen nemen om hittestress te verminderen. De maatregelen worden uitgelegd en gescoord op kosten, moeilijkheidsgraad en onderhoudslasten. Deze maatregelen zullen waarschijnlijk echter de toename in gevoelstemperatuur als gevolg van warmer wordende zomers niet geheel kunnen compenseren, waardoor Gooise Meren als geheel gevoeliger zal worden voor hittestress. Met name onder ouderen kan dit negatieve gevolgen hebben en zelfs leiden tot oversterfte (Gemeente Gooise Meren, 2020).

De nabijheid van ondergrondse warmte-afgevend infrastructuur (kabels, leidingen en warmtenetten) kan het negatieve effect van extreme hitte op het leidingwater versterken. Daarom is het belangrijk om rekening te houden met de ligging van deze netwerken. De groeiende hoeveelheid ondergrondse infrastructuur kan dit effect versterken. Bovengrondse vergroening kan een oplossing bieden voor dit probleem. Daarbij kan meer open water ook een oplossing bieden voor de hittestress. Dit water moet echter wel stromend zijn, want stilstaand water geeft 's avonds juist warmte af.

¹ <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

3.1.3 In goede gezondheid

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven In goede gezondheid beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 daagt de openbare ruimte in Gooise Meren uit tot een gezonde, inclusieve en sportieve leefstijl voor alle leeftijden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-6.

Tabel 3-6; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven In goede gezondheid

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Gooise Meren scoort bovengemiddeld op de kernindicatoren van de Bewegvriendelijke Omgeving. De inwoners van Gooise Meren voelen zich gemiddeld gezonder dan de gemiddelde Nederlander en voldoen evenveel als gemiddeld aan de beweegnorm
Autonome ontwikkeling	+	De komende decennia zal het aandeel van de bevolking dat aan de beweegnorm voldoet licht stijgen. Door voortschrijdende vergrijzing van de bevolking is het op loopafstand van huis beweegvriendelijk en toegankelijk inrichten van de leefomgeving een aandachtspunt

Huidige situatie

Het stimuleren van een gezonde en sportieve leefstijl is een belangrijk speerpunt in de gemeente Gooise Meren. Hierbij wordt gezondheid gedefinieerd als 'positieve gezondheid', waarbij gezondheid meer omvat dan alleen 'niet ziek zijn'. De GGD Gooi en Vechtstreek heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de lichamelijke en geestelijke gezondheid van mensen in de regio (GGD Gooi en Vechtstreek, 2017a). Uit deze Gezondheidspeiling bleek dat volwassenen en ouderen zich gemiddeld gezonder dan de rest van Nederland voelen en bovendien ook goed in hun vel zitten (zie Figuur). Ruim de helft van de volwassenen en bijna driekwart van de ouderen voldoet in de regio Gooi en Vechtstreek aan de Nederlandse Norm voor Gezond Bewegen. Gemiddeld voldoet 63,9% van de inwoners van Gooise Meren aan deze beweegnorm. Dit is net iets boven het Nederlandse gemiddelde van 63%.

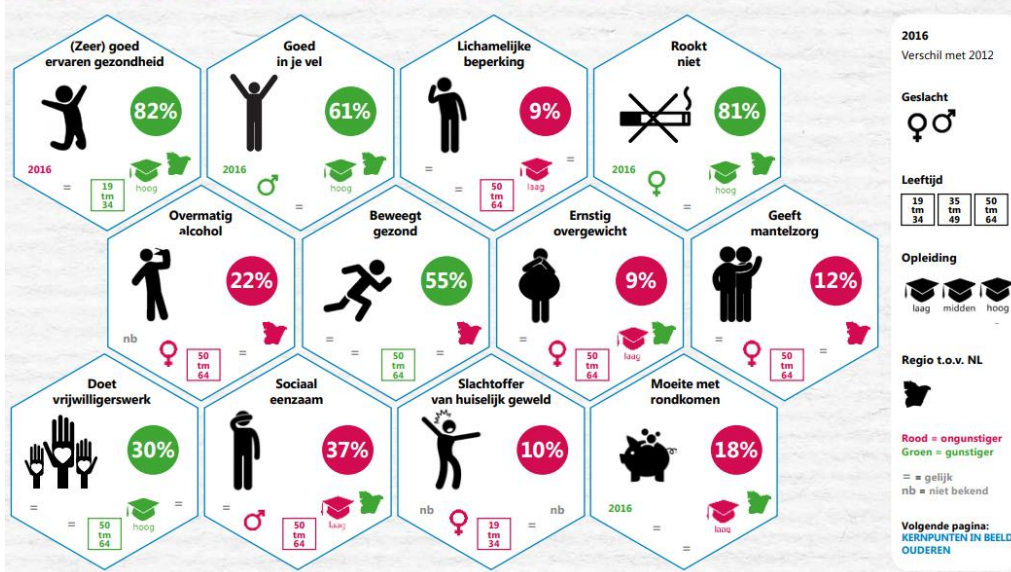
Gooise Meren scoort met 67 goed op de kernindicatoren van de Bewegvriendelijke Omgeving (Rijksoverheid, 2021). Deze kernindicatoren zijn gebaseerd op de nabijheid van voorzieningen, het aanbod van sportaccommodaties en speelplekken en de toegang tot groen- en blauwrecreatie. De beoordeling van Gooise Meren ligt boven het landelijk gemiddelde van 60 en is vergelijkbaar met de omliggende gemeenten. In Tabel is te zien dat Gooise Meren voornamelijk goed scoort op de nabijheid van voorzieningen en sport- en speelplekken.

Tabel 3-7 Kernindicatoren Bewegvriendelijke Omgeving Gooise Meren

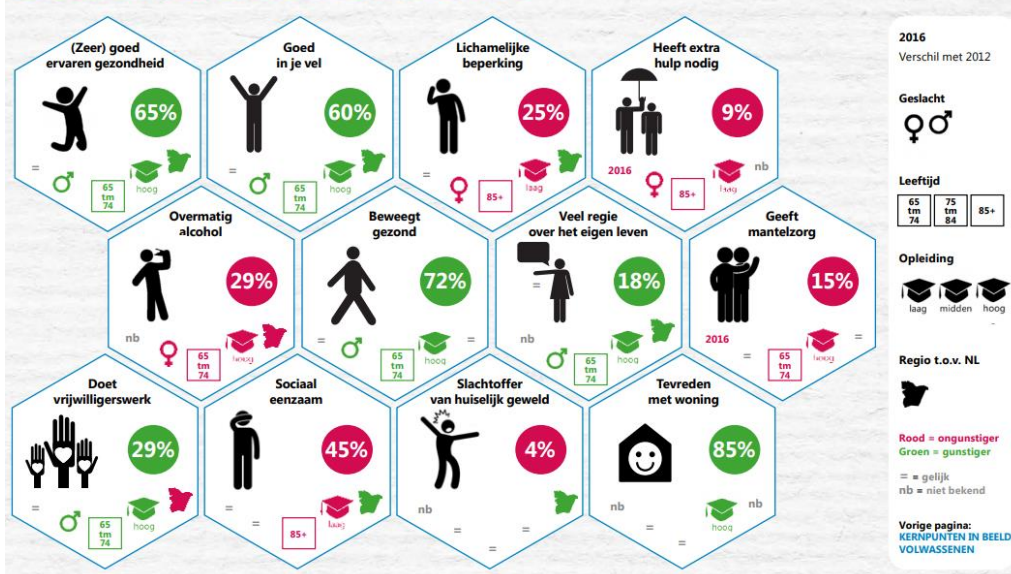
Indicator	Score
Kernindicator beweegvriendelijke omgeving	67
deelindicator voorzieningen	67
deelindicator sportaccommodaties	58
deelindicator groen blauw recreatie	51
deelindicator speelplekken	90

Een andere landelijke trend die wordt waargenomen is de negatieve correlatie tussen armoede en sport. Naarmate het besteedbaar inkomen daalt, neemt de deelname aan sportactiviteiten af. Oorzaken hiervoor zijn de nadelige financiële gevolgen of gevoelens van schaamte. Dit kan leiden tot sociale exclusie en armoede kan dus leiden tot fysieke en sociale achterstand. Om dit tegen te gaan moeten daarom sportfaciliteiten en –activiteiten toegankelijker en betaalbaarder worden gemaakt, zodat meer mensen de gelegenheid krijgen om hiervan gebruik te maken.

KERNPUNTEN IN BEELD: VOLWASSENEN

KERNPUNTEN IN BEELD: OUDEREN

Figuur 3-7 Kernpunten in beeld over de fysieke en sociale gezondheid van GGD-regio Gooi en Vechtstreek (2017). Een opvallend verschil is het aandeel dat voldoet aan de beweegnorm; dit is voor ouderen aanmerkelijk hoger dan voor volwassenen.

De gemeente is actief bezig met het stimuleren van bewegen en sporten onder de bevolking (Gemeente Gooise Meren, 2017). De gemeente stelt (eenmalige) subsidies beschikbaar voor sportaanbieders die sport- en beweegaanbod willen ontwikkelen voor specifieke doelgroepen. Daarbij wordt er veel kennis en expertise uitgewisseld om gepaste en toegankelijke sportactiviteiten beschikbaar en toegankelijk te maken. Er wordt ook gelet op het behouden en indien mogelijk uitbreiden van de hoeveelheid en diversiteit van sportaccommodaties in de gemeente.

Het stimuleren van een inclusieve en toegankelijke samenleving is ook een belangrijk speerpunt van de gemeente. In een subnota voor het Beleidsplan Sociaal Domein 2015-2018 gaf de gemeente aan een actieve en aanjagende rol op zich te willen nemen om inclusiever en toegankelijker te worden (Gemeente Naarden, Muiden en Bussum, 2015). Hierbij wordt onder andere ingezet op het verbeteren van de ruimtelijke indeling, zodat bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten worden geholpen.

Autonome ontwikkeling

Als gevolg van de coronacrisis is ongeveer de helft van de Nederlandse bevolking minder gaan sporten of zelfs helemaal gestopt (NOC*NSF, 2020). Toch is de landelijke trend dat het aandeel van de bevolking dat voldoet aan de beweegnorm heel licht zal stijgen in de komende tien jaar (RIVM, 2020). De toenemende vergrijzing betekent echter wel dat de vraag naar bewegings- en sportvoorzieningen kan verschuiven. Sportaccommodaties moeten daarom rekening houden met de toenemende groep ouderen en hun sportbehoeften. Doordat het aandeel ouderen in de bevolking stijgt, zullen er ook meer bewegingen plaats gaan vinden door mensen die slecht ter been zijn. In Figuur 3-8 is te zien dat een groot deel van de ouderen regelmatig beweegt, waardoor deze bewegingen dus veel gaan plaatsvinden. Openbare ruimtes en gebouwen zullen hierop aangepast moeten worden om de toegankelijkheid te waarborgen.

Openbaar groen is hierbij ook een belangrijk aspect (zie Figuur 3-8). Buiten zijn in de natuur is gezond en wie vaak de natuur ingaat, voelt zich fysiek beter, is beter bestand tegen stress en doet minder vaak een beroep op medische zorg (GGD Gooi en Vechtstreek, 2017b). Het is daarom belangrijk dat openbaar groen wordt behouden en verbeterd om de sociale en fysieke gezondheid van bewoners te bevorderen. Groen moet bovendien uitnodigend zijn en op een geschikte manier worden aangelegd en ingericht. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de locatie. Wijken met veelal kleinere (sociale) huurwoningen zijn vaak dicht bebouwd met weinig openbare ruimtes, terwijl de bewoners hier wel toegang moeten hebben tot deze voorzieningen. De gemeente heeft daarom ook plannen om zogeheten “postzegels” met groen te realiseren in verschillende wijken.

Figuur 3-8 De positieve fysieke en sociale effecten van groen

3.1.4 Milieugebruiksruimte

3.1.4.1 Geluidoverlast

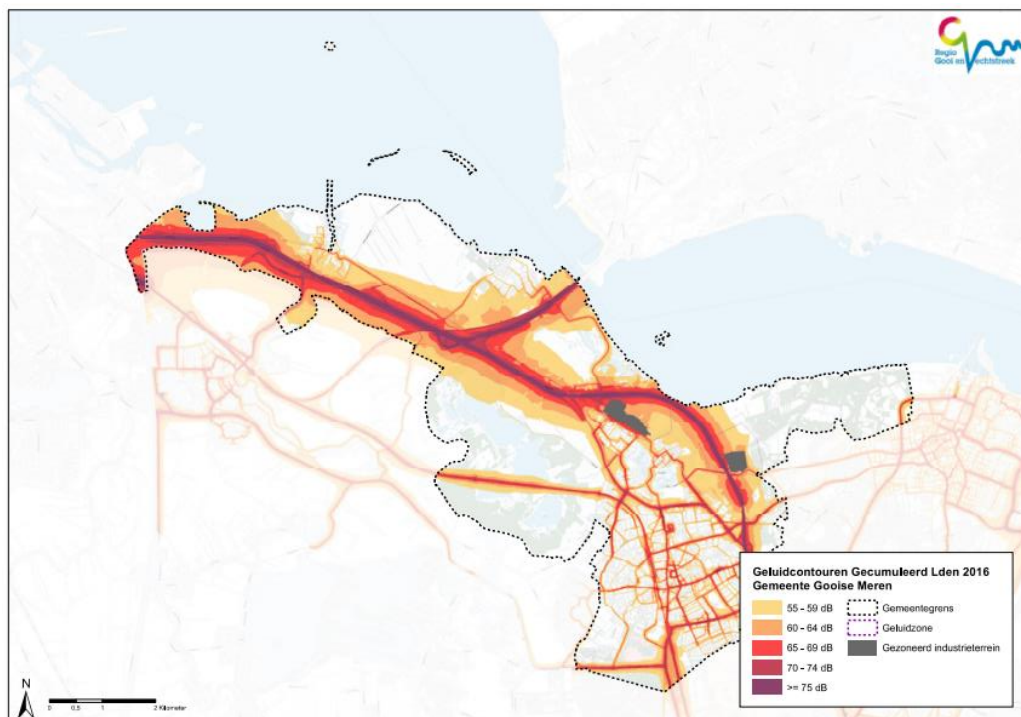
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Geluidoverlast beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door geluid. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-8.

Tabel 3-8; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Geluidoverlast

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	De gemeten geluidbelasting benadert of overstijgt de maximaal toelaatbare waarden. Op basis van de analyses die met behulp van de geluidbelastingkaarten uitgevoerd zijn, kan gesteld worden dat een groot deel van de inwoners van Gooise Meren te maken heeft met een onaanvaardbaar hoge geluidbelasting
Autonome ontwikkeling	--	Geluidoverlast van vlieg-, weg- en spoorverkeer zal in de toekomst een knelpunt blijven en mogelijk verergeren door de verwachte bevolkingsgroei en toename aan verkeer. Er worden binnen het grondgebied van de gemeente enkele maatregelen getroffen om geluidoverlast te beperken, maar de situatie zal naar verwachting niet aanmerkelijk verbeteren

Huidige situatie

- 270 Geluidsoverlast is een groeiende zorg onder bewoners van de gemeente Gooise Meren: uit onderzoek van Moventum in 2018 bleek dat 52% van de respondenten geluidsoverlast in hun woonomgeving ervaart, met als oorzaken vlieg- en wegverkeer. De drukke snelwegen A1 en A6 lopen dwars door de gemeente Gooise Meren. Deze overlast komt het meest tot uiting in de vorm van geluidshinder, maar ook in de vorm van milieuhinder (fijnstof en stikstofoxiden). De drukke snelwegen A1 en A6 lopen dwars door de gemeente Gooise Meren. Ook de treinsporen die door de gemeente
- 275 lopen, vliegtuigen van en naar Schiphol en de industrieterreinen dragen bij aan geluidsoverlast. De Wet milieubeheer schrijft voor dat elke 5 jaar (startend in 2012) geluidbelastingkaarten en actieplannen gemaakt en vastgesteld moeten worden. In 2017 is de geluidsbelastingkaart van Gooise Meren vastgesteld (zie onderstaand figuur). Deze cumulatieve geluidsbelasting in onderstaande tabel vertaald naar klasse Lden (dB) van verschillende objecten.
- 280 Het bepalen van de hoogte van maximaal toelaatbare geluidsniveaus is gecompliceerd omdat er een grote verscheidenheid in geluidhinderbronnen en daarmee wettelijke kaders is. Er geldt dus niet één enkel geluidplafond waartegen de geluidsklassen in Tabel afgezet kunnen worden. Op basis van de geldende geluidnormen en -richtlijnen kunnen de geluidsniveaus wel in perspectief geplaatst worden: voor een nieuwbouwwijk geldt als wens dat het jaargemiddelde geluidsniveau van verkeer 48 dB niet overschrijdt. Op basis van Tabel , waarin gesteld wordt dat bijna 28.000 inwoners van Gooise Meren te maken hebben met geluidsniveaus van meer dan 55 dB, kan geconcludeerd
- 285 worden dat het voorkomen en beperken van geluidhinder een belangrijk aandachtspunt in de gemeente is.

Figuur 3-9 Cumulatief geluidsniveau gemeente Gooise Meren

Tabel 3-9 Effecten cumulatief geluid 2016 (Rapportage geluidsbelastingkaarten, 2016)

Klassen Lden	Woningen	Bewoners	Andere geluidsgevoelige gebouwen	Geluidsgevoelige treinen
55 – 59 dB	5.858	12.888	228	16
60 – 64 dB	3.850	8.470	34	21
65 – 69 dB	2.721	5.986	25	13
70 – 74 dB	224	493	117	7
➤ = 75 dB	1	2	0	0
Totaal	12.654	27.839	404	57

In de periode juni 2018 tot juni 2019 heeft de gemeente op aandringen van de Klankbordgroep Schiphol/A1(A6) Gooise Meren en de Dorpsraad Muiderberg geluidsmetingen laten uitvoeren. Bij deze geluidsmetingen zijn naast wegverkeer ook de bijdragen van vliegverkeer, treinverkeer en verstoringen meegenomen. In de Wet milieubeheer zijn geluidproductieplafonds (GPP) langs rijkswegen en spoorwegen vastgesteld. Deze plafonds zorgen ervoor dat geluidsbronnen niet ongeremd kunnen toenemen. Langs de rijkswegen A1 en A6 zijn zes referentiepunten opgenomen op 50 meter afstand van de weg (zie onderstaand figuur). Uit deze metingen blijkt dat de gemeten geluidsniveaus de maximaal toelaatbare waarden zoals vastgelegd in de wet- en regelgeving nu al sterk benaderen of zelfs overstijgen (raadmededeling geluidsmetingen A1/A6 1787720). Op deze punten zijn de geluidproductieplafonds vastgesteld in het Tracébesluit Schiphol-Amsterdam-Almere in 2013. In onderstaande figuur en tabel zijn de dichtstbijzijnde referentiepunten ter hoogte van de meetlocaties opgenomen en daaruit blijkt dat op enkele locaties het geluidsplafond al wordt overschreden.

Figuur 3-10 Zes locaties geluidsmetingen en dichtstbijzijnde referentiepunt geluidsplafond (Analyse geluidsmeting A1/A6 Gooise Meren)

Tabel 3-10 Zes locaties geluidsmetingen en dichtstbijzijnde referentiepunt geluidsplafond inclusief verschil in dB (Analyse geluidsmeting A1/A6 Gooise Meren)

Locatie	Gemeten Lden omgerekend naar referentiepunt	Vastgesteld GPP	Verskil in dB
Bolwerk	67.3	70.9	-3.6
Boomgat	66.6	71.1	-4.5
G.H. Breitnerlaan	67.3	66.7	0.6
Googweg	69.3	66.5	2.8
Muidertrekvaart	63.5	67.4	-3.9
Weesperstraat	67.1	59.3	7.8

De gemeente heeft daarom diverse geluidssaneringsprojecten opgezet: Tracéwet A1/A6 Muiden – Muiderberg, MJPG: meerjarenprogramma geluidsanering (A1 Naarden, Bussum), geluidsanering spoor en B-lijsten woningen wegverkeerlawaai (raadmededeling geluidsaneringsprojecten 747675). In relatie tot Schiphol is gemeente vertegenwoordig in het Regioforum (onderdeel Omgevingsraad) en de Bestuurlijke Regie Schiphol specifiek mede namens Weesp en Almere en in het algemeen namens de regio.

Autonome ontwikkeling

Geluidsoverlast van vlieg- en wegverkeer zal een knelpunt blijven. Mogelijk zorgt de verwachte bevolkingsgroei voor een toename in geluidsoverlast door verkeer. De verbreding bij de A1/A6 maakte onderdeel uit van het Tracébesluit Schiphol-Amsterdam-Almere. Door maatregelen te realiseren om de geluidsbelasting te beperken bij het Tracébesluit, heeft Rijkswaterstaat aan haar (wettelijke) verplichtingen voldaan. Rijkswaterstaat heeft ook geen plannen om, als gevolg van de geluidsmetingen, extra maatregelen te treffen. Rijkswaterstaat staat wel open voor initiatieven van de gemeente of van derden, maar ziet geen rol voor zichzelf hierin. In 2021 zal de gemeente Gooise Meren blijven lobbyen bij Rijkswaterstaat over geluidszaken (MJPG, Stand Still, Zonnegeluidswal e.d.).

Ook wordt in 2021 wordt het actieplan Leefbaarheid Gooise Meren vastgesteld, waarin acties en doelstellingen staan vermeld die de gemeente heeft op het gebied van leefbaarheid. Het door het Rijk verplichte EU -actieplan geluid wordt verder uitgewerkt en ter inzage gelegd in 2021. Hierin staan ambities voor geluidsreducties omschreven die de gemeente heeft voor lokale wegen. Ook zal in 2021 verder worden gewerkt aan het Zonnegeluidswalproject tezamen met de initiatiefnemers en worden informatiebijeenkomsten gehouden. In de gemeenten Gooise Meren is de Klankbordgroep A1/A6 van Minder Hinder Gooise Meren nauw betrokken bij ontwikkelingen en maatregelen met betrekking tot toenemend lucht- en snelwegverkeer. Zij trekken al dan niet samen met de gemeente op om geluidsoverlast in de gemeente Gooise Meren in de toekomst op de kaart te zetten.

3.1.4.2 Luchtkwaliteit

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Luchtkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 ervaren de inwoners van Gooise Meren minder overlast door luchtverontreiniging. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-11.

Tabel 3-11; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Luchtkwaliteit

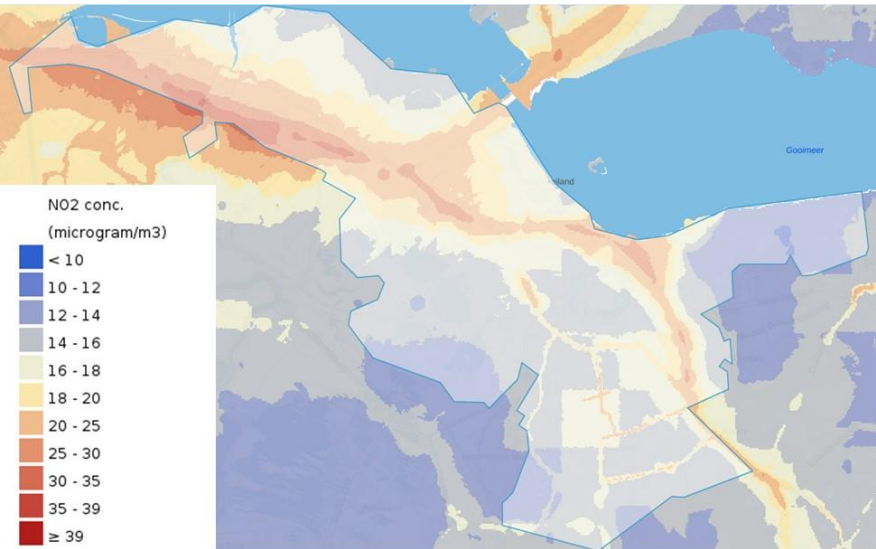
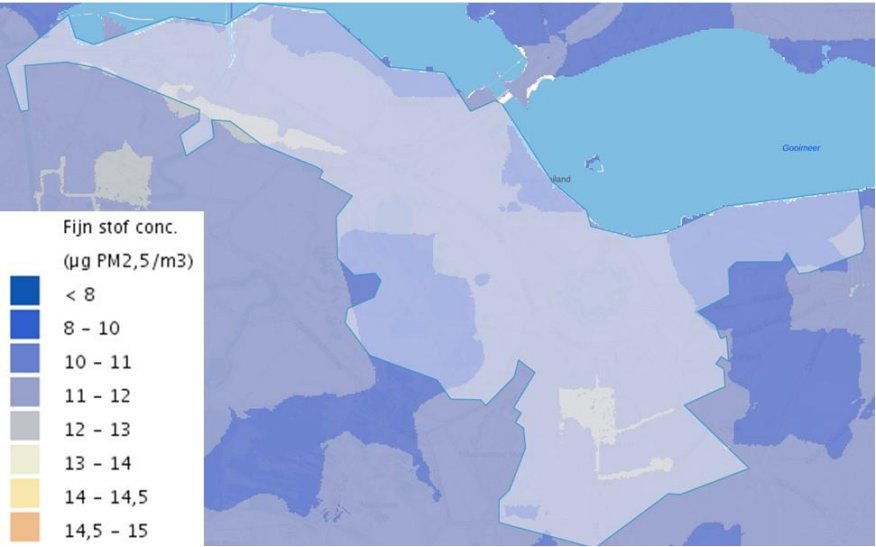
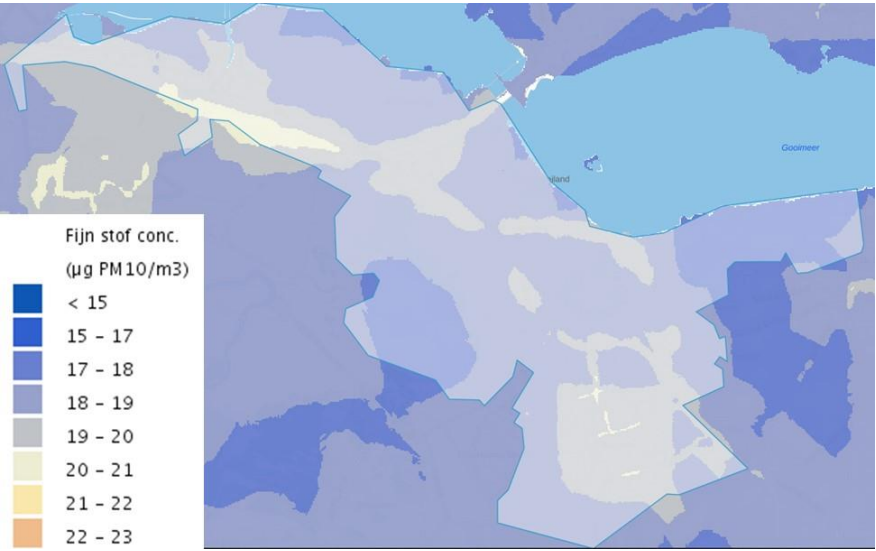
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+ / -	De gemeente voldoet aan de wettelijke normen voor NO ₂ , PM _{2,5} en PM ₁₀ , maar de WHO-adviesnormen worden rondom snelwegen overschreden. De GGD krijgt regelmatig klachten over overlast en gezondheidsklachten als gevolg van houtrook.
Autonome ontwikkeling	+	De landelijke luchtkwaliteit blijft de komende decennia verbeteren doordat er de laatste jaren veel meer aandacht voor is gekomen. De gemeente werkt aan het verbeteren van luchtkwaliteit, o.a. door mee te doen aan de pilot Hollandse Luchten en het Programma Gezonde Leefomgeving van de provincie Noord-Holland.

Verwerken van informatie in https://bestuur.gooisemeren.nl/uploads/media/1263132_Bijlage_bij_RM_-_Rapport_leefomgeving_en_schiphol.pdf

Huidige situatie

De wettelijke normen voor NO₂, PM_{2,5} en PM₁₀ in Nederland bedragen respectievelijk 40 µg/m³, 25 µg/m³ en 40 µg/m³; de WHO adviesnormen bedragen respectievelijk 20 µg/m³, 10 µg/m³ en 20 µg/m³. Gemiddelde concentraties NO₂ variëren sterk van <10 µg/m³ in Natura 2000-gebied Naardermeer tot 20-35 µg/m³ langs de A1 en de A6. Bij Mariahoeve lopen concentraties zelfs op tot 39 µg/m³. Hiermee wordt nog net aan de wettelijke norm voldaan. De WHO adviesnorm wordt echter overschreden. In het oosten, langs de kust en in de meeste kernen wordt wel aan de adviesnorm voldaan. Het zuiden van Muiden en delen van Bussum zijn een uitzondering. Fijnstofconcentraties liggen tussen de 8-14 µg/m³ voor PM_{2,5} en 15-21 µg/m³ voor PM₁₀. Hiermee wordt wel aan de wettelijke norm voldaan, maar niet aan de WHO adviesnorm. De adviesnorm wordt overschreden bij de A1 ter hoogte van Muiden en in Bussum.

De GGD Gooi en Vechtstreek krijgt regelmatig klachten binnen over overlast en gezondheidsklachten als het gevolg van houtrook. Het stoken van hout zorgt voor CO₂-uitstoot en is niet duurzaam. Daarnaast bevat rook veel schadelijk stoffen, welke in het bijzonder gevaarlijk zijn voor bewoners met chronische longziekten. Er worden door de gemeente of de GGD geen luchtmetingen uitgevoerd bij houtrookoverlast (GGD, 2021).

365 *Figuur 3-11 Jaargemiddelde (2018) concentraties fijnstof (PM10 en PM2,5) en NO2 in de gemeente (Atlas van de Leefomgeving).*

Autonome ontwikkeling

Prognoses van het RIVM laten zien dat de landelijke luchtkwaliteit de komende decennia blijft verbeteren doordat er de laatste jaren veel meer aandacht voor is gekomen met onder andere het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit. Het Schone Lucht akkoord is niet ondertekend door de gemeente. Door verduurzamingen in de mobiliteit en energievoorziening zullen concentraties van luchtverontreinigende stoffen de komende decennia dalen; het RIVM prognosticeert dat in 2030 de concentratie van NO2 circa 30% lager ligt dan in 2019, voor fijnstof is dit gemiddeld 15% (RIVM, 2020).

De gemeente Gooise Meren bezig met het verbeteren van de luchtkwaliteit. Een onderdeel is het negatieve effect van verkeer en het stoken van houtskool op de luchtkwaliteit. In navolging van Laren, Blaricum en Eemnes is zij daarvoor aangehaakt bij de tweede fase van de pilot Hollandse Luchten en het Programma Gezonde Leefomgeving van de provincie Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2020). Het doel van de pilot is het in kaart brengen van de luchtkwaliteit van gemeenten en wijken op basis van fysieke metingen. Om de metingen uit te voeren worden sensoren geplaatst bij ongeveer 25 inwoners. De gegevens uit de metingen worden openbaar gemaakt en gedeeld met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en zijn een aanvulling op de data die het RIVM zelf verzamelt (Noord Hollands Dagblad, 2020).

3.2 Samen werken en veilig op weg in de regio

3.2.1 Bruisende economie

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bruisende economie beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Door formele en informele werklocaties te behouden en te creëren die aansluiten bij de wensen van bedrijven en ondernemers behouden we werkgelegenheid voor zoveel mogelijk inwoners met verschillende opleidingsniveaus, waarbij de functiemening (woon-werkbalans) in 2040 50-50 is. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-12.

Tabel 3-12; de beoordelings van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bruisende economie

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	De woon-werkbalans van ongeveer 620 banen per 1.000 inwoners is beduidend lager dan het Nederlands gemiddelde van 741. De leegstand op bedrijventerreinen is vrij hoog (7,2%) en er is geen planvoorraad voor mer bedrijventerreinen in de gemeente. Met name voor vakgeschoolden werknemers betekent dit dat er een knelpunt op het gebied van werkgelegenheid is.
Autonome ontwikkeling	–	Er is behoefte aan 14 hectare schuifruimte voor bedrijven in Gooise Meren en Hilversum terwijl er geen planvoorraad in de gemeente is. Er ligt een druk op binnenstedelijke werklocaties om te verkleuren naar een woonfunctie en de bedrijven die op deze informele locaties gevestigd zijn, kunnen niet verder uitbreiden. Dit zorgt dit voor een haperende dynamiek in de vestigingsmogelijkheden voor ondernemingen

Huidige situatie

Gooise Meren is een aantrekkelijke gemeente voor mensen die werken in Amsterdam, Utrecht, Amersfoort of Almere. De gemeente kampt met een scheve woon-werkbalans (60-40): het aantal banen per 1.000 inwoners in Gooise Meren (619,5) is lager dan elders in Nederland (gemiddeld 741). Het creëren van werkplekken voor mensen die in Gooise Meren wonen is een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. De Gooise Meren kent relatief veel kleine ondernemers en ZZP'ers en het grootste deel van de arbeidsplaatsen (70%) bevindt zich op informele werklocaties. Dit zijn locaties die niet primair bestemd zijn voor economische activiteiten, maar vaak tussen het stedelijk weefsel. Ondernemers hebben de wens voor meer informele werklocaties. Ook wil de gemeente meer werkgelegenheid voor vakgeschoolde mensen. Echter het aantal hectare per werklocatie voor vakgeschoolde banen relatief groot en de gemeente heeft de ambitie het aantal m² per werkplek te verkleinen. Anderzijds zijn formele werklocaties nodig om te voorkomen dat bedrijven verplaatsen naar gebieden buiten de gemeente. Formele werklocaties zijn in de basis monofunctionele omgevingen zoals kantorenlocaties en bedrijventerreinen zoals kantoorpanden en bedrijventerreinen.

Gooise Meren telt vijf bedrijventerreinen (zie tabel 4) met een totale oppervlakte van 42,3 hectare. In de regio Gooi en Vechtstreek is 95 procent van de bedrijventerreinen uitgegeven en in Gooise Meren is geen planvoorraad. Om meer werklocaties te creëren moeten deze bedrijventerreinen geïntensiveerd worden of leegstaande kantoorpanden worden opgevuld. De leegstand van bedrijfsruimte op bedrijventerreinen is in de regio Gooi en Vechtstreek relatief hoog (7,2%) en biedt mogelijk potentie. Ook heeft Gooise Meren aandacht voor schuifruimte door voor grotere (mkb-) bedrijven te zoeken naar locaties in de regio. Schuifruimte dient als instrument om de herstructurering op bestaande bedrijventerreinen mogelijk te maken. Invulling van de schuifruimte zal plaatsvinden door verplaatsing van bedrijvigheid van bestaande bedrijventerreinen naar de nieuw te realiseren locatie(s). Ook geeft de gemeente samen met de regio uitvoering aan de regionale detailhandel visie en het Werkplan Werklandschappen, om het vestigingsklimaat te verbeteren (Gooise Meren Begroting, 2021).

Feiten over ondernemen in Gooise Meren (Economische visie 2040 Gooise Meren)

- Ruim 7.300 bedrijven en bedrijfjes in 2016
- Bijna 20.000 banen in 2016
- 70% van het werk op informele locaties
- 5 bedrijventerreinen met in totaal 42,3 hectare en nauwelijks leegstand
- 6 kantoorlocaties met een oppervlak van 166.000 m2 en 14,5% leegstand in 2016
- 481 winkels met een oppervlak van 107.000 m2
- Horeca groeit sneller (+5,9%) dan in de rest van Nederland (3%)
- Groei in cultuur, sport en recreatie (+4,3%) en zakelijke dienstverlening (+4,6%)
- Zorg en groothandel bieden de meeste arbeidsplaatsen
- Grootste werkgever: smaakstoffenbedrijf Givaudan met > 600 werknemers

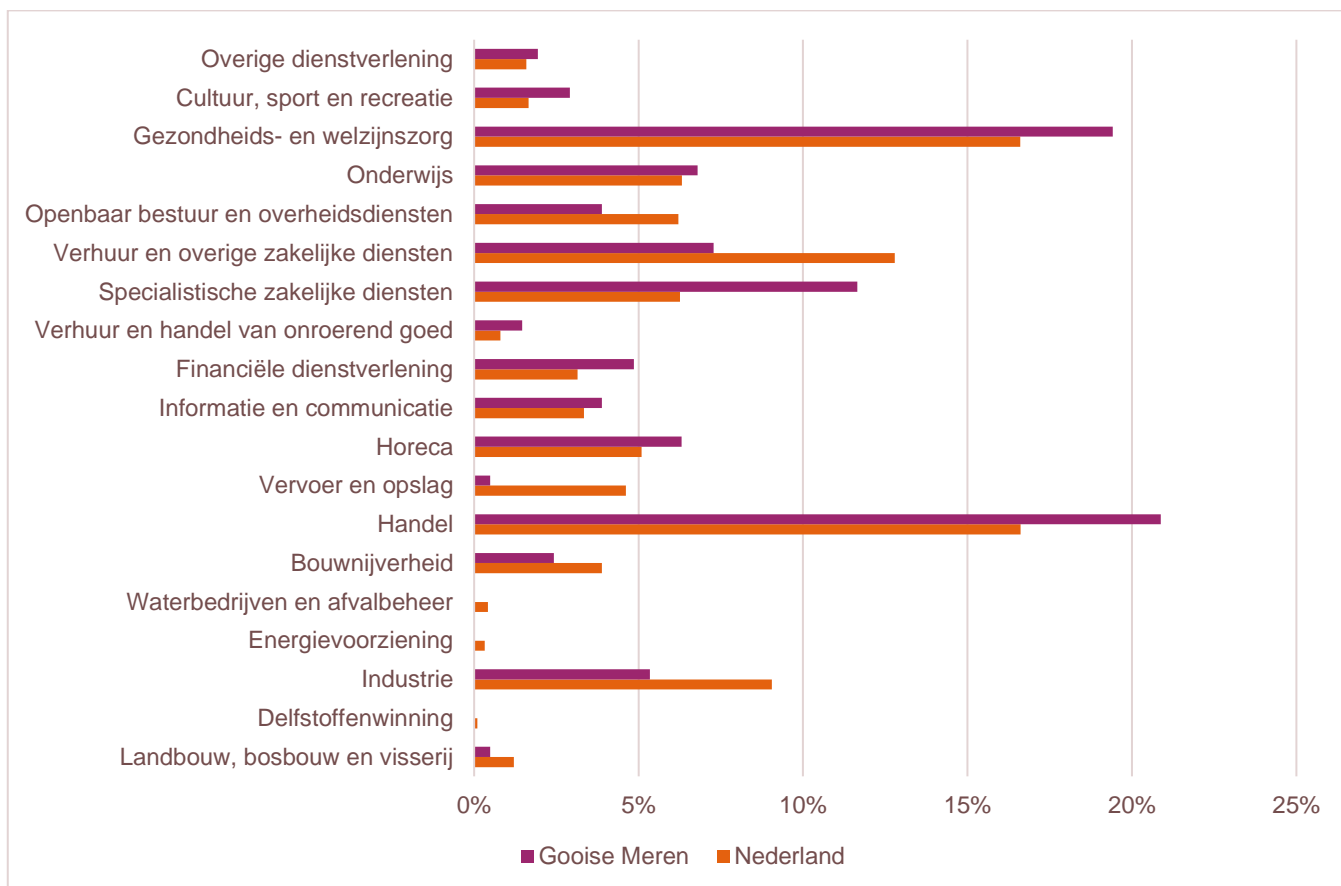
Tabel 3-13 Overzicht formele werklocaties Gooise Meren (Gemeente Gooise Meren, 2017)

Locatie	Terrein	Omvang (ha)
Bussum	Franse Kampweg	6
	Nieuwe Vaart	5
	Nijverheidswerf	1
Naarden	Givaudan terrein	12
	Gooimeer Noord	10
	Gooimeer Zuid	18,3
Totaal		52,3

Figuur 3-12 Formele werklocaties (geel omlijnd) Givaudan, Gooimeer Noord en Zuid, N236 bedrijventerrein Franse Kamp en de Nieuwe Vaart (detailhandel)

Gooise Meren heeft enkele grotere bedrijven en vele kleine bedrijven die verschillende typen van producten leveren en een behoorlijk aandeel hebben in de werkgelegenheid. Met mediastad Hilversum als centrum kent de regio een veelheid van kleine bedrijven die profiteren van dominante aanwezigheid van de media/ICT sector. De werkgelegenheidsstructuur van Gooise Meren bestaat voor ruim 50 procent uit de banen in handel (5.200), specialistische zakelijke diensten (2.800) en zorg (2.800). De grootste werkgever is Givaudan, het grootste geur- en smaakstoffenbedrijf ter wereld, die met de vestiging zorgt 600 arbeidsplaatsen (Gemeente Gooise Meren, 2017). Verder zien we dat de werkgelegenheid in cultuur, sport en recreatie, informatietechnologie- en communicatiesector en financiële dienstverlening in Gooise Meren in 2016 relatief sterk vertegenwoordigd is (vergeleken met het landelijke beeld). In Bussum is een sterke afname te zien van niet-dagelijkse boodschappen (18,7%) en een toename van bestedingen aan dagelijkse boodschappen (3,5%). Ook in de gemeente in het algemeen zijn minder supermarktmeters dan potentiële klanten (Economische visie Gooise Meren 2040).

Figuur 3-13 Werkgelegenheid in 2019 per sector in Gooise Meren en Nederland (CBS Statline, 2008)

Autonome ontwikkeling

De regio Gooi en Vechtstreek kampt al meer dan 15 jaar met een werkgelegenheidskrimp en met een lichte economische groei. Tussen 2011 en 2016 nam de werkgelegenheid in Gooise Meren en in Gooi en Vechtstreek af 0,1 procent, wat circa 260 banen betekent. Dit is een grotere afname dan het landelijk gemiddelde. Bij ongewijzigd beleid wordt geen werkgelegenheidsgroei verwacht. De krimp doet zich voor in alle sectoren behalve in de zorg. De oorzaak is niet zozeer de economische structuur, maar de regionale omstandigheden, een mix van beleid, kwaliteit ondernemerschap, bereikbaarheid en aansluiting en onderwijs-arbeidsmarkt (Gemeente Gooise Meren, 2017). Sinds 2016 neemt de werkgelegenheid weer langzaam toe, zie tabel 3 (CBS Statline, 2021).

In Gooi en Vechtstreek bevindt een bovengemiddeld hoog aandeel van de banen zich op informele werklocaties (70%). Daarbij zitten ook bedrijven die op hun huidige plek niet (meer) kunnen uitbreiden, ondanks dat veel voor veel deze bedrijven geldt dat zij behoefte hebben aan uitplaatsingsruimte. Door de nabijheid van woningen worden zij beperkt in hun functioneren. Als het aantal arbeidsplaatsen in het stedelijk gebied blijft toenemen, kan dit leiden tot overlast. Ook is er veel druk op deze kleinere werklocaties in het stedelijk weefsel om te verkleuren naar wonen. In combinatie met de stabiele (stilstaande) situatie op de formele werklocaties, zorgt dit voor een haperende dynamiek in de vestigingsmogelijkheden voor ondernemingen (Gemeente Gooise Meren, 2017). De uitgeefbare ruimte op formele werklocaties in Gooi en Vechtstreek is 0 hectare. Desalniettemin is er behoefte aan 14 hectare aan formele werklocaties (schuifruimte) in Hilversum en Gooise Meren (Economische visie 2040 Gooise Meren).

De afgelopen jaren worden in de gemeente Gooise Meren minder bestedingen gedaan in de detailhandel. Deze ontwikkeling leidt tot minder fysieke winkels en winkelcentra die onder druk staan. De afgelopen jaren is in Bussum een afname te zien in de niet-dagelijkse boodschappen met 18,7%. Anderzijds is er een toename aan uitgave aan dagelijkse boodschappen. Deze trend is nadrukkelijk merkbaar in Bussum en een leegstand van winkels in Bussum is een mogelijke bedreiging (Gemeente Gooise Meren, 2017).

3.2.2 Goed verbonden met de regio

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Goed verbonden met de regio beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente goed bereikbaar en zijn de verbindingen met de regio over de weg en het spoor hoogwaardig. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-14.

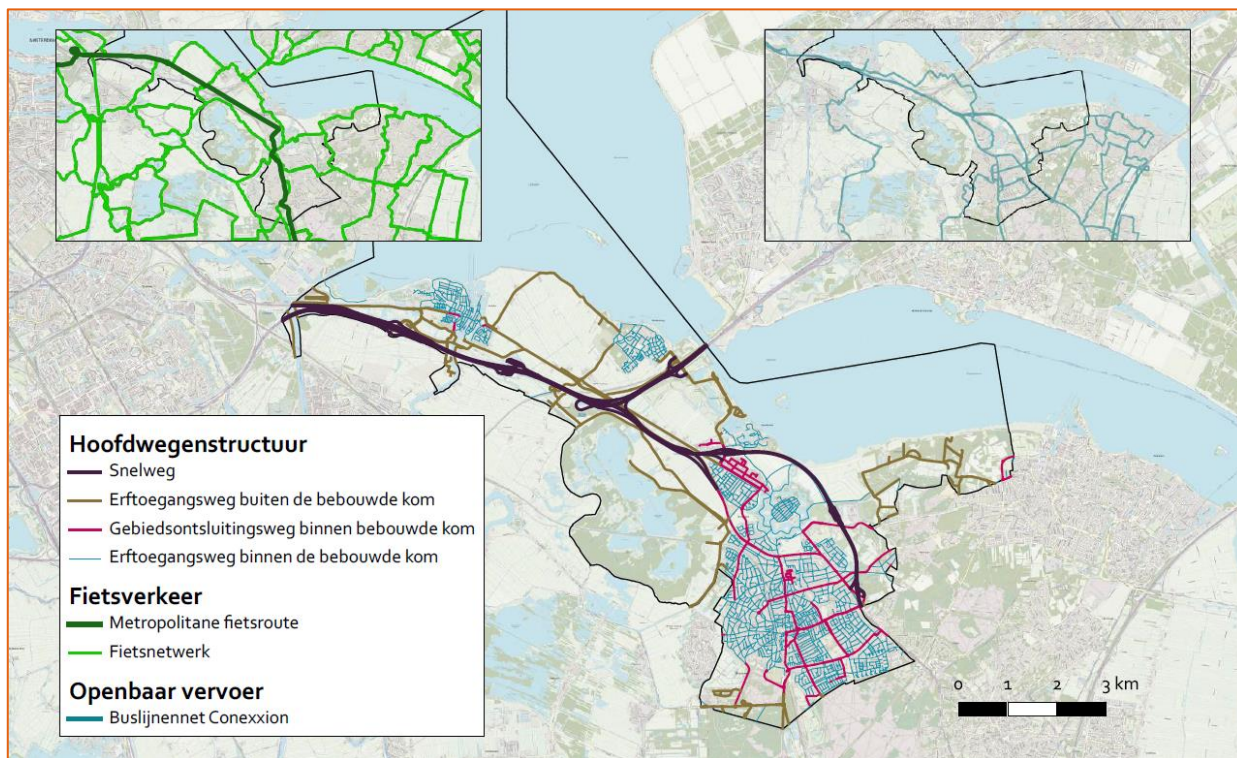
Tabel 3-14; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Goed verbonden met de regio

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Doordat Gooise Meren tussen de grotere woonkernen Amsterdam, Almere, Amersfoort, Utrecht en Hilversum ligt en aangesloten is op het regionale en rijkswegennet is de gemeente goed ontsloten over de weg. Inwoners zijn overwegend tevreden over de bereikbaarheid per auto. Inwoners van Muiden en Muiderberg zijn daarentegen grotendeels ontevreden over de bereikbaarheid van deze woonkernen met het openbaar vervoer, waarschijnlijk doordat ze niet over het spoor ontsloten zijn. De Gooilijn die in Bussum stopt is vertraginggevoelig. Er ligt in alle woonkernen een dicht busnetwerk.
Autonome ontwikkeling	+/-	De bevolking in de Randstad neemt de komende decennia sterk toe en samen met een verwachte werkgelegenheidskrimp rondom Almere bestaat het risico dat congestie op het regionale en rijkswegennet sterk toeneemt. De vertraginggevoeligheid van de Gooilijn levert risico's op voor de betrouwbaarheid van het spoornetwerk. De gemeente werkt voor de verbetering van de treinverbindingen samen met regio Gooi en Vechtstreek aan een regionale ontwikkelingsstrategie en aciteprogramma.

Huidige situatie

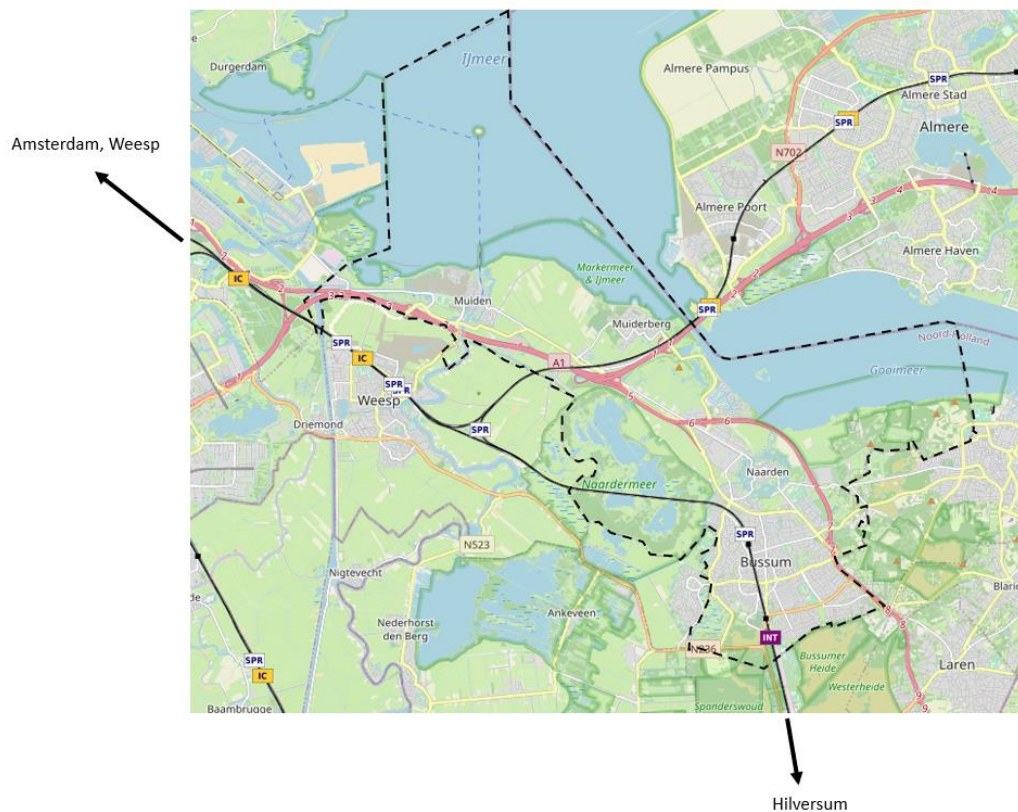
PM toevoegen informatie over congestie op wegennet en functioneren van openbaar vervoer (bus en trein) indien beschikbaar.

In Figuur 3-14 is de hoofdwegenstructuur, het fietsnetwerk en het openbaar vervoernetwerk in gemeente Gooise Meren weergegeven. Door de gemeente loopt een recreatief en utilitair fietsnetwerk en een vrij dicht busnetwerk, waar buslijnnet Connexion verantwoordelijk voor is. Ook loopt er een hoog kwalitatief fietspad dat Gooise Meren met de MRA verbindt door de gemeente. Gooise Meren is gelegen tussen de grotere woon- en werkgebieden Amsterdam, Almere, Amsterdam, Hilversum en Utrecht en is goed ontsloten via de rijkswegen A1 en A6 en het spoor. Uit een burgerpanel in 2017 is gebleken dat de bewoners van Gooise Meren tevreden zijn over de bereikbaarheid van de gemeente: 84% is tevreden over de bereikbaarheid met de auto en 90% is tevreden met de bereikbaarheid per fiets. Slechts 58% was tevreden met de bereikbaarheid per openbaar vervoer (NaarderNieuws, 2017). Ook uit onderzoek van Moventum in 2018 blijkt dat 60% van de inwoners tevreden is met de bereikbaarheid met het openbaar vervoer (Moventem, 2018). Een opvallende uitkomst van deze onderzoeken is dat bewoners van Bussum overwegend tevreden zijn met de bereikbaarheid van hun woonomgeving met openbaar vervoer en dat bewoners van Muiden en Muiderberg overwegend negatief gestemd zijn hierover. De oorzaak hiervoor is waarschijnlijk dat Bussum ontsloten is via het spoor.

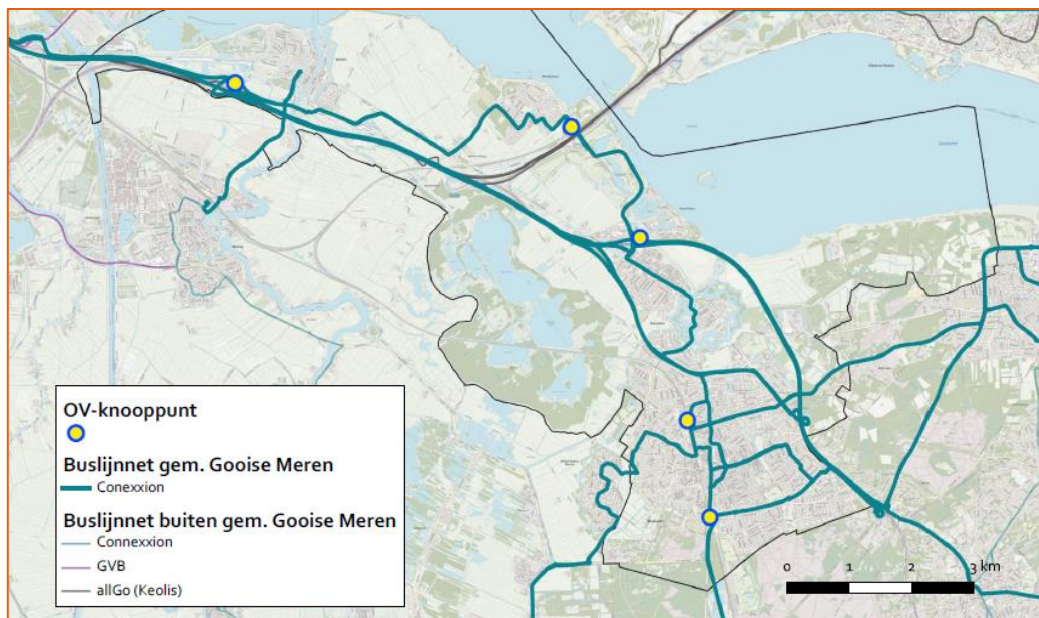

Figuur 3-14 Hoofdwegenstructuur, fietsverkeer en openbaar vervoer Gooise Meren (Mobiliteits- Parkeervisie, 2021)

De Gooicorridor is de treinverbinding die de Gooi en Vechtstreek met Utrecht, Amsterdam en Amersfoort verbindt. Er lopen twee spoorlijnen door de gemeente: de intercity en sprinter spoorlijn tussen Hilversum en Weesp en de spoorlijn vanuit Almere. In de gemeente zijn twee sprinterstations, namelijk Bussum-Zuid en Naarden-Bussum (zie figuur 5). Op deze stations stoppen geen intercity's. Vanaf station Naarden-Bussum zijn de steden Amsterdam, Utrecht en Almere per trein op een gemiddelde werkdag binnen een half uur te bereiken. Tussen 2018 en 2020 heeft ProRail gewerkt aan verschillende spoorprojecten in de omgeving van Naarden en Bussum, zodat er in de toekomst meer en snellere treinen kunnen rijden. Ook zijn bij verschillende overwegen op het traject nu twee sporen in plaats van vijf. Dat zorgt ervoor dat de overwegen minder lang dicht zijn. Door het verwijderen van de sporen is ook ruimte ontstaan op het station. Deze ruimte wordt gebruikt om het monumentale station beter toegankelijk te maken, zodat reizigers makkelijker en sneller de perrons of uitgangen kunnen bereiken. Bij de nieuwe ingang komt voldoende plek om fietsen te plaatsen, is perron 1 verbreed en zijn groenbakken met zitelementen geplaatst (ProRail 2021). Ook bereidt de NS het uitwerkingsplan voor het parkeerterrein aan de westzijde voor (Gooise Meren, 2021).

Figuur 3-15 Spoornetwerk gemeente Gooise Meren (Spoorkaart, 2021)

Figuur 3-16 Buslijnen en OV-knooppunten in de gemeente Gooise Meren (Goed en veilig op weg, mobiliteitsvisie Gooise Meren 2040)

Autonome ontwikkeling

Uit het MIRT-onderzoek Oostkant Amsterdam (2016) blijkt dat er rond 2030 sprake is van een toenemende druk op het infrastructuurnetwerk in de Gooise Meren. In Gooi en Vechtstreek neemt uitgaande pendel over de weg en spoor

525 toe als het gevolg van de krimp van werkgelegenheid. Dit wordt versterkt door een verwachte werkgelegenheidskrimp
in de regio van Almere, waarvan de uitgaande pendel via de regio Gooi en Vechtstreek gaat. Verschillende dominante
wegstructuren doorkruisen Gooise Meren, waaronder een deel van de A1 en A6. Ook is het belangrijk de
530 doorstroming van de A1 te behouden en te verbeteren, maar de uitbreiding van het hoofdwegen wordt niet als de
voorkeursoplossing benoemd. Als gevolg van de hoge frequenties en capaciteitsknelpunten is de Gooilijn
vertragingsgevoelig en zijn in de spits drie van de zes overwegen meer dan 50 procent van de tijd gesloten. Ook de
mogelijk lagere frequentie van de Gooilijn is een ontwikkeling die kan leiden tot de verslechtering van de
bereikbaarheid via het spoor. Om het wegverkeer te verminderen wordt ook ingezet op 'model shift': het verplaatsen
van containervracht over de weg naar de binnenvaart om het wegverkeer te verminderen (Mobiliteits- en parkeervisie
Gooise Meren, 2021; Nota Koers en Keuze, 2021).

535 In maart 2021 heeft de gemeente Gooise Meren de Mobiliteits- en Parkeervisie Gooise Meren 2040' vastgesteld. In
deze visie is aandacht voor wegen, wandel- en fietspaden, openbaar vervoerverbindingen en parkeervoorzieningen.
Een bereikbaar en aantrekkelijk netwerk van OV-knooppunten moet werk, wonen en recreëren goed bereikbaar
540 maken. Door verschillende vervoersmogelijkheden goed te verknopen moet het toegankelijker en aantrekkelijker
worden om te reizen met het OV. Daarom werkt de gemeente Gooise Meren samen met de regio Gooi en Vechtstreek
aan een regionale ontwikkelingsstrategie en actieprogramma om hiermee een kwaliteitsimpuls te geven aan de
treinverbindingen. Door de werkzaamheden aan het spoor en station van Naarden-Bussum van de afgelopen jaren
wordt in de toekomst meer en sneller treinverkeer mogelijk door de gemeente Gooise Meren. Ook wordt er gewerkt
aan een snellere dienstregeling met meer treinen in de spits en wordt het treinverkeer veiliger en betrouwbaarder. Ook
545 zijn bestaande wissels vernieuwd en is het treinbeveiligingssysteem vervangen, waardoor in de toekomst minder
verstoringen worden verwacht. Dit maakt het spoornetwerk van Gooise Meren toekomstbestendig (ProRail, 2021).

545 3.2.3 Toekomstbestendige mobiliteit

545 3.2.3.1 Voorrang voor fietsen en wandelen

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Toekomstbestendige
mobiliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente Gooise Meren ingericht
voor fietsers en voetgangers. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-15.

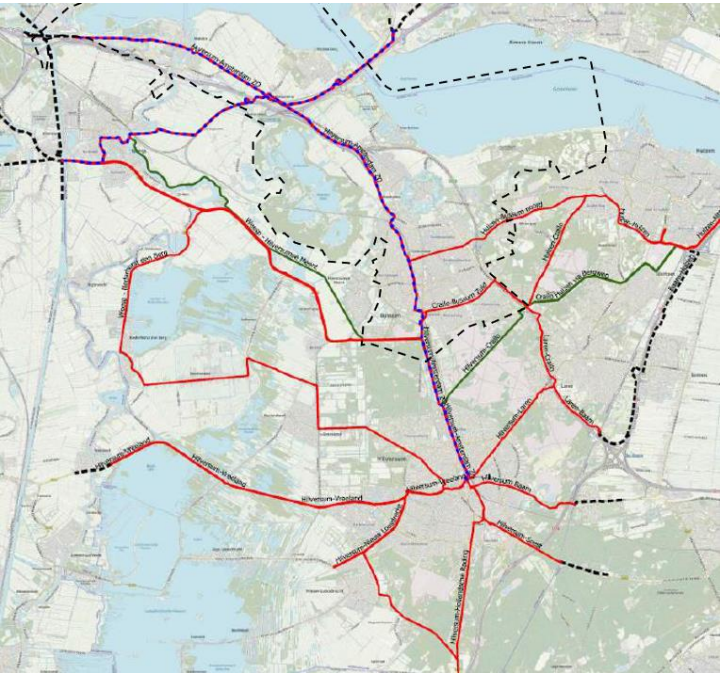
545 Tabel 3-15; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Voorrang voor fietsen en wandelen

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	Het fietsnetwerk in Gooise Meren scoort in de jaarlijkse onderzoeken van de Fietzersbond een 3.5 uit 5.0. Zwakke plekken zijn de omrijdfactor en de niet van het fietspad gescheiden 50 km/u wegen. Er wordt voor vervoer binnen de regio wel fors meer gebruik gemaakt van de fiets dan voor vergelijkbare woonmilieus.
Autonome ontwikkeling	++	In de Mobiliteitsvisie is afgesproken om in toekomstige herinrichtings- en nieuwbouwprojecten voorrang te geven aan fietsers en voetgangers. De gemeente werkt daarnaast samen met verschillende partijen in de regio om fietsverkeer te stimuleren.

550

Huidige situatie

In de regio Gooi en Vechtstreek speelt de auto een relatief grote rol, maar de fiets is het meest gebruikte vervoersmiddel voor interne verplaatsingen. Deze verplaatsingen per fiets vinden plaats op diverse fietsroutes. In *Figuur 3-17* zijn de fietsroutes weergegeven in de regio Gooi en Vechtstreek. De gemeente Gooise Meren heeft twee MRA-fietsroutes: Amsterdam-Almere en Hilversum-Amsterdam. Ook lopen er diverse doorfietsroutes, maar geen hoofdfietsroutes door de gemeente (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021).

Figuur 3-17 Fietsroutes Regio Gooi en Vechtstreek. De blauw-rood gestippelde routes zijn MRA-fietsroutes, de groene de hoofdroutes en rood de doorfietsroutes (Mobiliteit- en Parkeervisie, 2021)

Op gemeentelijk schaalniveau zijn er geen data over de modal split van de vervoersbewegingen; regionale cijfers zijn wel beschikbaar. In Tabel 3-16 staat het aantal verplaatsingen in de verschillende richtingen en bijhorende model split weergegeven. Uit deze tabel blijkt dat het beleid van de regio om in te zetten op aantrekkelijke omstandigheden voor fietsers vruchten afwerpt: 62% van de verplaatsingen op korte afstanden vindt plaats per fiets, tegenover een gemiddelde van 45% voor vergelijkbare laagstedelijke omgevingen elders in het land. Bij verplaatsingen richting Amsterdam wordt naar verhouding erg veel gebruik gemaakt van het openbaar vervoer, voor verplaatsingen naar Utrecht, Flevoland en de rest van Nederland is de auto veruit het meest gebruikte vervoersmiddel (Daily Urban System MRA, 2018).

Tabel 3-16 Modal split Regio Gooi en Vechtstreek (Daily Urban System MRA, 2018)

Tabel 3-17Belangrijkste relaties	Aantal verplaatsingen	Auto	Openbaar vervoer	Fiets
Interne verplaatsingen	523.000	37%	1%	62%
Provincie Utrecht	91.000	78%	14%	8%
Rest van Nederland	37.000	92%	8%	0%
Almere en Lelystad	28.000	87%	11%	2%
Amsterdam Ringzone	23.000	71%	24%	5%

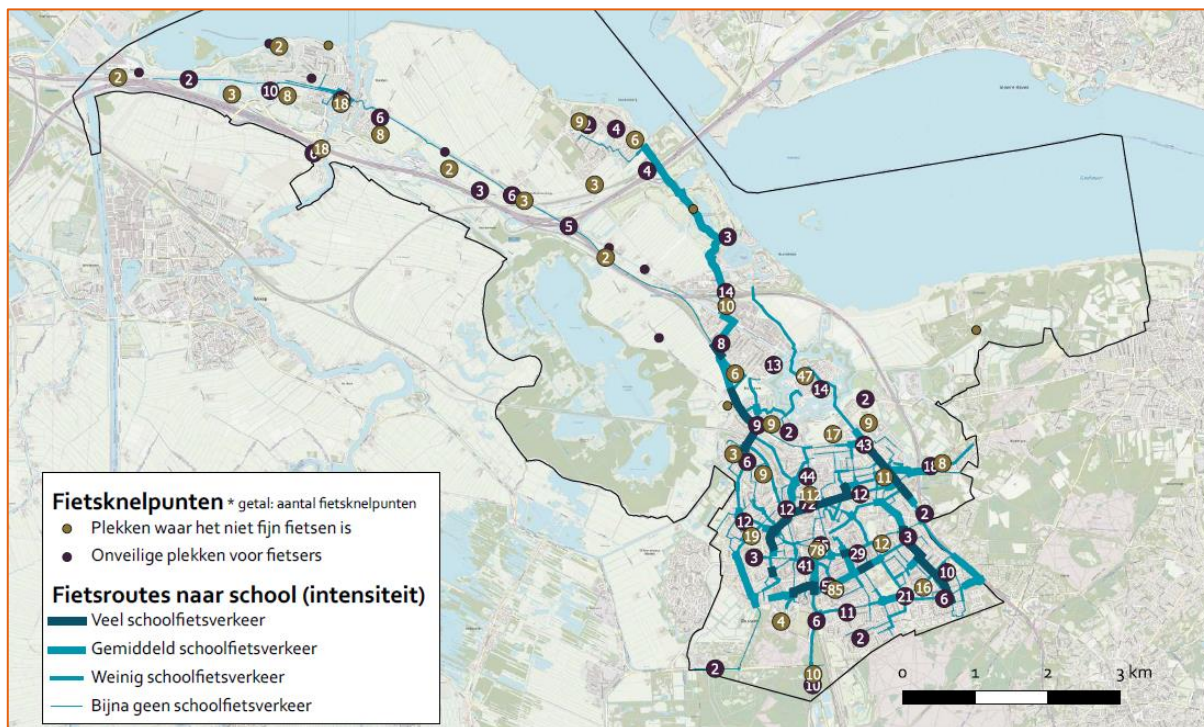
Amsterdam Centrum	23.000	50%	41%	9%
Laagstedelijk gemiddelde Nederland		50%	2%	45%

De Fietzersbond heeft onderzoek gedaan naar de tevredenheid van de fietsers in verschillende gemeenten. Gooise Meren scoort met een 3.5 uit 5.0 gemiddeld. De beoordeling is uitgesplitst naar factoren in Tabel 3-18. De manier waarop rotondes zijn ontworpen voor fietsers in de gemeente scoort maximaal. Zwakke punten in het fietsnetwerk in de gemeente zijn de omrijdfactor, de mate waarin moet worden omgereden naar een punt dat hemelsbreed een kilometer verder ligt, en de niet gescheiden rijbanen en fietspaden op 50 km/u wegen. Ruim tweederde van de 50 km/u wegen binnen de gemeente heeft echter al een geslotenverklaring voor fietsers (verkeersveiligheidsvergelijker.nl). De beleving van fietsroutes, het onderhoud en het netwerk scoren gemiddeld (Fietzersbond, 2021).

Tabel 3-18 Resultaten tevredenheidsonderzoek Fietzersbond op een schaal van 1 tot 5 (Fietzersbond, 2021)

Factor	Beoordeling (schaal van 1 tot 5)
Beleving	3.2
Onderhoud	3.2
Netwerk	3.7
Infrastructuur	3.2
Omrijdfactor	2.6
Rotonde	5.0
50 km/u	2.9
Stedelijke dichtheid	5.0

De gemiddelde tevredenheid van fietsers is ook terug te zien in de fietsknelpunten en de schoolroutes. In Figuur 3-18 zijn de schoolfietsroutes in de gemeente Gooise Meren weergegeven. Deze concentreren zich voornamelijk in de gemeente Bussum en in mindere mate in Naarden. Op de routes met veel schoolfietsverkeer liggen meerdere onveilige plekken voor fietsers en plekken waar het niet fijn is om te fietsen.

Figuur 3-18 Schoolroutes fiets en knelpunten

Autonome ontwikkeling

In de Mobiliteitsvisie is afgesproken in toekomstige herinrichtings- en nieuwbouwprojecten voorrang te geven aan fietsers en voetgangers, mede omdat dit de belasting voor natuur en milieu vermindert. Om dit te realiseren wordt ingezet op het autoluw inrichten van historische kernen, het plaatsen van intelligente verkeerslichten die fietsers voorrang geven, het inrichten van fietsparkeervoorzieningen, het oplossen van veiligheidsknelpunten en het aanleggen van een hoogwaardig fietsnetwerk.

Om ingrijpende maatregelen op N- en snelwegen te voorkomen, is het van belang het fietsnetwerk te verbeteren (Nota Koers en Keuze, 2021). Met MRA en regio Gooi en Vechtstreek zijn intenties en inspanningsverplichtingen afgesproken om het fietsgebruik te bevorderen en om OV knooppunten beter bereikbaar te maken door aanleg van een hoogwaardig fietsroutenetwerk. Dit was het gevolg van een rijksstudie naar de effectiviteit van de verbreding van de A1 en de A6 op langere termijn. Dit bleek onvoldoende om filevorming in de toekomst tegen te gaan en dus is ingezet op fiets en openbaar vervoer. Daarbij wordt rekening gehouden met recreatieve fietsen en fietsers die dagelijks naar school of werk fietsen. De realisatie van de fietsroutes is opgedeeld in deelprojecten en vindt plaats tussen 2023 en 2025 (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en Parkeervisie, 2021). Ook blijkt uit voorbereidend onderzoek dat voor Gooise Meren twee routes zeer kansrijk zijn en als eerste dienen te worden opgepakt. Dit zijn de routes van Hilversum naar Amsterdam (18 km) en van Huizen naar Bussum (station Naarden-Bussum, 7 km).

Door de vergrijzing stijgt ook de groep kwetsbare verkeerdeelnemers en het gebruik van de elektrische fiets stijgt. De gemeente Gooise Meren stimuleert vanuit de Visie op de Buitenruimte het gebruik van de elektrische fiets. De gemeente wenst te kijken naar het toepassen van fietsstraten en het voldoende bieden van eigen infrastructuur aan snelle fietsers.

3.2.3.2 Gastvrij parkeren

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gastvrij parkeren beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de parkeernorm gedifferentieerd per woonkern, doelgroep en soort gebied om de openbare ruimte zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-19.

Tabel 3-19; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Gastvrij parkeren

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	Er is overwegend voldoende parkeercapaciteit op straat. Er is nog geen sprake van een gedifferentieerd parkeerbeleid; de gemeente heeft wel verscheidene P+R locaties en diverse carpoollocaties en parkeerterreinen en -garages aangewezen. De capaciteit van de P+R terreinen wordt nog niet ten volle benut.
Autonome ontwikkeling	+ / –	Het uitgangspunt van het parkeerbeleid blijft dat parkeren op eigen terrein de basis is en blijft. De Mobiliteits- en parkeervisie 2040 stuurt wel op maatregelen die de parkeercapaciteit beter verdelen en parkeren buiten de kernen wordt gestimuleerd

Huidige situatie

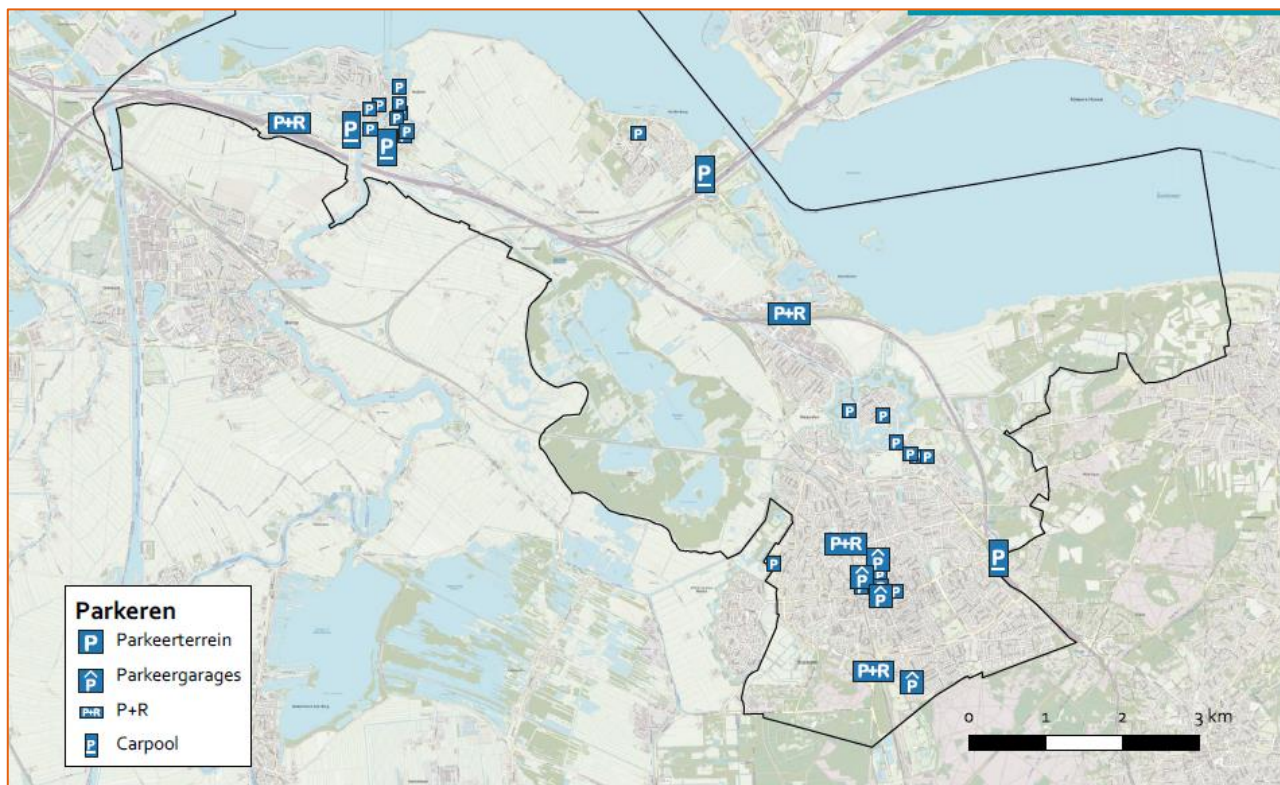
Uit de parkeerdrukmeting die in 2018 in Gooise Meren uitgevoerd is blijkt dat er in principe voldoende parkeercapaciteit is op straat, in garages en op parkeerterreinen. De huidige parkeerverordening 2018 geeft iedere inwoner en ondernemer het recht op één of meerdere parkeervergunningen. Echter, de afgelopen jaren is de gemeente diverse keren geconfronteerd met problemen omtrent parkeren bij voorgenomen ontwikkelingen, zoals bij woningbouw. Het verstrekken van een parkeervergunning voor alle bewoners blijkt niet altijd mogelijk en verhoogt de parkeerdruk verder. Het college heeft daarom in 2021 een parkeerverordening opgesteld die het mogelijk maakt om toekomstige bewoners minder of geen parkeervergunning te verstrekken. Op deze manier kunnen nieuwe woningen gerealiseerd worden, zonder dat de verhoogde parkeerdruk voor een belemmering zorgt (Toelichting Ontwerp Parkeerverordening 2021).

De gemeente Gooise Meren heeft voor bezoekers diverse carpoollocaties en grotere parkeerterreinen en -garages aangewezen. Ook zijn er drie P+R locaties: Muiderberg P+R, Bussum Zuid P+R en Naarden, Gooimeer P+R. Enkel van de P+R Bussum Zuid zijn de modal split gegevens bekend en weergeven in onderstaande tabel. De capaciteit van de P+R locaties wordt bij lange na nog niet volledig benut: de P+R Naarden, Gooimeer is op werkdagen voor 23% bezet en in de weekenden voor 7% (Daily Urban System MRA, 2018).

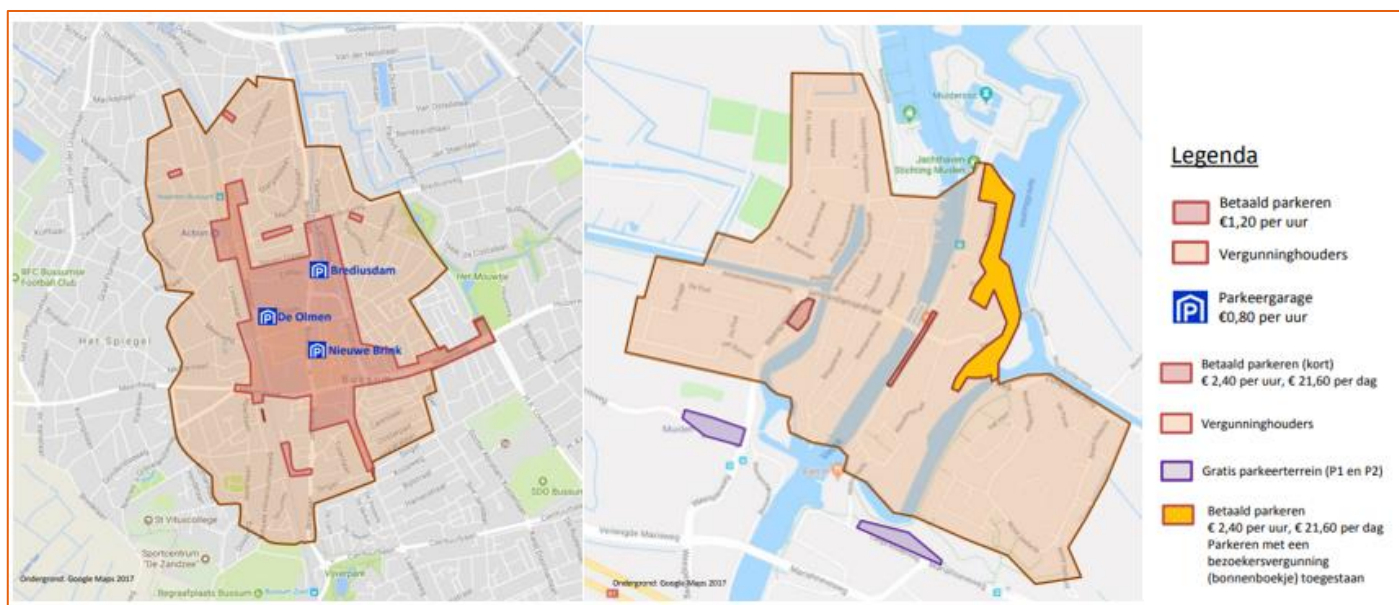
Tabel 3-20 Modal split P+R Bussum Zuid (Daily Urban System MRA, 2018)

Modal split	Voortransport	Natransport
Lopen	26%	52%
Fiets	36%	15%
OV	2%	11%
Auto	36%	22%

In het centrum van Bussum en het stationsgebied Naarden is parkeren voor bezoekers betaald en is er daarnaast ruimte voor vergunninghouders. Ook zijn er vier parkeergarages, waarvan drie in het centrum: Brediusdam, De Olmen en de Nieuwe Brink. In Muiden is ruimte voor vergunningshouders en op enkele plekken betaald en gratis parkeren (zie Figuur 3-20)

Figuur 3-19 Huidige 'grotere' parkeerlocaties Gooise Meren (Goed en Veilig op Weg, Mobiliteitsvisie Gemeen 2040)

Figuur 3-20 Parkeerkaarten Bussum centrum, Naarden stationsgebied en Muiden (Gemeente Gooise Meren, 2021)

Autonome ontwikkeling

In de toekomst blijft het uitgangspunt van de gemeente Gooise Meren dat parkeren op eigen terrein de basis is en blijft. De uitdaging daarbij is om het reis- en parkeergedrag van verschillende doelgroepen zo te sturen dat de beschikbare parkeerruimte optimaal wordt benut. De gemeente Gooise Meren kent verschillende vormen van parkeren. De uitvoeringsagenda van de Mobiliteits- en parkeervisie 2040 focust op een betere verdeling van de parkeercapaciteit, een parkeerverwijssysteem, het aanwijzen van geschikte parkeerlocaties voor vrachtauto's en het

660 toepassen van parkeerdifferentiatie (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Ook wordt de parkeerketen gemoderniseerd en gedigitaliseerd, waar mogelijk verdwijnt parkeren uit het straatbeeld door te zoeken naar alternatieve locaties en wordt ingezet op een andere vorm van parkeerregulering. Ook wil de gemeente het parkeren buiten de kernen stimuleren. In samenwerking met Economie en Ruimtelijke Ordening wordt een integraal plan opgesteld waarin woon- en winkelgebieden worden aangewezen ten behoeve van de parkeerregulering. Bewoners staan op de eerste plaats bij de beschikbare parkeerruimte, in het bijzonder in woongebieden met een hoge parkeerdruk (Uitvoeringsagenda Mobiliteits- en Parkeervisie Gemeente Gooise Meren 2040).

665 De gemeente zet in op betrouwbare en betaalbare vervoersvoorzieningen. Daarvoor moeten mobiliteitshubs worden ontwikkeld met deelauto's en fietsen. In 2018 waren er in de regio Gooi en Vechtstreek 269 deelauto's per 100.000 voertuigen (Daily Urban System MRA, 2018). De verwachting is dat het gebruik van de auto afneemt in de toekomst. Ook neemt het autobezit bij jongeren af en stijgt het gebruik van deelscooters, -fietsen en auto's. Deze zullen naar verwachting in de toekomst het straatbeeld meer vullen. De gemeente Gooise Meren stimuleert deze ontwikkelingen.

3.2.3.3 Duurzame mobiliteit

670 In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame mobiliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 rijdt meer dan de helft van het autoverkeer "zero emissie". De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**

Tabel 3-21; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame mobiliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	-	De gemeente stimuleert elektrisch rijden en heeft naar verhouding van het aantal inwoners een vergelijkbaar aantal laadpalen met gemeenten in de randstad. Duurzame mobiliteit wordt op andere manieren niet gestimuleerd.
Autonome ontwikkeling	+/-	Landelijk groeit het aandeel elektrische auto's in het wegenpark snel. Om deze groei in Gooise Meren te kunnen faciliteren, is het aanleggen van voldoende laadpunten een voorwaarde.

675 **Huidige situatie**

680 De gemeente Gooise Meren stimuleert elektrisch rijden. In Gooise Meren staan openbare laadpalen waar iedereen zijn elektrische auto kan opladen. Inwoners kunnen op eigen terrein oplaadvoorzieningen regelen zonder de gemeente. Ook kan men een openbare laadpaal aanvragen in de buurt van een woning of werkplek. Het plaatsen van een laadpaal in Gooise Meren kan tot negen maanden duren, tweemaal zo lang als in de gemiddelde gemeente (Vattenfall, 2020).

685 In 2019 waren er in totaal ongeveer 130 publieke laadpunten in de gemeente Gooise Meren. Dit komt neer op 187 huishoudens per publieke regulier laadpunt in de gemeente. In vergelijking met andere gemeenten in Nederland is dit relatief hoog en vergelijkbaar met veel gemeenten in de randstad. Het totale aantal publieke en semi-publieke reguliere laadpunten voor elektrische auto's was 138 en 68 in 2019 (Vattenfall, 2020).

Autonome ontwikkeling

690 Het aantal elektrische en hybride voertuigen in het Nederlandse wagenpark bedraagt momenteel ruim 310.000 (RVO, 2021). In 2020 was 1 op de 5 nieuw verkochte auto's elektrisch. De gemiddelde jaarlijkse groei van elektrische voertuigen is 85,9% (RVO, 2021). Het stimuleren van het gebruik van elektrische auto's is één van de doelstellingen binnen de sector mobiliteit van het Klimaatakkoord. Uit onderzoek van consultancy PwC blijkt dat de ambitie uit het Klimaatakkoord om vanaf 2030 alleen nog maar volledig elektrische nieuwe auto's te verkopen in Nederland haalbaar is. In dat jaar zijn er voldoende, betaalbare modellen op de markt, zijn er genoeg laadpunten én is er voldoende groene stroom voor het elektrische wagenpark. De rol van gemeenten ligt vooral bij het faciliteren en versnellen van de uitrol van laadinfrastructuur met behulp van samenwerkingsregio's en het opstellen van regionale visies op laadinfra.

695

De gemeente Gooise Meren werkt samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland, de Vervoerregio Amsterdam en alle gemeenten in deze provincies om ervoor te zorgen dat vanaf 2030 de elektrische auto de norm is. Een van de maatregelen die de gemeente de komende jaren neemt is het stimuleren van duurzame mobiliteit in lokaal en regionaal verband. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en de (her)inrichting van woonwijken is dit een uitgangspunt, en worden bijvoorbeeld meer (openbare) laadpalen gerealiseerd. In de Mobiliteitsvisie worden ook andere maatregelen genoemd die bijdragen aan 50% emissieloos autoverkeer in 2040. Om emissies te verminderen zet de gemeente in op het ontwikkelen van het mobiliteitsconcept Mobility as a Service (MaaS). MaaS biedt een totaaloverzicht van alle beschikbare vormen van openbaar- en deelfervoer in één app en maakt het mogelijk om een reis met al deze vormen van vervoer te plannen, reserveren, boeken en betalen. Als onderdeel van MaaS komen elektrische deelauto's beschikbaar. De gemeente wil ook zero emissie zones inrichten.

Het handelingsperspectief van de gemeente t.a.v. de ambitie om de helft van het autoverkeer "zero emissie" te maken is beperkt. De opgave is echter groot: in 2020 waren er in Nederland gemiddeld 543 auto's per duizend inwoners van 18 jaar of ouder. In Gooise Meren waren er ruim 44.000 inwoners van 18 jaar en ouder, wat neerkomt op een geschatte 24.000 auto's in de gemeente. De MRA rekent met een verhouding van één laadpunt op tien elektrische auto's en om de helft van het wagenpark in 2040 te elektrificeren, zou de totale voorraad laadpunten moeten stijgen naar ongeveer 1.200. Prognoses van de MRA bevestigen dit² beeld.

² <https://www.mra-e.nl/nieuws/hoeveel-publieke-laadpalen-zijn-er-in-uw-gemeente-nodig/>

3.3 Samen leven in de buurt, wijk en gemeente

3.3.1 Sterke samenleving

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Sterke samenleving beschreven. In 2040 is de ontmoetingsfunctie in de openbare ruimte hoogwaardig, inclusief en levensloopbestendig. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-22.

Tabel 3-22; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Sterke samenleving

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	Gooise Meren werkt aan de sociale cohesie binnen haar woongebieden en zet daarvoor sterk in op maatwerk binnen het sociaal domein. Door de openbare ruimte daarnaast uitnodigend in te richten, hoopt de gemeente ontmoetingen en sociale cohesie te stimuleren. De huidige groene gebieden nodigen niet allemaal uit tot sociale activiteiten.
Autonome ontwikkeling	+/-	Om het openbaar groen in de gemeente uitnodigender te maken, heeft de gemeente het plan om groene locaties met moestuinen en voedselbosjes aan te leggen. Ook worden Wijkagenda's opgesteld waarbinnen maatregelen om de sociale cohesie te verbeteren een plek krijgen.

Huidige situatie

Er is al jarenlang een trend gaande van individualisering. Met name in de Westerse wereld wordt steeds meer geacht dat iedereen zijn eigen leven leidt, waardoor het gevoel van saamhorigheid en gemeenschap de laatste decennia is afgenomen. Hierdoor vinden (spontane) ontmoetingen steeds minder vaak plaats. Het is daarom de taak van overheden geworden om het laten plaatsvinden van deze ontmoetingen te stimuleren. De gemeente ziet dit ook in en probeert hier daarom een actieve rol in aan te nemen (Gemeente Naarden, Muiden en Bussum, 2015). Deze opgave valt binnen het grotere thema van 'Sociaal domein', waarvoor de gemeente diverse nota's heeft opgesteld. De gemeente zet sterk in op 'maatwerk'. Hierbij speelt de wijkgerichte aanpak met het wijknetwerk een belangrijke rol. Er worden op diverse locaties in Gooise Meren sociaal-culturele activiteiten gefaciliteerd die bijdragen aan het stimuleren van sociale contacten. Er wordt ingezet op sociaal werkers die met de wijkgerichte aanpak hopen om inwoners en vrijwilligers te stimuleren om activiteiten te organiseren en zo een inclusievere samenlevingen te creëren. Er wordt ook gewerkt aan het toegankelijker maken van voorzieningen, zowel qua informatie als bereikbaarheid. Met behulp van het wijknetwerk wordt er ook gezocht naar laagdrempelige en zichtbare ontmoetingsplekken. Deze plekken moeten aansluiten op de behoeften en karakteristieken van de wijk. Dit stimuleert sociale cohesie en bestrijdt de toenemende individualisering.

Openbaar groen is een andere manier om ontmoetingen en sociale cohesie te stimuleren. Het probleem is echter dat deze ruimtes niet altijd voor iedereen toegankelijk of aantrekkelijk zijn. Het centrum van Bussum, met slechts 4% openbaar groen, vormt hierin het grootste knelpunt. Ondanks dat groen op veel plekken op loopafstand bereikbaar is, worden groene gebieden soms als 'saai' ervaren en nodigen ze niet uit tot sociale activiteiten.

Autonome ontwikkeling

De verwachting is dat de trend van individualisering de komende decennia aanhoudt. Daarom is het van belang om (spontane) ontmoetingen en sociale cohesie te blijven stimuleren. De ontmoetingsfunctie in openbare ruimtes is hierbij essentieel en moeten daarom toegankelijk en aantrekkelijk blijven en waar nodig verbeterd worden. De gemeente is bezig met het opstellen van Wijkagenda's, waarin allerlei thema's en domeinen op wijkniveau met elkaar worden verbonden en middels participatie tot een agenda worden verwerkt. Deze aanpak op wijkniveau is geschikt voor het behandelen van sociale vraagstukken omdat het verbeteren van sociale cohesie lastig is op grotere schalen.

Ontmoetingsfuncties worden met name in combinatie met andere ruimtelijke functies gerealiseerd, zoals openbaar groen, sportvoorzieningen etc. Daarom is het van belang om bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de mogelijke ontmoetingsfunctie te koppelen. Een voorbeeld daarvan zijn de plannen om zogeheten 'postzegels' met groen te realiseren op zoveel mogelijk locaties (Gemeente Gooise Meren & KuiperCompagnons, 2020). Deze groene locaties met onder andere moestuinen en 'voedselbosjes' kunnen dienen als ontmoetingsplekken en zo de sociale cohesie

bevorderen. Dit kunnen interessante locaties zijn voor volwassenen en ouderen, maar ook voor jongeren. Een educatieve functie kan hieraan gekoppeld worden. Een nadeel is dat wijken met gemiddeld lagere inkomens vaak dichtbebouwd zijn en daardoor weinig ruimte voor ruimtelijke aanpassingen hebben, zoals deze groene locaties.

3.3.2 Sociaal fysiek veilig

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Sociaal fysiek veilig beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Inwoners en bezoekers van Gooise Meren voelen zich in 2040 in alle woon- en werkgebieden sociaal en fysiek veilig. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-23.

Tabel 3-23; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Sociaal fysiek veilig

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	Gooise Meren scoort ruim voldoende tot uitstekend op de landelijke brede welvaartsmonitor die tweejaarlijks uitgevoerd wordt: de Leefbarometer. De kwaliteit van woningen, de fysieke leefomgeving en de veiligheid zijn met name factoren die hoog scoren. De voorzieningen scoren vaak iets minder goed. Enkele straten en wijken scoren een zwak of voldoende in de Leefbarometer. De kwaliteit van de woningen en de fysieke leefomgeving zijn hier de factoren die het meest bijdragen aan de zwakkere score.
Autonome ontwikkeling	++	De leefbaarheid in Nederland neemt over de breedte toe. De Wijkagenda's waar de gemeente mee werkt zijn geschikt om de paar probleemlocaties binnen Gooise Meren aan te pakken.

Huidige situatie

De gemeente kent over het algemeen een goede sociale en fysieke veiligheid. Het aantal delicten en ongevallen is de afgelopen jaren afgenomen en de subjectieve veiligheid wordt ook goed beoordeeld. Belangrijke bijdragers hiervoor zijn diverse burgerinitiatieven en buurtpreventieteams. Deze dragen niet alleen bij door delicten tegen te gaan en te melden, maar ook door sociale cohesie te stimuleren waardoor de individualisering wordt tegengegaan (Gemeente Naarden, Muiden en Bussum, 2015). In het Integraal Veiligheidsplan 2019-2022 geeft de gemeente aan actief de georganiseerde criminaliteit en jeugdcriminaliteit aan te willen pakken (Gemeente Gooise Meren, 2019).

De Leefbaarometer beoordeelt in een tweejaarlijkse monitoring alle gemeenten en afzonderlijke wijken en buurten in Nederland op basis van de leefbaarheidssituatie. Dit is een score waarin 100 kwaliteitsfactoren leiden tot een totaalbeoordeling van de leefbaarheid. Dit wordt gebaseerd op vijf dimensies: woningen, bewoners, voorzieningen, veiligheid en fysieke omgeving (zie Figuur 3-21). Nederland scoort gemiddeld 'goed' (RIGO, 2019). Kleinere gemeenten scoren over het algemeen beter ('goed') dan grote steden ('ruim voldoende'). De gemeente Gooise Meren scoort op de Leefbaarometer (2018) over het algemeen ruim voldoende tot uitstekend en heeft daarmee dus een betere beoordeling dan het Nederlands gemiddelde. Op Figuur 3-23 is te zien dat Gooise Meren op alle dimensies boven gemiddeld scoort. Op wijk- en straatniveau blijken er echter wel verschillen te zijn.

Wat zijn de onderliggende dimensies?

De Leefbaarometer geeft in een cijfer de leefbaarheidsituatie van gebieden weer. Deze 'leefbaarheid' wordt samengesteld uit vijf onderliggende dimensies:

1. Woningen
2. Bewoners
3. Voorzieningen
4. Veiligheid
5. Fysieke omgeving

Niet iedere dimensie telt even zwaar mee in de totaalscore van de leefbaarheid. Voorzieningen en veiligheid bepalen samen voor bijna de helft de eindscore.

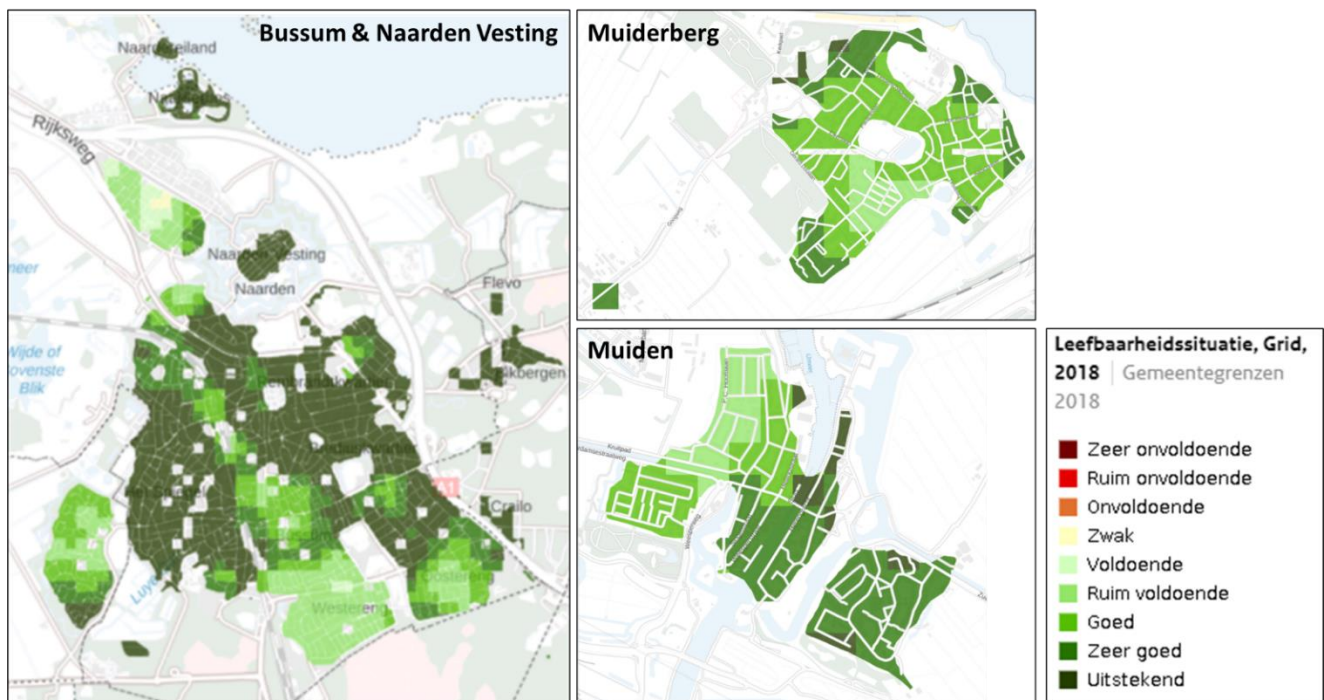

Figuur 3-21 Een overzicht van de onderliggende dimensies in de Leefbaarometer en hoe zwaar die meetellen

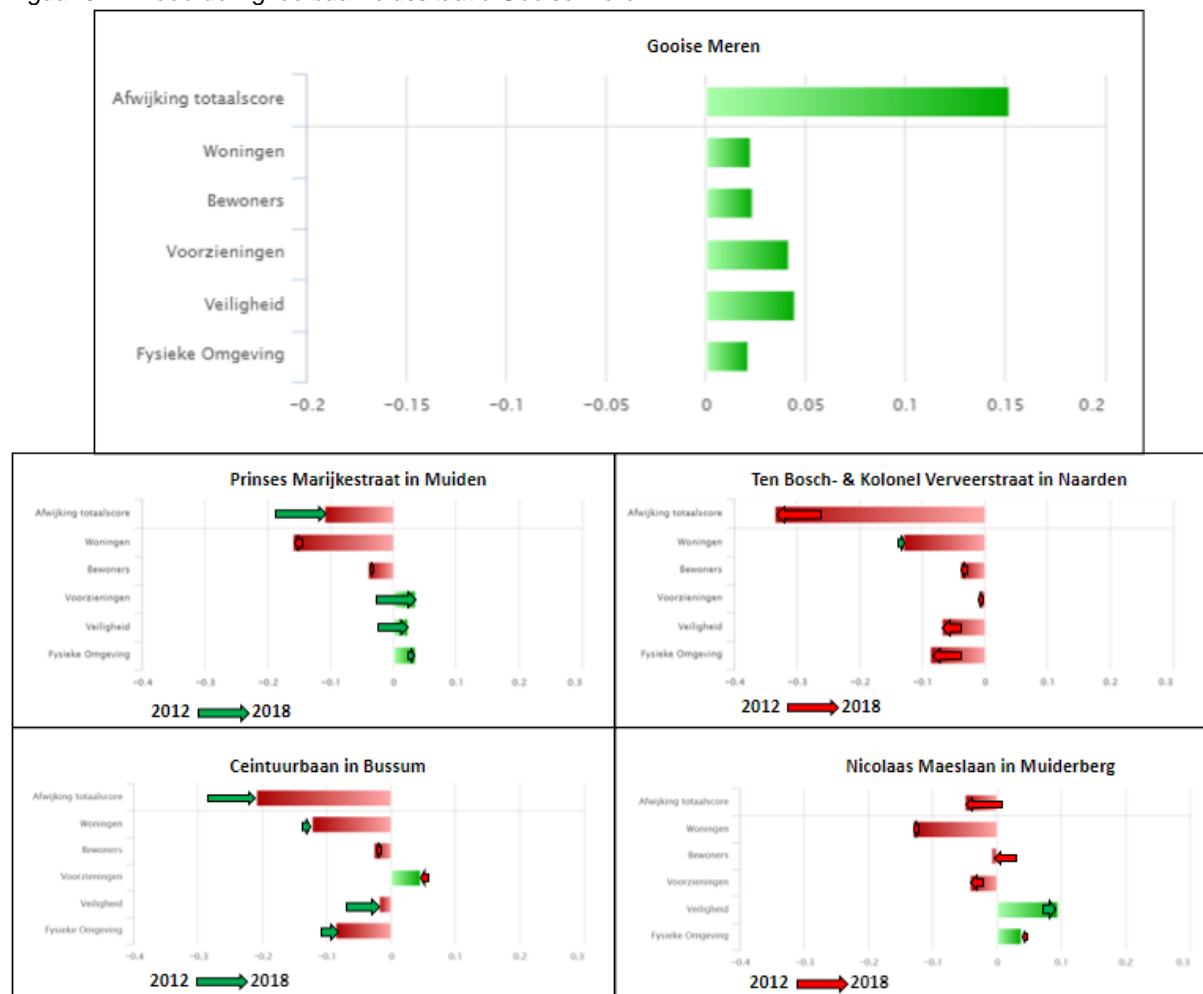
Te zien is op Figuur 3-22 dat met name Naarden-Vesting en grote delen van Bussum, zoals het Brediuskwartier, uitstekend scoren. Waar Naarden-Vesting vooral hoog scoort op de woningen en veiligheid, krijgen de goed beoordeelde wijken in Bussum hun hoge score met name door de woningen en fysieke omgeving. Opmerkelijk is ook het Naarderbos dat zeer hoog scoort voor de fysieke omgeving en bewoners, maar onder gemiddeld wordt beoordeeld voor de voorzieningen. Op de kaarten is ook te zien dat enkele gebieden lager dan het gemeentelijk gemiddelde worden beoordeeld en soms zelfs een 'zwakke' beoordeling krijgen. Deze gebieden worden uitgelicht in Figuur 3-23. Het slechtst beoordeelde gebied ligt bij de Ten Bosch- en Kolonel Verveerstraat in Naarden. Dit gebied is onder gemiddeld beoordeeld op elk aspect, waarbij woningen, veiligheid en fysieke omgeving beduidend het slechtst worden beoordeeld. Dit is het enige gebied dat met 'zwak' wordt beoordeeld in de gemeente. De andere gebieden die worden uitgelicht hebben een 'voldoende' beoordeling. Hierin is te zien dat woningen in alle drie onder gemiddeld worden beoordeeld. Opvallend is dat de Nicolaas Maeslaan in Muiderberg boven gemiddeld scoort voor bewoners, veiligheid en fysieke omgeving, maar matig scoort voor voorzieningen. Daarentegen scoren de Prinses Marijkestraat in Muiden en Ceintuurbaan in Bussum juist redelijk goed voor voorzieningen, maar weer minder goed voor de andere dimensies.

De verschuiving van de beoordeling in de afgelopen jaren laat zien in hoeverre de scores zich positief of negatief hebben ontwikkeld. Als eerste valt op dat de beoordeling van de Ten Bosch- en Kolonel Verveerstraat relatief is verslechterd. Alle dimensies zijn in 2018 minder goed beoordeeld dan in 2012. De score van de Prinses Marijkestraat is flink gestegen. Ondanks dat woningen en bewoners iets slechter zijn beoordeeld, zijn de andere dimensies dusdanig beter beoordeeld dat de algehele beoordeling ook is gestegen. De Nicolaas Maeslaan is qua beoordeling achteruitgegaan. Waar dit gebied in 2012 nog bovengemiddeld scoorde, ligt die beoordeling nu eronder. Ondanks dat de beoordeling voor veiligheid is gestegen, heeft de afname in de andere dimensies voor de algehele daling gezorgd. De score van de Ceintuurbaan is flink toegenomen. Dit is met name te danken aan de grote positieve stijging in de beoordeling van veiligheid en fysieke omgeving. De veranderingen in de beoordelingen van de gebieden kunnen komen doordat de leefbaarheidssituatie in het gebied verslechterd is en/of doordat de gemiddelde leefbaarheidssituatie in Nederland is verbeterd.

Gemeentebreed lijkt er geen eenduidige oorzaak te zijn voor de lagere beoordeling in sommige wijken. Wel blijkt dat 'woningen' in de laag beoordeelde gebieden in de hele gemeente meestal een van de laagst scorende dimensies is. Verder blijkt dat de lagere scores in Muiderberg met name worden veroorzaakt door een combinatie van woningen en voorzieningen. De lage beoordelingen in Muiden komen vooral door woningen en bewoners. In Bussum zijn de meeste lage beoordelingen het gevolg van lage scores voor woningen en fysieke omgeving of veiligheid. In delen van Naarden worden de lage beoordelingen veroorzaakt door woningen, bewoners en veiligheid.

Figuur 3-22 Beoordeling leefbaarheidssituatie Gooise Meren

Figuur 3-23 Beoordeling van de leefbaarheidssituatie in Gooise Meren en de 'zwakste' wijken in Gooise Meren ten opzichte van het landelijk gemiddelde

Autonome ontwikkeling

De verwachting is dat de positieve landelijke groei van de leefbaarheidssituaties zich zal blijven doorzetten (RIGO, 2019). Het aantal gebieden dat een onvoldoende beoordeling heeft, zal verder gaan afnemen. Er wordt wel een landelijke afvlakking verwacht in de positieve groei van goed beoordeelde gebieden. Dit betekent dat gebieden die al een hoge score hebben, naar verwachting niet veel verder meer zullen stijgen. De verwachting is ook dat ernstige probleemwijken lang problematisch zullen blijven mits er drastische maatregelen worden genomen. Van zulke probleemwijken is echter geen sprake in Gooise Meren.

Toch zijn er wel enkele wijken in Gooise Meren die onder het landelijk gemiddelde scoren. De gemeente werkt aan Wijkagenda's die mogelijk kunnen worden ingezet om wijken met een lagere score extra aandacht te geven. Problematisch is wel dat de gebieden met een lagere score veelal dichtbebouwd zijn en daardoor weinig ruimte hebben voor ruimtelijke aanpassingen. Het is nog onduidelijk hoe de gemeente dit vraagstuk concreet gaat aanpakken.

3.3.3 Verkeersveiligheid

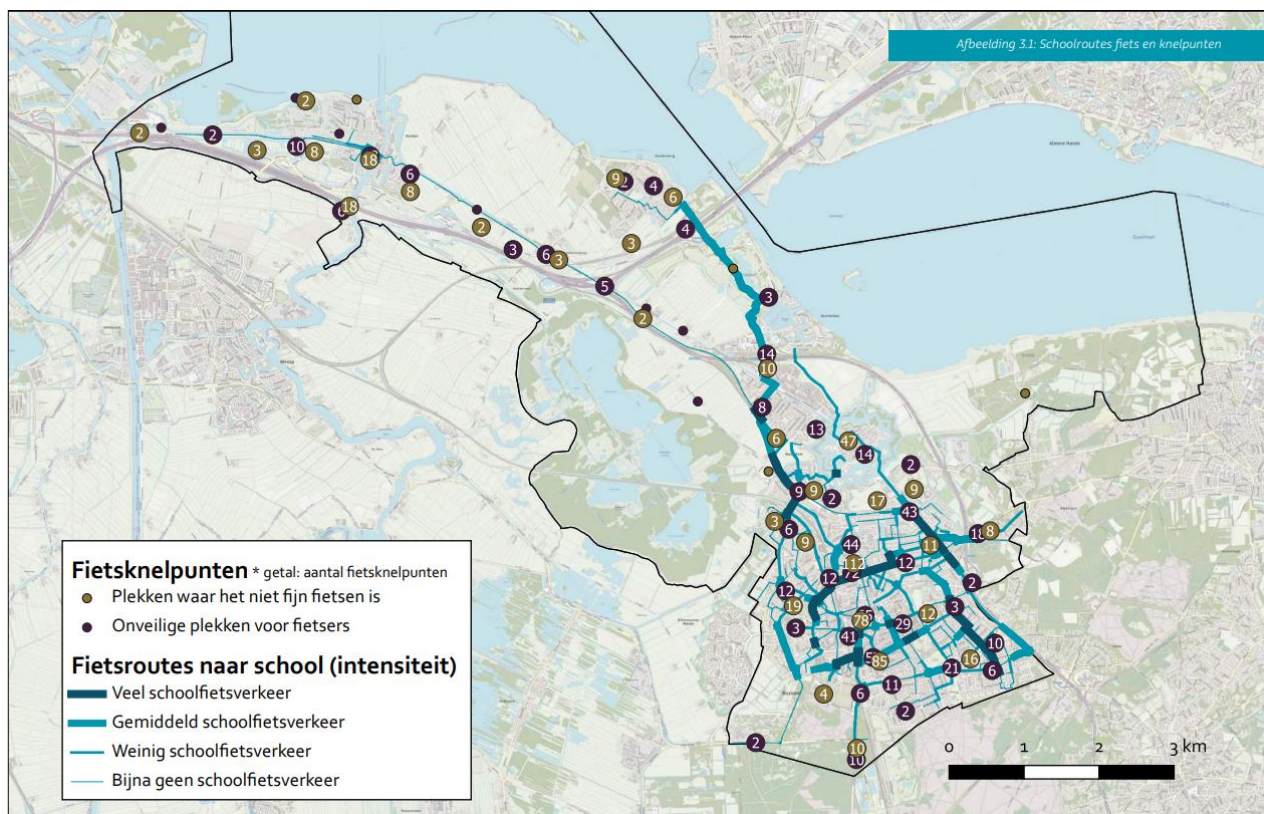
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Verkeersveiligheid beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Er is in 2040 sprake van een hoge mate van verkeersveiligheid in Gooise Meren. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-24.

Tabel 3-24; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Verkeersveiligheid

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+ / -	Het aantal dodelijke verkeersslachtoffers in de periode 2010-2019 lag in gemeente Gooise Meren iets lager dan het landelijk gemiddelde. De beleving van de verkeersveiligheid is in 2020 gemiddeld beoordeeld met een 6,3.
Autonome ontwikkeling	+	Doordat nieuwe vormen van mobiliteit opkomen wordt het verkeersbeeld chaotischer en dit leidt tot risico's voor nu al kwetsbare groepen zoals (snel)fietsers. De gemeente zet in haar Mobiliteits- en Parkeervisie sterk in op het verbeteren van de verkeersveiligheid middels een risicogerichte aanpak van onveilige plekken.

Huidige situatie

In de periode 2010-2019 zijn in de gemeente Gooise Meren per 100.000 inwoners twaalf dodelijke verkeersslachtoffers gevallen. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde van vijftien. Op tweederde van de fietspaden zijn geen brommers toegestaan en op tweederde van de 50 km/u wegen geldt een geslotenverklaring voor fietsers. In de Mobiliteits- en Parkeervisie is de verkeersveiligheid een belangrijk speerpunt. In een enquête die uitgevoerd werd ten behoeve van het opstellen van de Mobiliteits- en Parkeervisie (2021) werd gevraagd naar de beleving van de verkeersveiligheid in Gooise Meren. Deze werd gemiddeld beoordeeld met een 6,3. Er waren respondenten die de verkeersveiligheid als onvoldoende beoordeelden en zijn locaties aangegeven die als onveilig worden ervaren. Hieruit blijkt dat bewoners het niet fijn fietsen vinden in o.a. Naarden-Vesting en het centrum van Bussum. Leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs ervaren hun schoolroutes over het algemeen wel als veilig (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Toch is het aandeel voetgangers en (brom)fietsers relatief hoog en is een groot deel van de verkeersslachtoffers tussen 12 en 24 jaar oud.

Figuur 3-24 De mate van intensiteit op de fietsschoolroutes en een overzicht van fietsknelpunten

Autonome ontwikkeling

Als gevolg van demografische en technologische ontwikkelingen is het verkeersbeeld in Nederland aan het veranderen. De opmars van de elektrische fiets is kenmerkend hiervoor. De gemiddelde leeftijd van gebruikers van elektrische fietsen ligt relatief hoog en het snelheidsverschil op fietspaden met reguliere fietsers is groot. Dit kan leiden tot een verslechtering van de verkeersveiligheid in de komende decennia (SWOV, 2012). Echter, zal hierdoor naar verwachting ook het autoverkeer dalen, wat de fietsverkeersveiligheid weer ten goede kan komen.

Om de verkeersveiligheid te verbeteren zet Gooise Meren in op het verbeteren van veiligheidsknelpunten, het realiseren van een risicogerichte aanpak van onveilige plekken, het stimuleren van verkeerseducatie, het veilig maken van schoolomgevingen en het handhaven van veilig verkeersgedrag (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021). Daarbij houdt de gemeente er rekening mee dat de mobiliteit niet ophoudt bij de gemeentegrenzen. Daarom geeft de gemeente aan om nauwer samen te gaan werken met de provincie en regio om de verkeersveiligheid in en rondom Gooise Meren te kunnen blijven waarborgen en waar nodig te verbeteren (Mobiliteits- en parkeervisie Gooise Meren, 2021).

3.4 Verduurzaming inzetten als vliegwiel voor de toekomst

3.4.1 Eerlijke energietransitie

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Eerlijke energietransitie beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2030 is de helft van de woningvoorraad in Gooise Meren energieneutraal en in 2050 is de gehele gemeente energieneutraal. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-25.

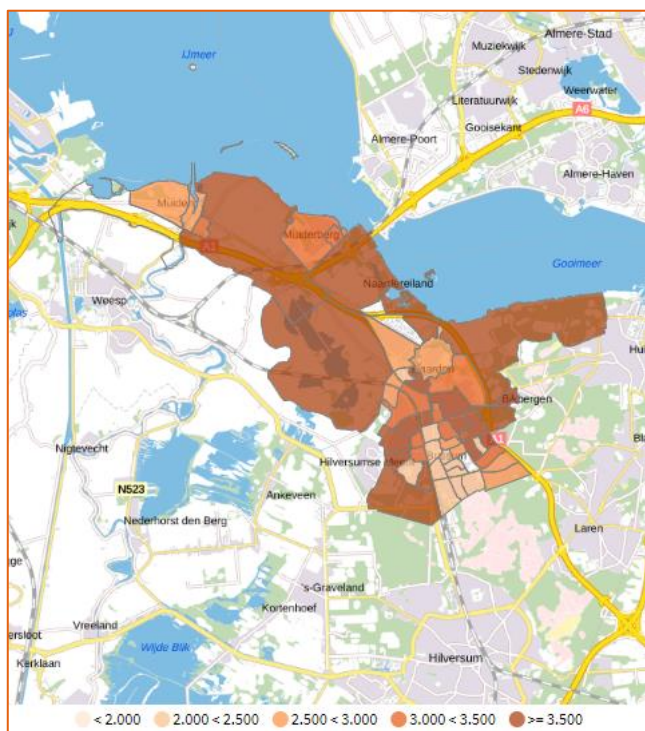
Tabel 3-25; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Eerlijke energietransitie

Fase	Beoordeling	Toelichting
------	-------------	-------------

Huidige situatie	--	Het aandeel duurzaam opgewekte energie in Gooise Meren bedraagt 4% en het aandeel zon op dak blijft achter bij het landelijke gemiddelde
Autonome ontwikkeling	--	Naar verwachting neemt het aandeel zon op dak de komende decennia toe. De elektriciteitsvraag stijgt echter, waardoor er in de autonome ontwikkeling weinig zicht is op het energieneutraal maken van de woningvoorraad in de gemeente

Huidige situatie

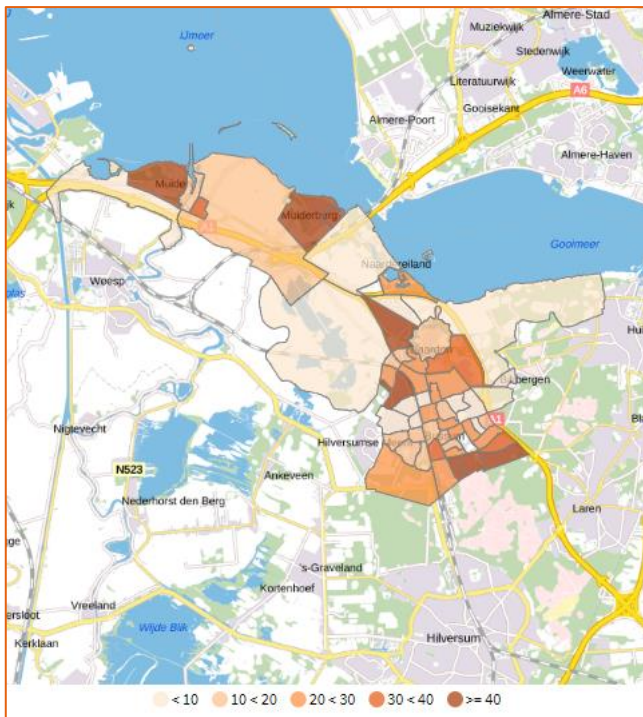
Het totale energieverbruik in de gemeente Gooise Meren (2019) is 5.570 TJ. In totaal gaat 95 % van het totale energieverbruik naar de gebouwde omgeving en vervoer en verkeer. In de gemeente wordt met 51,10 GJ per inwoner ruim twee keer meer verbruikt in deze sector vergeleken met de 23,64 GJ in de regio Noord-Holland Zuid. Ook het energieverbruik per inwoner in Gooise Meren ligt boven het landelijk gemiddelde. Daarnaast verbruikt de industrie nog ongeveer 3% van het totale energieverbruik in de gemeente. In de gemeente wordt relatief weinig energie verbruikt in de landbouw, bosbouw en visserij, namelijk gemiddeld per inwoner 0.23 GJ tegenover een gemiddelde van 2,99 in Noord-Holland (Klimaatmonitor, 2021).

Figuur 3-25 Gemiddeld elektriciteitsverbruik alle woningen in Gooise Meren (kWh) (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren is ongeveer 4% van het energieverbruik hernieuwbaar opgewekt. Op dit moment wordt geen energie opgewekt door windmolens en blijft de gemeente in zowel het aandeel wind- als zonne-energie achter op het regionale en nationale gemiddelde (Klimaatmonitor, 2021). Drie vijfde van de zonnepanelen ligt op woningen en de rest op grotere (bedrijfs)daken. Het aantal woningen met zonnepanelen blijft achter op de rest van de regio. In Gooise Meren heeft 6,3% van de woningen zonnepanelen, ten opzichte van 6,8% in Noord-Holland Zuid. Figuur 3-26 weergeeft de geïnstalleerde installaties met zonnepanelen op woningen in 2021 (Klimaatmonitor, 2021). Ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde zijn er zelfs fors minder woningen waar zonnepanelen zijn geïnstalleerd. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn het feit dat Gooise Meren relatief compacte en groene kernen heeft met veel monumentale woningen. Hierdoor zijn zonnepanelen mogelijk minder vaak mogelijk of leveren ze minder op als gevolg van schaduwwerking door andere gebouwen of bomen. Het percentage 'groene' labels (label C of beter) in de gemeente bedraagt 41% en ligt daarmee ook onder het regionale en landelijke gemiddelde (respectievelijk 50% en 53%). De verklaring hiervoor is het aandeel oude woningen in de gemeente. Ondanks het feit dat het gasverbruik al jaren een licht dalende trend vertoont, ligt het gemiddelde gasverbruik in de gemeente ook fors boven het landelijk gemiddelde.

De verklaring is waarschijnlijk te vinden in een combinatie van gemiddeld grotere woningen en de ouderdom van de woningvoorraad (Woonvisie Gooise Meren, 2017; Klimaatmonitor, 2021).

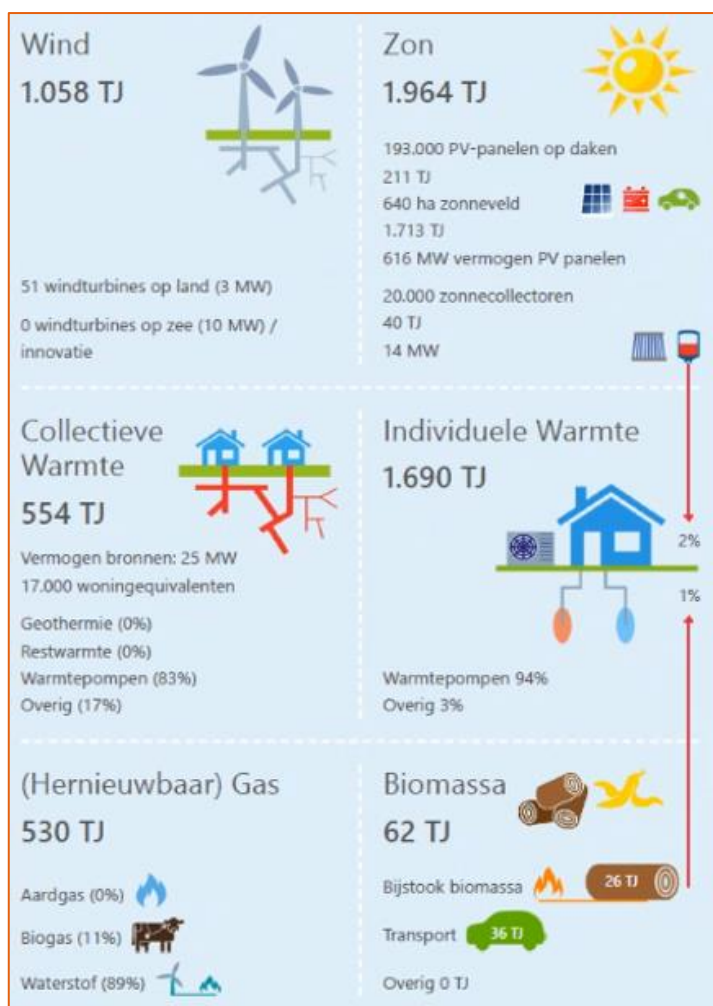
Figuur 3-26 Aantal geregistreerde installaties met zonnepanelen woningen (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren hebben inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijk organisaties, politici en ambtenaren samen met Actieplan Samen Sneller Duurzaam opgesteld. Per opgave ligt er nu een streefbeeld voor 2030 met een uitvoeringsagenda: de te bereiken mijlpalen en resultaten op de middellange termijn. Door het organiseren van ontmoetingen en het bedenken van ondersteunen initiatieven willen zij de Gooise Meren in de toekomst duurzamer maken. De gemeente steunt het project ‘Kompass op groen’, waarbij een centraal ontmoetingspunt voor activiteiten rond de energietransitie wordt ontwikkeld in de Gooi en Vechtstreek (Actieplan Samen Sneller Duurzaam, 2017; Begroting Gooise Meren, 2021).

De gemeente Gooise Meren is onderdeel van de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid, maar deze wordt in dit planMER niet beschouwd als autonome ontwikkeling. De gemeente heeft geen zoekgebieden voor wind- of zonnegebieden (RES Noord-Holland Zuid, 2021). Samen met Rijkswaterstaat wordt wel gekeken naar de potentie van zon op geluidschermen en in de berm langs de A1. Ook de strook de westzijde van de Bloemendalerpolder heeft potentie voor het opwekken hernieuwbare energie. Op dit moment wordt de energietransitie kleinschalig aangepakt en zet de gemeente in op besparen en de potentie van zon op daken.

Autonome ontwikkeling

In 2050 daalt de energievraag in de gemeente Gooise Meren naar ongeveer 3000 TJ. Ruim de helft van de hernieuwbare energie moet worden opgewekt uit elektriciteit en de rest uit collectieve warmte en gas. Om dit te bereiken liggen voor zonne- en windenergie en collectieve en individuele warmte grote opgaven in de gemeente (zie Figuur).

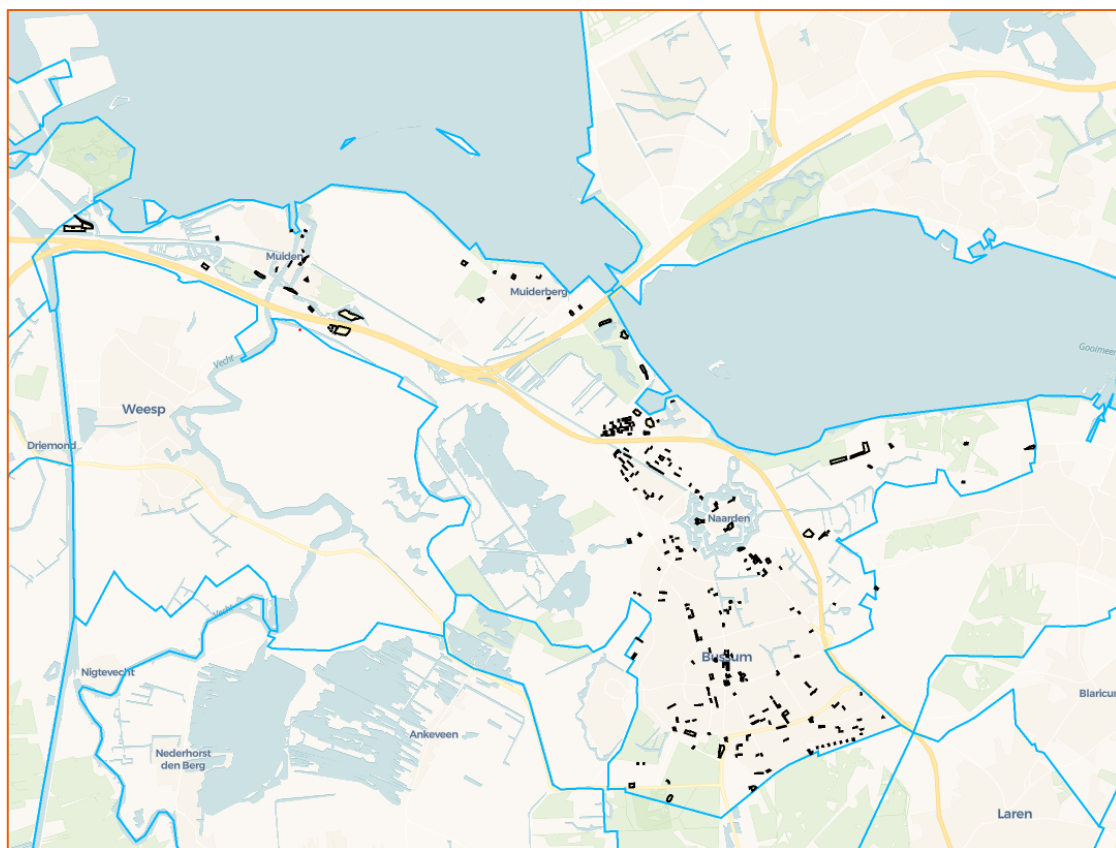

Figuur 3-27 Opgave per thema in 2050

In de gemeente Gooise Meren hebben inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijk organisaties, politici en ambtenaren samen met Actieplan Samen Sneller Duurzaam opgesteld. Per opgave ligt er nu een streefbeeld voor 2030 met een uitvoeringsagenda: de te bereiken mijlpalen en resultaten op de middellange termijn. Door het organiseren van ontmoetingen en het ondersteunen van initiatieven willen zij de Gooise Meren in de toekomst duurzamer maken. De gemeente steunt het project 'Kompas op groen', waarbij een centraal ontmoetingspunt voor activiteiten rond de energietransitie wordt ontwikkeld in de Gooi en Vechtstreek (Actieplan Samen Sneller Duurzaam, 2017; Begroting Gooise Meren, 2021).

De gemeente Gooise Meren zet in op de potentie van zon op daken. De gemeente Gooise Meren is onderdeel van de Regionale Energiestrategie (RES) Noord-Holland Zuid. Deze wordt in dit planMER niet beschouwd als autonome ontwikkeling omdat in de RES 1.0 nog niet vastgestelde zoekgebieden aangewezen zijn. Op dit moment wordt de energietransitie kleinschalig aangepakt en zet de gemeente in op besparen en de potentie van zon op daken. De gemeente Gooise Meren heeft 217 daken groter dan 1.000 m² met een gezamenlijk oppervlak van 460.323 (Benchmark Zon op bedrijfsdaken, 2021). Ook zijn er 291 parkeerterreinen met vijf parkeervlakken die potentie hebben voor 348.000 m² aan zonne-energie. Als deze potentie volledig benut wordt kan 16.000 kWp vermogen worden verkregen. Ook wil de gemeente, in samenwerking met de regio en energiecoöperatie Watnu, een plan ontwikkelen om bedrijven te stimuleren zoveel mogelijk zonnepanelen te plaatsen. Het plaatsen van zonnepanelen wordt gestimuleerd door duurzaamheidsleningen (Begroting Gooise Meren, 2021). Hoewel exacte prognoses niet beschikbaar zijn, tonen marktontwikkelingen aan dat in 2050 een groter deel van het beschikbare dakoppervlak belegd zal zijn met zonnepanelen. Gemeenten lijken meer invloed te gaan krijgen over het verplichten van duurzame daken. Vanaf 2022 krijgen gemeenten namelijk de bevoegdheid om af te dwingen dat grote bedrijfsdaken ingezet moeten worden voor de plaatsing van zonnepanelen. In januari 2021 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties daartoe een wijzigingsvoorstel van het Besluit bouwwerken en leefomgeving (BBL) ingediend.

970

Figuur 3-28 Potentiële opwek zonne-energie op parkeerterreinen in de gemeente Gooise Meren (Park the Sun, 2021)

975

Ondanks deze ontwikkeling en de potentie van zon op daken zijn de huidige plannen en maatregelen onvoldoende om te voldoen aan de hernieuwbare energievraag te voldoen. Om de klimaatdoelen betreffende duurzame energieopwekking te behalen, moeten er grootschalige ruimtelijke maatregelen worden getroffen waarbij op grote schaal duurzame energie wordt opgewekt. De vraag naar elektriciteit stijgt netto de komende decennia. Ondanks een besparing van 25% tussen 2015 en 2050 door zuiniger wordende apparaten, stijgt de vraag naar elektriciteit doordat mobiliteit elektrificeert. Momenteel blijven de plannen en maatregelen om de ambities op het gebied van energietransitie te realiseren achter. Om in 2030 de helft van de woningvoorraad energieneutraal te maken, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en woningen van het aardgas af te sluiten moeten meer en ingrijpendere maatregelen worden getroffen door de gemeente. Dit zijn bijvoorbeeld zonne- en windparken, initiatieven om meer wijken af te sluiten van aardgas en het verder verduurzamen van woningen.

980

985

3.4.2 Duurzame warmte

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame warmte beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2030 hebben alle bestaande woningen en gebouwen geen aardgasaansluiting meer en hebben ze minimaal energielabel B. In 2050 is Gooise Meren aardgasvrij. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-26.

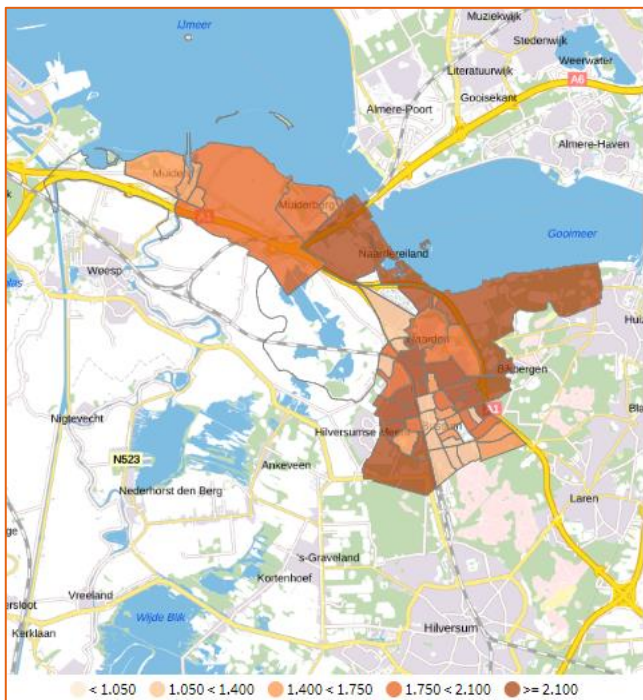
990

Tabel 3-26; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Duurzame warmte

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	--	Er zijn in Gooise Meren nog geen wijken van het gas gehaald. Daarnaast is het gemiddelde gasverbruik per huishouden fors hoger dan het landelijk gemiddelde en heeft bijna driekwart van de woningvoorraad een energielabel van C of lager.
Autonome ontwikkeling	--	Om aan de ambities van de gemeente te voldoen, zijn dermate grootschalige en snelle maatregelen nodig dat het realiseren van deze ambitie niet binnen de autonome ontwikkeling mogelijk is.

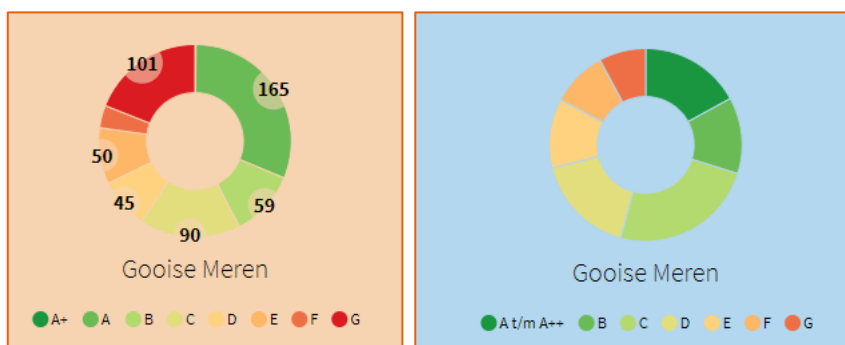
Huidige situatie

In 2019 werd in de gemeente Gooise Meren 1.949 TJ aan warmte verbruikt, waarvan 48 TJ hernieuwbaar wordt opgewekt (Klimaatmonitor, 2021). In Figuur 3-29 is het gemiddeld gasverbruik van alle woningen in Gooise Meren weergegeven. In de gemeente Gooise Meren. Ondanks dat het gasverbruik al jaren een licht dalende trend vertoont, ligt het gemiddelde gasverbruik per huishouden in de gemeente ook fors boven het landelijk gemiddelde. De verklaring is waarschijnlijk een combinatie van gemiddeld grotere woningen en de ouderdom en daardoor slechtere isolatie van de woningvoorraad (Woonvisie Gooise Meren, 2017; Klimaatmonitor, 2021).

Figuur 3-29 Gemiddeld gasverbruik alle woningen (m^3) in Gooise Meren (Klimaatmonitor, 2021)

In de gemeente Gooise Meren hebben bijna 15.000 woningen een geldig energielabel. Ongeveer 4.000 woningen hebben label A+, A of B. Ook hebben 510 utiliteitsgebouwen (bouwwerken die geen bouwbestemming hebben) een geldig energie label, waarvan 224 energielabel A+ of A hebben (zie Figuur 3-30).

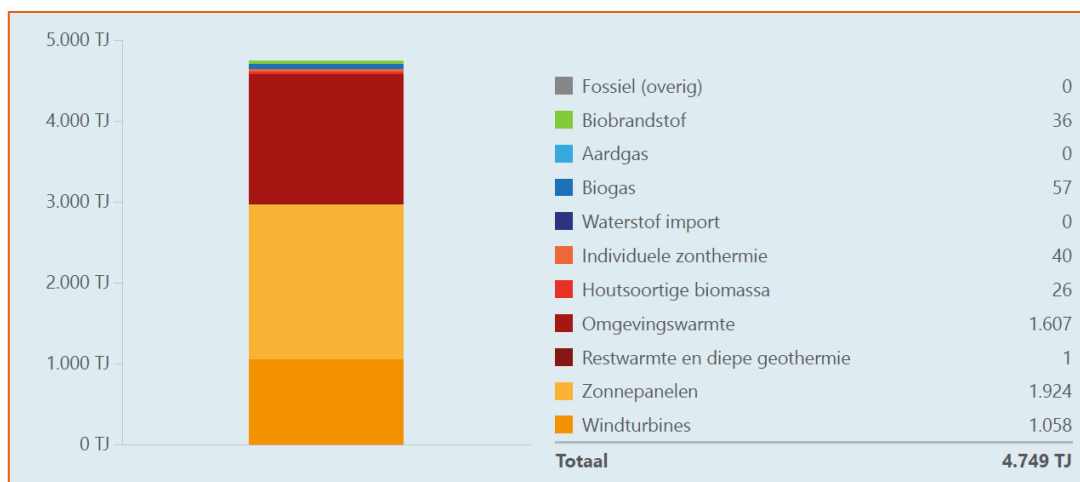
Figuur 3-30 Aantal utiliteitsgebouwen (links) en woningen (rechts) met geldig energielabel (Klimaatmonitor, 2021)

Vanuit de regio is samen met de gemeenten Gooise Meren, Laren, Blaricum, Huizen en Wijdmeren vorig jaar een gezamenlijk traject gestart om per gemeente een Transitievisie warmte op te stellen. In de gemeente Gooise Meren is dit proces ook gestart in juni 2020. Binnen de regio werken de gemeenten Gooise Meren, Laren, Blaricum, Huizen en Wijdmeren samen een gezamenlijk traject om de plannen op elkaar af te stemmen en onderling te leren. De planning is de TWV in 2021 gereed te maken, maar doordat er onvoldoende capaciteit inzetbaar is bij de gemeente wordt dit waarschijnlijk niet gehaald. Daarnaast werkt Gooise Meren ook aan een project om de wijk Buitendijkje in Muiderberg in 2028 te hebben aangesloten op aquathermie. Dit wordt de eerste aardgasvrije wijk van de gemeente Gooise Meren.

015 Autonome ontwikkeling

020 Er van uitgaande dat in 2050 een groter deel van de woningvoorraad een hoog energielabel heeft dan in 2021, zal de warmtevraag dalen en lager zijn dan de huidige ~2.000 TJ per jaar. De gemeente wil dat in 2030 alle woningen van het gas zijn en dat alle gebouwen in de gemeente minimaal energielabel B hebben. Om aan de ambities van de gemeente te voldoen, zijn dermate grootschalige en snelle maatregelen nodig dat het realiseren van deze ambitie niet binnen de autonome ontwikkeling mogelijk is. Zeker omdat de gemeente op het moment nog niet af kan dwingen dat pandeigenaren hun woning of bedrijfspand beter moeten isoleren of van het gas moeten halen, dreigen draagvlakgerelateerde vertragingen. De ligging van de Gooise Meren in Natura 2000-gebieden, de vele monumentale gebouwen, het gebrek aan ruimte in het buitengebied en de oude en slecht geïsoleerde woningen maken deze opgave extra moeilijk. Ook is het opstellen van de Transitievisie Warmte van de gemeente Gooise Meren vertraagd. Ook de wijkuitvoeringsplannen worden op dit moment nog niet opgesteld. Deze ontwikkelingen kunnen mogelijk leiden tot een vertraagde warmtetransitie in de toekomst.

030 De wijk Buitendijkje in Muiderberg geldt als proeftuin voor het ontwikkelen van aardgasvrije wijken. Deze wijk wordt in 2028 de eerste aardgasvrije wijk van Gooise Meren. De thermische energie wordt uit het water van het IJmeer gehaald en met collectieve warmtepompen opgewarmd tot een temperatuur van 70 graden. De praktijk moet uitwijzen of aquathermie potentie biedt voor meer aardgasvrije wijken in de gemeente. In de gemeente Gooise Meren heeft all-electric waarschijnlijk de meeste potentie. Bij all-electric wordt per huis een warmtepomp geïnstalleerd en wordt geen gebruik gemaakt van alternatieve warmtebronnen zoals restwarmte, geothermie of aquathermie. In de regio Gooi en Vechtstreek is de stichting het Energiedienstenbedrijf Gooi en Vechtstreek actief. Duurzaam Bouwloket, energiecoöperaties, bedrijven en instellingen samen om de keten van de energietransitie efficiënt te maken en te versnellen (Regio Gooi en Vechtstreek, 2021).

040 Figuur 3-31 Energiebronnen Gooise Meren 2050 (Energiemix, 2021)

<https://www.regiogv.nl/energietransitie-gooi-en-vechtstreek/verduurzaming-gebouwde-omgeving/het-energiedienstenbedrijf/>

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2388186-rapport-doelstelling-gasvrij-maken-huizen-alleen-haalbaar-met-dwang>

045 3.4.3 Circulariteit

050 In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Circulariteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2025 koopt Gooise Meren 50% van de producten circulair in en in 2030 stijgt dit naar een 100% circulaire inkoop. De achtergrond van deze ambitie is dat het handelingsperspectief van de gemeente op het vlak van circulariteit beperkt is. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-27.

Tabel 3-27; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Circulariteit

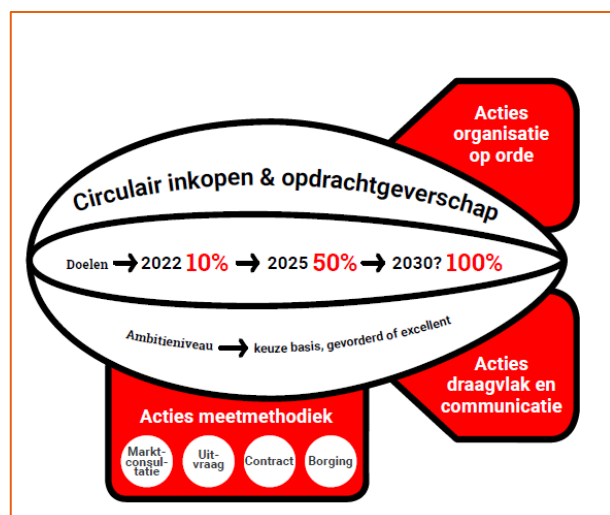
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+ / -	Gemeente Gooise Meren koopt in 2021 ongeveer 30% circulair in.
Autonome ontwikkeling	+	De komende jaren wordt het circulair inkoopbeleid van de gemeente verder vormgegeven. Het doel om in 2025 50% circulair in te kopen is daardoor haalbaar in de autonome ontwikkeling. Voor het doel om in 2030 100% circulair in te kopen is echter draagvlak en expertise in de hele ambtelijke organisatie van de gemeente nodig.

Huidige situatie

De deelnemers van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) willen behoren tot de meest duurzame economische regio's in Europa. In juni 2018 onderschreven alle partijen uit de MRA de intentie circulair inkopen, waarin is opgenomen dat het inkoop traject via een stappenplan wordt uitgewerkt. Ook de gemeente Gooise Meren heeft deze intentie ondertekend (zaak 755635 onder punt 9. uitvoering) en de ambities toegevoegd aan het College-uitvoeringsprogramma 2019-2022. De gemeente heeft in het verlengde daarvan in samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam een 'Roadmap naar Circulair Inkopen & Opdrachtgeverschap – op weg naar 100%' opgesteld. In november 2019 is deze Roadmap geaccordeerd door het college van wethouders. Dit betekent dat de gemeente het ambitieniveau gaat vertalen in concrete resultaten, inclusief eventuele mijlpalen die zichtbaar zijn voor Gooise Meren. Daartoe is een nulmeting opgestart op basis van de meetmethodiek in de Roadmap.

In 2021 is circa 30% van de inkoop van Gooise Meren circulair. Enkele voorbeelden zijn dat de gemeente bedrijfskleding circulair inkoopt, bij herinrichtingen materiaal waar mogelijk hergebruik en circulariteit meeneemt in aanbestedingsprocedures. Het laatste is onder andere in de praktijk gebracht bij Sporthal Bredius, die naar verwachting in 2022 gebouwd is. Het zo circulair mogelijk bouwen van de sporthal was de belangrijkste eis bij de aanbesteding. Dat houdt in dat er duurzame materialen worden toegepast, dat materialen weer los te maken zijn van elkaar. Ook het netwerk Samen Sneller Duurzaam in de gemeente houdt zich bezig met circulariteit. De werkgroep duurzame economie focust op circulair ondernemen door de circulaire transitie binnen de regio & lokaal versterken en MKB-ers met elkaar te verbinden.

Het sluiten van grondstoffenstromen in de industrie, duurzame landbouw en huishoudelijk afval zijn naast het inkoopbeleid nog belangrijke punten die bijdragen aan een circulaire economie. Ontwikkelingen in industrie en landbouw liggen voor een groot deel buiten het handelingsperspectief van de gemeente, het afvalbeleid is daarentegen wel deels onderdeel van het gemeentelijk takenpakket. **PM aanvullen**

Figuur 3-32 Infographic Roadmap Circulair Inkopen en Opdrachtgeverschap

Autonome ontwikkeling

De Roadmap biedt handvatten om in 2025 het doel van 50% circulair inkopen en opdrachtgeverschap te bereiken. Sterke inspanningen van de gemeente en opdrachtnemers zijn vereist om het doel van 100% te behalen in 2030. Daarvoor zijn twee belangrijke condities binnen de organisatie nodig (MRA Duurzaam, 2021): (1) de organisatie is op orde – de inkoopcapaciteit en -kunde en tools zijn voldoende aanwezig in de organisatie en worden benut en (2) Er is draagvlak voor de circulaire economie en de bijbehorende cultuurverandering – bij alle handelingen en beleid (waaronder inkopen en opdrachtgeverschap) neemt de organisatie automatisch het circulaire aspect mee. De impact van circulair inkopen en opdrachtgeverschap op de ruimtelijke ordening is beperkt. Het behalen van doelen is voornamelijk afhankelijk van inzet en beschikbare financiële middelen. Bovendien zijn de voornemens van de gemeente Gooise Meren gefocust op het proces en niet op de impact. Om de impact van circulariteit te vergroten, moeten extra maatregelen worden getroffen.

3.5 Natuur- en erfgoedparels versterken

3.5.1 Bloeiende biodiversiteit

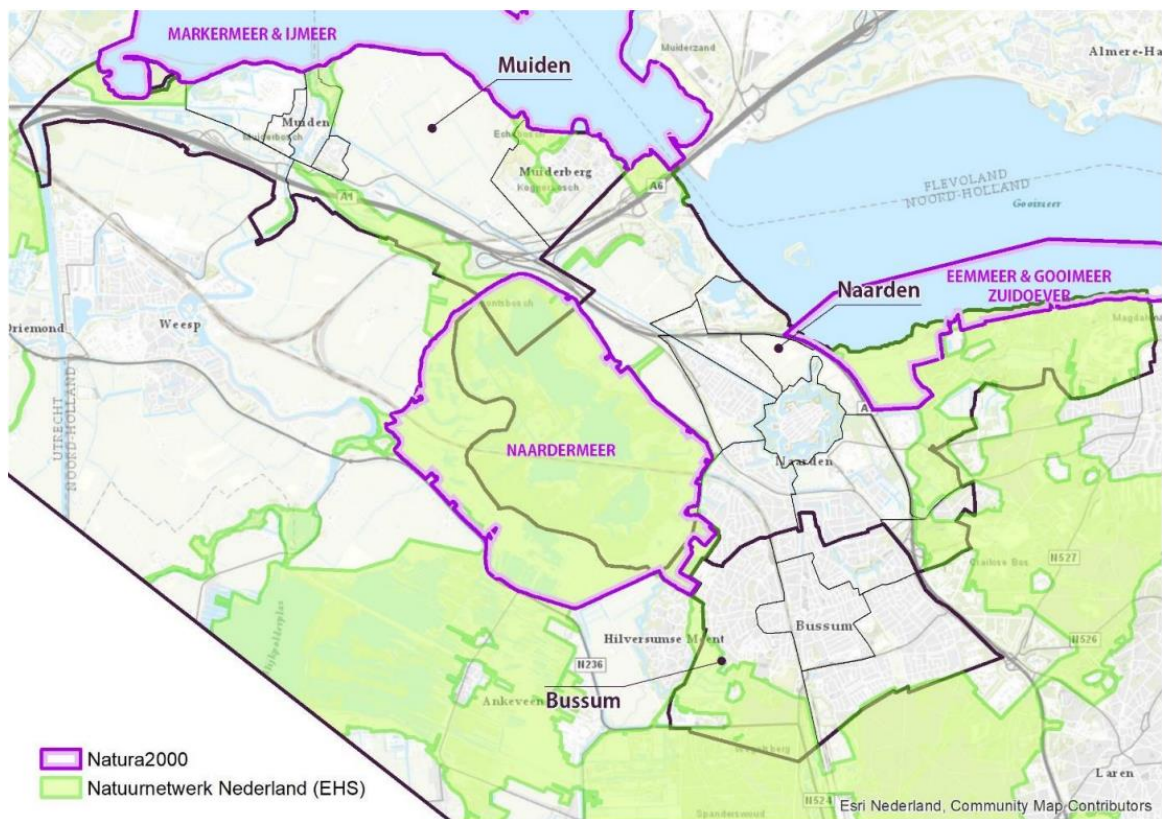
In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bloeiende biodiversiteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: Biodiversiteit wordt als maat der dingen genomen en de gemeente streeft naar een grote diversiteit aan soorten, leefgebieden, ecosystemen en landschappen. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-28.

Tabel 3-28; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bloeiende biodiversiteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+ / -	De soortendiversiteit in de steden en het buitengebied is relatief hoog, maar wordt negatief beïnvloed door verdroging, vermesting en verzuring. Weidevogelpopulaties gaan achteruit. Grootschalige infrastructuur vormt tevens een barrière.
Autonome ontwikkeling	+ / -	Naar verwachting zal de komende decennia de biodiversiteit verder achteruitgaan, voornamelijk in agrarisch gebied. De gemeente neemt een aantal maatregelen om dit te kenteren, zoals de Duurzaam Ontwikkelen tool en het opstellen van een biodiversiteitsactieplan dat zich richt op het verbeteren van leefgebieden en migratieroutes van ambassadeursoorten.

Huidige situatie

De gemeente heeft veel beschermde natuurgebieden op land en op water (Figuur 3-33). In de gemeente bevinden zich drie Natura 2000-gebieden: het Naardermeer, Eemmeer & Gooimeer zuidoever en Markermeer & IJmeer. Het Naardermeer is het oudste natuurreservaat in Nederland. Langs de grenzen van de gemeente liggen tevens veel gebieden die onderdeel zijn van Natuurnetwerk Nederland (NNN). De natuurgebieden zijn grotendeels in het beheer van natuurorganisaties zoals Natuurmonumenten en Goois Natuurreservaat.

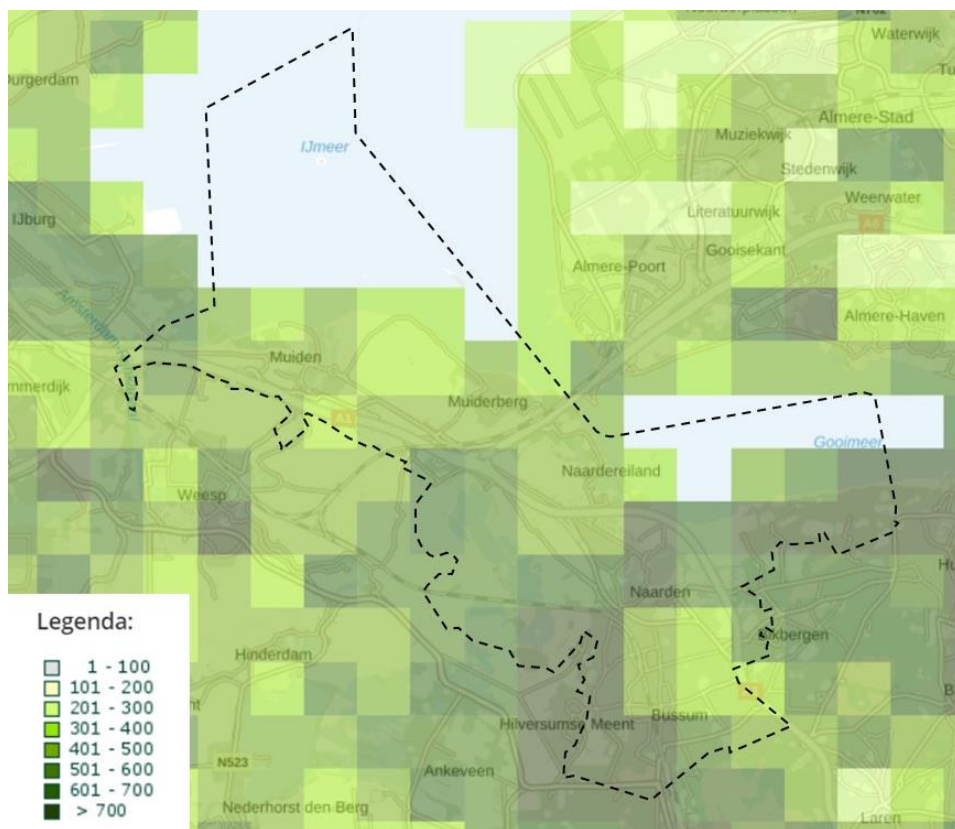

Figuur 3-33 Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland gebieden in de gemeente. Natura2000 bestaat uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden (Atlas van de Leefomgeving, 2018).

De natuurgebieden in de gemeente functioneren als brongebieden voor soorten. Migratieroutes tussen natuurgebieden en richting stedelijk gebied zijn van groot belang voor veel soorten. Groene delen van het stedelijk gebied zijn belangrijk voor de migratie van diverse soorten, zoals de ringslang, otter, bever, das, ree en heikikker. In stedelijk gebied zitten soorten die afhankelijk zijn van de natuurgebieden, zoals o.a. de spreeuw en diverse soorten vleermuizen. Op een aantal locaties zijn de ecologische verbinding matig tot slecht. Een voorbeeld is de 1A: ondanks de aanleg van faunapassages vormt de A1 een barrière (Gemeente Gooise Meren, 2020).

De gemeente kent een hoge soortendiversiteit (Atlas van de Leefomgeving, 2017). In de NNN-gebieden in het oosten van de gemeente is de geschatte soortendiversiteit per km-hok groter dan 700. In grote delen van Naarden en het westen van Bussum is de soortendiversiteit ook groter dan 700 per km-hok. Dit zijn stedelijke biodiversiteit hotspots, met een bijzondere positie voor de groene villawijken in Bussum (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Stedelijk gebied is al eeuwenlang belangrijk leefgebied, omdat soorten kunnen schuilen en voortplanten in ruimtes onder daken en in scheuren en spouwmuren. Ook is het warmer dan het landelijke milieu en zijn er tegenwoordig steeds meer kruiden en insecten (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). In vergelijking met Hilversum en Amersfoort is de soortendiversiteit in Naarden en Bussum relatief hoog. Echter, in het nabijgelegen Huizen is de stedelijke biodiversiteit nog hoger. Hier is de soortendiversiteit overal hoog, terwijl in het oosten van Bussum de soortendiversiteit tussen de 200-400 soorten per km-hok ligt. In Muiden, Muiderberg en het oosten van Bussum is de geschatte biodiversiteit met gemiddeld 300-500 soorten per km-hok vergelijkbaar. De biodiversiteit is het laagst in het agrarische veenweidegebied

tussen Muiden en Muiderberg (200-300 soorten per km-hok), maar in het algemeen is de biodiversiteit in het buitengebied relatief hoog (300-400 soorten per km-hok).

Figuur 3-34 Soortendiversiteit in de gemeente (Atlas van de Leefomgeving, 2017)

Een biodiversiteitsonderzoek in de regio Gooi en Vechtstreek laat zien dat de natuur onder druk staat (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). In beschermde gebieden wordt de biodiversiteit negatief beïnvloed door verdroging, en vermessing en verzuring door stikstofdepositie vanuit de omgeving. De agrarische emissie van ammoniak, verkeer, woningen en industrie zijn belangrijke bronnen van stikstofdioxide en ammoniak (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019).

Weidevogelpopulaties gaan in de regio, net als in de rest van Nederland, steeds verder achteruit. Met name de grutto en scholeksters zijn sterk gedaald: populaties zijn gehalveerd sinds 1990 (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Landelijke trends als ontwatering, grootschalig en snel maaien, percelen beplanten met mais, vermindering weidegang, optimalisatie van percelen door slootdemping en egalisering en vermindering van openheid hebben negatieve effecten op de weidevogels (Oevermans et al., 2016).

Autonome ontwikkeling

Naar verwachting zal de komende decennia door onder andere vermessing, versnippering van leefgebieden en verdroging nog eens 10% van de biodiversiteit verdwijnen, voornamelijk in agrarisch gebied. Op landelijk niveau wordt er gestuurd op het verminderen van stikstofdepositie op gevoelige natuurgebieden tot onder de kritische depositiewaarde, maar gezien de grote ruimtelijke opgaven onder andere op het gebied van woningbouw is het de vraag of deze ambitie gehaald zal worden. Er is wel steeds meer aandacht voor biodiversiteit en met name binnen de bebouwde kom zal dit mogelijk een deel van de achteruitgang kenteren.

Om de biodiversiteit te behouden en te bevorderen zijn de afgelopen jaren al diverse maatregelen genomen door de gemeente. De gemeente heeft een ecologisch maaibeheer waarbij 1 of 2 keer per jaar wordt gemaaid. Voordat het maaisel wordt afgevoerd blijft het maximaal 5 dagen liggen. Daarnaast doet de gemeente mee aan operatie steenbreek, een project ter stimulatie van het vervangen van de versteende ruimtes door groen.

150 In 2020 lanceerde de gemeente de tool Duurzaam Gooise Meren.³ De tool geeft bewoners inzicht in de duurzaamheid van hun huis en tuin, en de maatregelen die ze kunnen nemen om dit te verbeteren. De tool scoort een huis of tuin op vier onderdelen: wateroverlast, hittestress, biodiversiteit en energie. Om de score te verhogen kan een bewoner maatregelen aanvinken, bijvoorbeeld om de biodiversiteit in hun tuin te verhogen. Voorbeelden zijn het aanplanten van verschillende typen groen en natuurvriendelijk tuinonderhoud. Ook staat er hoe specifieke soorten geholpen kunnen worden, zoals de mus, de salamander en de eekhoorn. De maatregelen worden uitgelegd en gescoord op kosten, 155 moeilijkheidsgraad en onderhoudslasten. De Duurzaam Ontwikkelen tool activeert inwoners om zelf een bijdrage te leveren aan de stedelijke biodiversiteit. Om de landelijke negatieve trend te kenteren is meer nodig, zoals bijvoorbeeld een klimaatbestendige natuur, minder stikstofdepositie, geen bodem- en/of waterverontreiniging en ecologische verbindingen.

160 De gemeente stelt momenteel een biodiversiteitsactieplan op. Dit plan richt zich op gebieden waar reeds een aanzienlijke blauwe en groene infrastructuur aanwezig is, en waarvan bekend is dat het beheer, de onderhoud en de verbindingen kunnen worden verbeterd. In het plan staat een aantal doelsoorten centraal. Bij de keuze van de doelsoorten is samen met Natuurmonumenten en Goois natuureservaat bepaald welke doelsoorten 165 belangrijk/richtinggevend zijn voor het versterken van de biodiversiteit. De doelsoorten zijn daarnaast 'ambassadeurs' van andere soorten die meeprofiten van de maatregelen. In het buitengebied zijn de bever, ringslang en otter gekozen als doelsoorten. In het stedelijke gebied zijn dit de huismus, spreeuw, egel, eekhoorn, kleine watersalamander, diverse soorten vleermuizen en insecten. Het verbeteren van de leefgebieden en migratieroutes van deze soorten zal een positief effect hebben op de biodiversiteit. Echter, door te focussen op reeds sterke groenstructuren kan het zijn dat de biodiversiteit in minder groene gebieden laag blijft (Gemeente Gooise Meren, 170 2020).

In Naarden en Bussum geldt dat de helft van het buitengebied voor agrarische productie wordt gebruikt en de andere helft bestemd is voor extensieve recreatie en natuur. De verwachting is dat het aandeel productie-landbouw rond Naarden en Bussum (voorlopig) niet kleiner zal worden.

3.5.2 Robuust erfgoed

175 3.5.2.1 Landschap

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Landschap beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 zijn de kenmerkende landschappen in Gooise Meren in stand gehouden en zijn ze toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van het landschap als 180 leidend principe aangehouden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-29.

Tabel 3-29; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Landschap

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	De karakteristieke landschappen in Gooise Meren worden hogelijk gewaardeerd door bezoekers. Spoorlijnen en regionale en Rijkswegen vormen barrières in het landschap.
Autonome ontwikkeling	+	Een groot deel van het buitengebied bestaat uit beschermde landschappen en doordat er consensus over is dat het open landschap vóór alles behouden dient te blijven zijn verlies aan areaal en versnippering problemen die slechts beperkt spelen in het buitengebied. Ontwikkelingen als stikstofdepositie en klimaatverandering vormen wel bedreigingen voor de natuur.

Huidige situatie

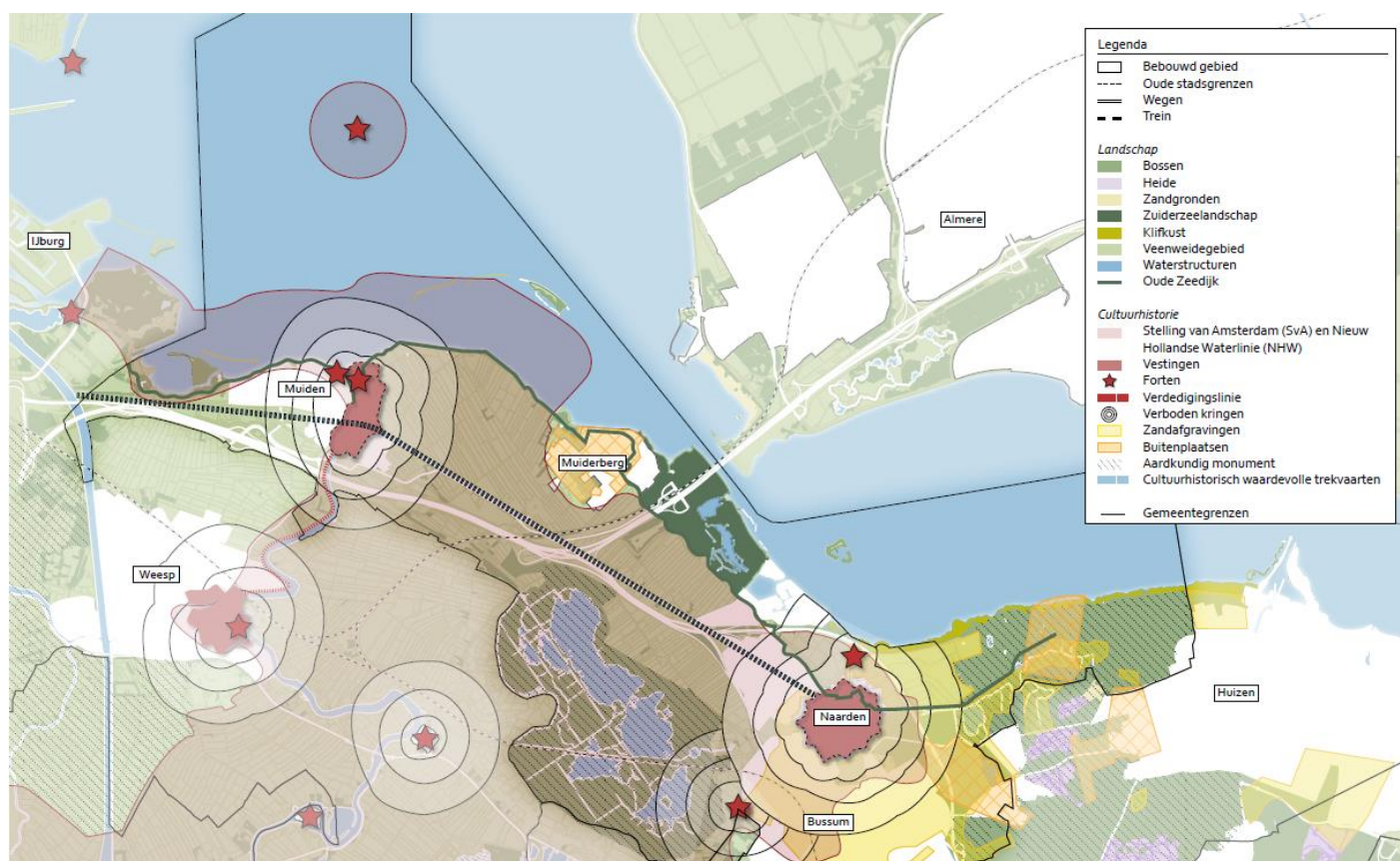
185 De gemeente heeft een gevarieerd landschap met groene en blauwe natuurwaarden. In de gemeente bevindt zich bos, heide, stuwwallen, veenplassen en de voormalige zuiderzeekust. Deze diversiteit is uniek en is een belangrijk

³ <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

aspect van de identiteit van de gemeente. Ook heeft het landschap een regionale functie: de regio fungeert als een groenblauwe verbinder van de dichtbevolkte stedelijke regio's bij Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

Gooise Meren kent vier karakteristieke landschapstypen. Bij Muiderberg ligt het **stuwwallenlandschap** van het Gooi. Het landschap is een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug in het zuiden. De kenmerkende heuvelruggen in dit landschap zijn gevormd in de voorlaatste ijstijd. Het stuwwallenlandschap bestaat uit hogere zandgronden met bos en heidevelden, die veelal zijn bestemd als natuurgebied. Dit vormt een contrast met de lagere gelegen veengebieden in het oosten. In het westen van de gemeente wordt het karakter van het landschap grotendeels bepaald door de Vecht. In dit **rivierenlandschap** zijn de verschillende veenstroompjes en watergangen die ooit bij de Vecht hoorden nog steeds te herkennen. Het landschap wordt gekenmerkt door het meanderende verloop van de Vecht daarlangs gelegen boerderijen en woningen. De stad Muiden ligt aan de monding van de Vecht.

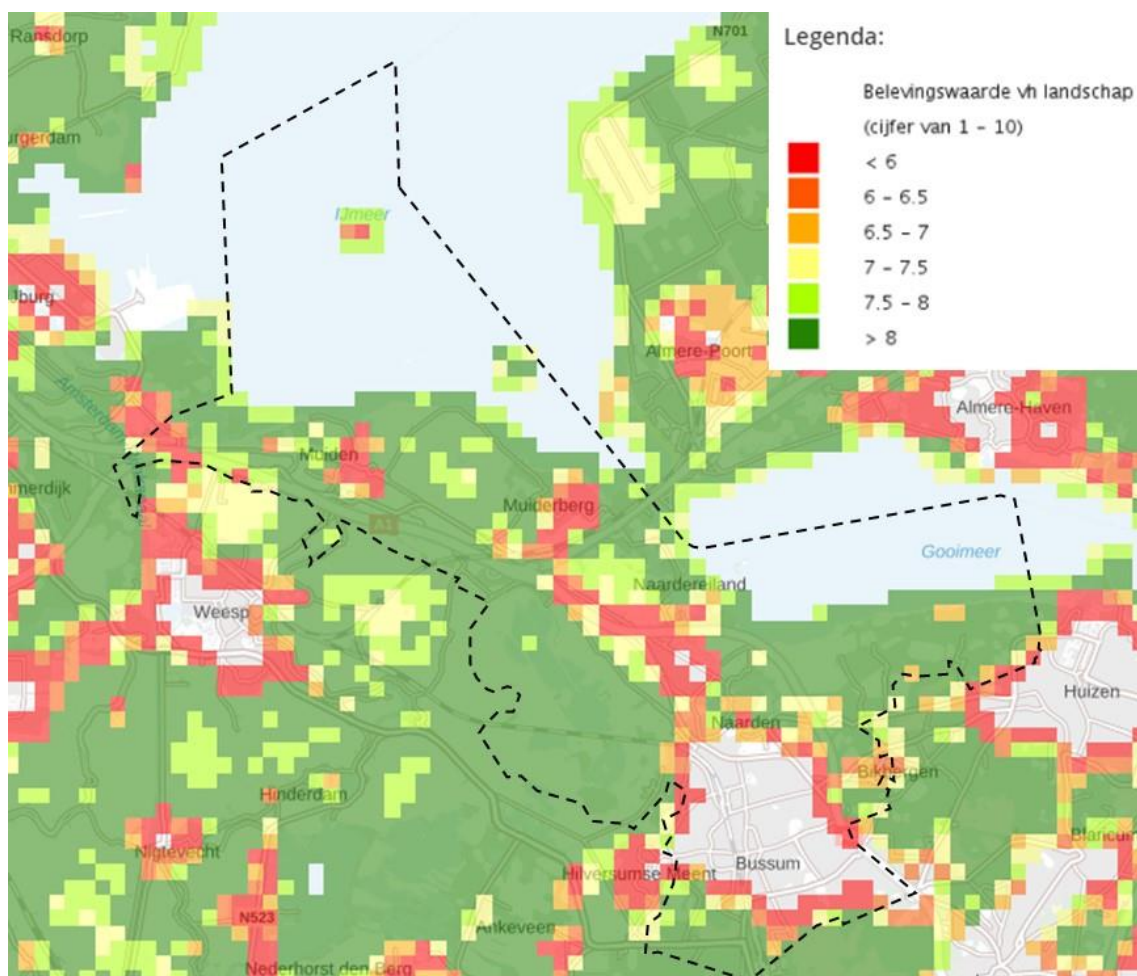
Het **veen(weide)gebied** is een ontginningslandschap dat ooit gebruikt werd voor landbouw en veeteelt. Door oxidatie en inklinking werd de grond al snel te drassig voor deze functie, en bleef alleen gebruik als weidegrond over. Een groot deel van het veenweidegebied tussen Muiden en Naarden is nog steeds in gebruik als weidegrond en heeft haar kenmerkende verkavelingsstructuur en openheid behouden. Langs de noordelijke grens van de gemeente loopt het **Zuiderzeelandschap**. Dit landschap is grotendeels gevormd door het water. Voor de afdamming werden grote delen van het landschap vaak verzwoegen door stormen. Door de aanleg van zeedijken probeerde men te voorkomen dat het land verdween in de golven. De aanwezigheid van zogeheten wielen (plassen) zoals de Vinkenplas en de Dobbertjeskom laat zien dat de zee vaak toch wist binnen te dringen. Met de aanleg van de Afsluitdijk in 1932 werd het stormvloedgevaar van de Zuiderzee beteugeld. Nu zijn langs de oevers van het Gooimeer en IJmeer veel watergebonden functies te vinden.

Figuur 3-35 Landschappen en cultureel erfgoed in de gemeente en omgeving (Landschapsbeeld Gooi en Vechtstreek, 2018)

Figuur 3-36 weergeeft een modelmatige inschatting van de belevingswaarde van het landschap in de gemeente. De belevingswaarde van het landschap verschilt: de natuurgebieden, veenweidegebieden en kustzone worden gewaardeerd met een rapportcijfer hoger dan een 8 uit 10. Daarentegen scoren enkele gebieden lager dan een 6,

zoals de randen van Bussum en de bedrijventerreinen ten noorden van Naarden, die langs de A1 liggen. Het oosten van Muiden en Muiderberg scoren ook laag, waarschijnlijk omdat ze vrij dicht langs de A1 en A6 liggen (Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2010). De infrastructuurlijnen in de gemeente (met name de A1, A6 en het spoor) zorgen voor doorsnijding en versnippering van het landschap. De lijnen vormen een barrière voor recreatieve en ecologische verbindingen. Zo is bij Naarden de verbinding tussen de historische vesting en het Gooimeer verbroken. In 2017 is de A1 ter hoogte van Muiden 300 m van de stad vandaan verlegd. Hierbij is veel aandacht geweest voor landschappelijke inpassing en het verbeteren van de leefbaarheid, al blijft de weg een barrière.

Figuur 3-36 Belevingswaarde van het Landschap in de gemeente (Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2010).

Autonome ontwikkeling

Het buitengebied van Gooise Meren levert een belangrijke bijdrage aan de verblijfskwaliteit en de groen-blauwe kwaliteiten van de gemeente en het geeft karakter en identiteit aan de leefomgeving. De diversiteit van landschappen binnen één regio in de Randstad is uniek. Het buitengebied bestaat grotendeels uit beschermd natuurgebied; deze gebieden behouden daardoor de komende decennia hun landschappelijke waarde. Niet-beschermd landschappen staan onder druk doordat andere opgaven zoals de energietransitie, recreatie, mobiliteit en wonen ook ruimte vragen en kunnen leiden tot negatieve effecten. Daarnaast leiden ontwikkelingen als bodemdaling in veengebieden en klimaatverandering tot toenemende druk op en veranderingen van het landschap.

In de Visie Buitenruimte stelt de gemeente dat er een algemene consensus is dat het open landschap en de zanderijen, weilanden en bossen vóór alles behouden moeten blijven. Er is echter geen gemeentelijk landschapsplan. Op regionaal niveau wordt wel gewerkt aan een landschapsplan. Een van de speerpunten van de Regionale Samenwerkingsagenda (2019-2022) van de Regio Gooi en Vechtstreek is een aantrekkelijk woon-werk klimaat. Als onderdeel van dit speerpunt wordt gekeken naar het bewaken van de culturele en landschappelijke identiteit van de

regio. In afgelopen jaren is vanuit de regio al veel geïnvesteerd in het landschap. De komende jaren wil de regio een landschapsprogramma opstellen samen met betrokken gebiedspartijen en overheden, met daarin een plan voor de duurzame financiering van het beheer en investeringen in het landschap.

3.5.2.2 Cultureel erfgoed

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Cultureel erfgoed beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is zowel beschermd als onbeschermd erfgoed in stand gehouden en is het toegankelijk en beleefbaar. Bij ruimtelijke opgaven wordt het behoud van cultureel erfgoed als leidend principe aangehouden. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-30.

Tabel 3-30; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Cultureel erfgoed

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+	De omgang met het beschermde erfgoed in de gemeente is goed geborgd in wetgeving en beschermde stads- en dorpsgezichten zijn daarom goed geconserveerd. Onbeschermd erfgoed is echter kwetsbaar voor herontwikkelingen en daarmee verlies van cultuurhistorische waarden
Autonome ontwikkeling	+/-	De komende jaren wordt het monumentenbestand van de gemeente geactualiseerd, er wordt een cultuurhistorische waardenkaart gemaakt en er wordt onderzocht of hier een cultuurhistorische onderzoeksplicht aan kan worden verbonden. Dit zal leiden tot een betere bescherming van cultureel erfgoed. Omdat dit beleid nog niet vastgesteld is, is erfgoed zonder status gevoelig voor herontwikkelingen en ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie en energietransitie

Huidige situatie

Gooise Meren staat bekend om haar cultureel erfgoed, dat voor een groot deel al een beschermde status geniet. In de gemeente bevinden zich vier beschermde dorps- en stadgezichten: de vesting Naarden, vesting Muiden, villawijk Het Spiegel en het Brediuskwartier in Bussum (zie ook Figuur 3-35). Vesting Muiden behoort zelfs tot het Unesco werelderfgoed, en begin 2019 zijn de Hollandse Waterlinies genomineerd voor Unesco. Daarnaast zijn er in de gemeente ruim 500 monumenten: 317 rijksmonumenten, 3 provinciale monumenten en ongeveer 180 gemeentelijke monumenten. In de Gebiedsbiografie van Gooise Meren worden enkele voorbeelden van het erfgoed in de gemeente genoemd:

- Woningen van vóór 1850:** In Naarden bevinden zich nog enkele zeventiende- en achttiende-eeuwse panden, die een belangrijke bijdrage leveren aan de historische waarde van de binnenstad. Ook in Muiden zijn huizen uit deze periode bewaard gebleven.
- Sloten in de bebouwde kom van Bussum en Naarden:** Een aantal bijzondere sloten is aangesloten op de in 1641 aangelegde trekvaart tussen Naarden en Amsterdam. Deze sloten werden gebruikt voor zandtransport. Ook de zandafgravingen zijn nog zichtbaar, bijvoorbeeld op de Naarder Eng.
- Buitenplaatsen:** In Naarden en Muiderberg werden in de zeventiende en achttiende eeuw verschillende buitenplaatsen gebouwd. Slechts enkele zijn bewaard gebleven.
- Joodse begraafplaats:** Deze begraafplaats in Muiderberg dateert uit 1639 en is met zo'n 45.000 graven de grootste joodse begraafplaats van Nederland.
- Vestingwerken:** Vestingen en waterlinies hebben een belangrijke rol gespeeld in het verdedigen van de Republiek. Naarden vesting behoort tot de best bewaarde vestingen in Europa.

De omgang met monumenten is goed geborgd in wetgeving, bijvoorbeeld in de Erfgoedwet en de Erfgoedverordening van de gemeente en provincie. Voor het wijzigen van een monument is een omgevingsvergunning nodig waarbij getoetst wordt of de monumentale waarden niet worden aangepast. Ook wordt de gemeente bij bouwplannen voor monumenten en in gebieden met een beschermd dorpsgezicht of stadsgezicht geadviseerd door de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed. Voor panden die binnen een beschermd dorpsgezicht liggen gelden strenge regels over de voorkant van het huis. Ook in de villawijken in Bussum zijn er kaderstellende regels voor aanpassingen aan de woningen. De groene uitstraling van de wijk dient behouden te blijven.

De gemeente heeft echter ook veel erfgoed dat nog geen status heeft, en daarom niet beschermd is. Het kan lastig zijn om dit erfgoed te behouden. Vaak komt pas bij de (her)ontwikkeling van een pand naar boven dat het mogelijk

280 beschermd zou moeten worden. In veel gevallen is het in dat stadium te laat om de plannen te herzien, en wordt het
erfgoed niet behouden. Vooral in Bussum bevindt zich nog veel onbeschermd erfgoed. Volgens Erfgoedvereniging
Bond Heemschut duurt het vaak lang om panden een status te geven. Bovendien wordt beschermd erfgoed ook
aangetast, bijvoorbeeld door de verkaveling van de tuinen van villawijk het Spiegel (Weespernieuws, 2020).

285 **Autonome ontwikkeling**

285 Veel ruimtelijke opgaven hebben mogelijk een impact op het erfgoed van de gemeente. Zo willen steeds meer
inwoners zonnepanelen op hun daken plaatsen. Eigenaren van beschermde panden hebben echter te maken met
strengere regels ten aanzien van het plaatsen hiervan. Daarnaast willen veel inwoners hun woning klimaatadaptief
maken en dit kan leiden tot een verlies aan cultuurhistorische waarde van het pand (Erfgoedvisie). De gemeente heeft
nog geen beleid ontwikkeld om met deze tegenstrijdige doelen om te gaan. De woonopgave legt ook druk op
bestaande historische panden die worden voorgedragen als herontwikkelingslocaties. Bij herontwikkeling wordt
nadrukkelijk gekeken naar verschillende doelstellingen van gemeentelijk beleid, waaronder de woonopgave
(Erfgoedvisie). Dit leidt soms tot lastige discussies over het afwegen van de historische waarden van de panden en de
wens om de woonopgave binnen de huidige bebouwde kom op te lossen.

295 De komende jaren zet de gemeente een aantal stappen om haar erfgoed beter te beschermen. Het gemeentelijke
monumentenbestand wordt geactualiseerd. De gemeente richt zich vooral op Muiden en Muiderberg, omdat zich daar
relatief weinig monumenten bevinden. Ook wordt gekeken of het wenselijk is om van Muiderberg een beschermd
dorpsgezicht te maken. Daarnaast wordt een cultuurhistorische waardenkaart gemaakt die de cultuurhistorische
waarden op perceelniveau in beeld brengt. Gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde kunnen middels een
bestemmingsplan een dubbelbestemming cultuurhistorie krijgen, of op een andere manier beschermd worden
(Erfgoedvisie). Hierbij wordt ook onderzocht of het mogelijk is om een cultuurhistorische onderzoeksplicht te verbinden
aan de waardenkaart. Deze plicht geldt al voor beschermde stads- en dorpsgezichten en monumenten, maar het
uitbreiden ervan zorgt dat erfgoed zonder status ook beschermd wordt. Belangrijk is dat de gemeente hier ook
consequenties aan verbindt, zoals bijvoorbeeld dat voor het herontwikkelen van panden die gecategoriseerd worden
als waardevol dezelfde regels gelden als voor monumentale panden.

305 **3.5.2.3 Archeologie**

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Archeologie beschreven. De
ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is sprake van een goede wijze van borgen en beheren van ons
archeologische erfgoed. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-31.

Tabel 3-31; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Archeologie

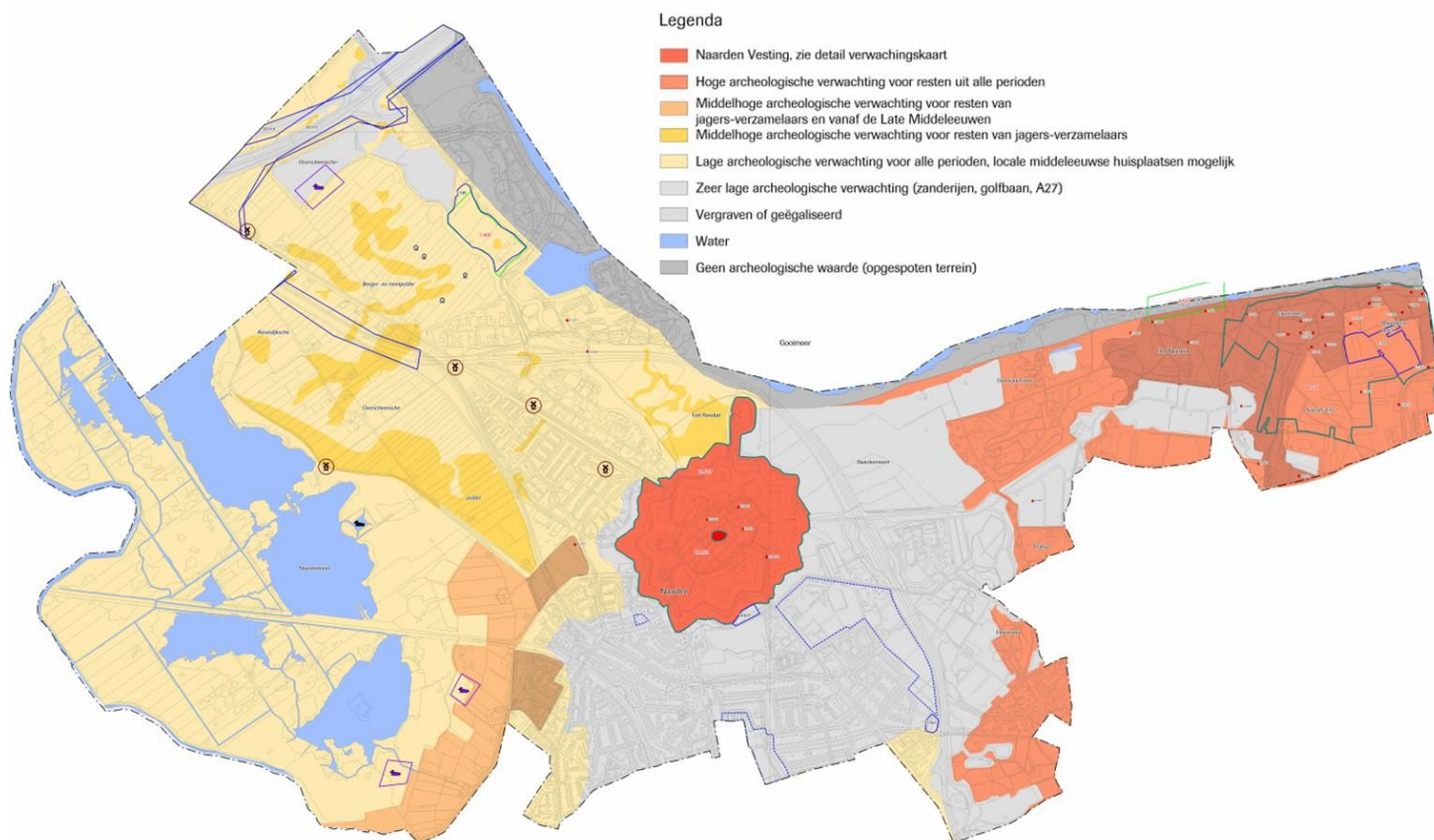
Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	PM nog niet genoeg informatie	
Autonome ontwikkeling	PM nog niet genoeg informatie	

310 **Huidige situatie**

315 In Gooise Meren zijn geen archeologisch rijksmonumenten. Wel zijn er terreinen van (hoge) archeologische waarde
zoals de vesting Muiden en de vesting Naarden (Erfgoedvisie). De archeologische verwachtingskaart van voormalige
gemeente Naarden laat zien dat in het oostelijke deel van de gemeente ook een hoge verwachtingswaarde heeft
(Figuur 3-37). Het archeologisch erfgoed is geborgd via bestemmingplannen.

Autonome ontwikkeling

320 De gemeente is momenteel een Archeologische verwachtingen- en beleidskaart aan het opstellen. Dit nieuwe
beschermingsregime wordt opgenomen in een paraplubestemmingsplan.

Figuur 3-37 Archeologische verwachtingskaart Naarden en omgeving

3.5.3 Recreatie en toerisme

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Recreatie en toerisme beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de gemeente een aantrekkelijke en toegankelijke bestemming voor recreanten en toeristen, op een schaal die bij Gooise Meren past zonder grote nadelige gevolgen voor natuur en biodiversiteit. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-32.

Tabel 3-32; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Recreatie en toerisme

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	++	Van de XXX mensen die jaarlijks een recreatief-toeristisch bezoek aan Gooise Meren brengen, komt 80% uit eigen regio. De laatste jaren neemt bezoek van buitenlandse toeristen toe. Dit leidt vooralsnog niet tot grote knelpunten met andere gebruiksfuncties binnen de gemeente
Autonome ontwikkeling	+	Gooise Meren zet niet in op meer recreanten en toeristen, maar de trends van de laatste vijf jaar laten zien dat de gemeente mogelijk wel rekening moet houden met een hogere recreatiedruk van binnen- en buitenlands toerisme. Er is een wens om meer recreatieve wandel- en fietsroutes aan te leggen en om de aanlegmogelijkheden bij Muiden te verruimen, maar vooralsnog zijn er geen vaststaande plannen voor.

Huidige situatie

De gemeente heeft een grote verscheidenheid aan cultuur, natuur en water en is daarmee een populaire locatie voor recreatie en toerisme (Economische kansen en bedreigingen Gooise Meren, 2017). In Figuur 3-38 zijn de gebieden

voor recreatie en toerisme op water (blauw), natuur en landschap (groen) en vesting en schietsvelden (geel) weergegeven. Er zijn zes deelgebieden aangewezen (zie Figuur 3-38): de dynamiek rondom Krijgsman en natuur- en recreatiegebied Naarderbos (geel), cultuurhistorie rondom Vesting Muiden en Vesting Naarden (ster), natuur en rust rondom Muiderberg en rondom de Klifkust (groen).

Figuur 3-38 Recreatie en toerisme in de gemeente Gooise Meren (links) en verdeeld in deelgebieden (rechts) (Visie aan de Gooise Kust, 2020)

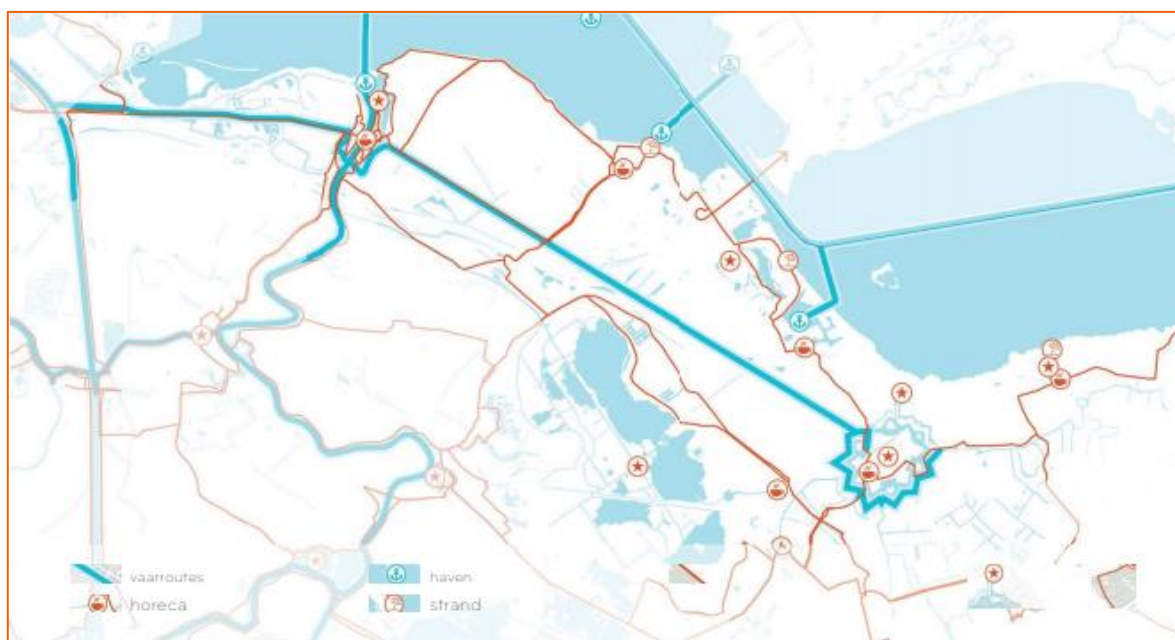
In de gemeente Gooise Meren nam voor COVID-19 het aantal toeristen ook toe. Eén van redenen is dat Amsterdam overlast ervaart van het grote aantal toeristen en de campagne 'Amsterdam bezoeken, Holland zien' is gestart. De regio Gooi en Vechtstreek, en dus de gemeente Gooise Meren, zijn onderdeel van deze campagne. Na de aanpassing van de benaming Slot Muiderberg naar 'Amsterdam Castle' is het aantal toeristen naar deze bezienswaardigheid met 20% toegenomen bij buitenlandse toeristen. In de Gooise Meren is de toeristische sector ook een arbeidsintensieve sector: 3% van de totale economie binnen de gemeente. De horecasector is nauw verwant aan toerisme en groeit sneller in Gooise Meren (5,9%) ten opzichte van de rest van Nederland (+3%). Ook het aantal overnachtingen is over 5 jaar tijd 30% toegenomen, en omvat twee unieke vestingsteden (Economische visie 2040). Het merendeel van de bezoekers aan Gooise Meren zijn binnenlandse toeristen, waarvan zo'n 80% uit de eigen regio komt (Economische kansen en bedreigingen Gooise Meren, 2017). Deze bezoekers besteden hun tijd met name door fietsen, wandelen en het bezoeken van de kernen en horeca. De gemeente Gooise Meren heeft een voorkeur voor de regionale en lokale toerist, in plaats van de nationale en internationale toerist. De voornaamste reden is dat toerisme niet ten koste mag gaan van het behoud van cultuur.

Ten eerste is de gemeente rijk aan natuur(gebieden), die aantrekkelijk zijn voor wandelaars en fietsers die willen genieten van de rust. De Gooise kuststrook is een uniek landschap met unieke ecologische waarden. Het Naardermeer was het eerste gebied van Natuurmonumenten (Economische visie Gooise Meren 2040). Het Naarderbos geldt daarnaast als geliefd natuurgebied voor wandelaars en fietsers. De fietsroute over de Zuiderzeeduik geldt als een icoon-fietsroute in de gemeente. In de Klifkust is het gebruik van de dijk een dilemma. Wandelaars en fietsers willen graag via de dijk van het natuur- en recreatiegebied Naarderbos naar Huizen lopen of rijden. Natuurverenigingen vinden dat de dijk afgesloten moet blijven, zodat het een rustplek blijft voor dassen, reeën en vogels. Gekozen is om de dijk afgesloten te houden voor wandelaars en fietsers, omdat de Naardermeent een van de laatste rustplekken voor reeën en dassen is.

Ten tweede staat de gemeente Gooise Meren bekend om het cultureel erfgoed. Grote delen van het gebied hebben als onderdeel van de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie een hoge cultuurhistorische waarde. In de gemeente Gooise Meren staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling Amsterdam. Deze eerste is in 2020 genomineerd voor UNESCO erfgoed, maar heeft deze status niet gekregen. De Stelling Amsterdam is al UNESCO-erfgoed. De vestingen zijn van oudsher bijvoorbeeld slecht ontsloten plekken. Het aanpassen van deze ontsluiting om de toeristische sector te kunnen vergroten is niet gewenst. In Gooise Meren staan zeven forten die behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling van Amsterdam. Gooise Meren heeft een grote verscheidenheid aan natuur en hoogwaardige culturele voorzieningen. In de gemeente staan zeven forten die

behoren tot de Nieuwe Hollandse Waterlinie en/of Stelling Amsterdam. Ook heeft de gemeente vijf musea: Comeniusmuseum, Forteiland Pampus, Muiderslot, Vestigingsmuseum en Weegschaalmuseum. Na het Muiderslot zijn het Spant en het filmhuis de meest bezochte culturele instellingen.

Ten derde is het een waterrijke gemeente, waardoor het geschikt is voor waterrecreatie (zie Figuur 3-39). Grote delen van de circa 30 kilometer kuststrook zijn niet beschikbaar voor waterrecreatie, omdat ze onderdeel zijn van beschermd natuurgebied of privégrond zijn (Visie aan de Gooise Kust). De waterrecreatie concentreert zich in de kernen van Naarden met het natuur- en recreatiegebied Naarderbos, Muiderberg en Muiden. Aan de oever vinden verschillende soorten recreatie plaats: zwemmen, surfen, kitesurfen, kanoën, suppen, roeien en vissen. De strandjes bij Muiderberg en het strand Westbatterij bij Muiden zijn niet niet-officiële zwemlocaties. De water- en toerismesector ervaart overlast van fonteinkruid. Deze is een waterplant die snel groeit door de verbeterde waterkwaliteit en slecht voor boten. Op dit moment wordt veel gemaaid, maar die biedt geen structurele oplossing. Landelijke gesprekken over dit probleem op het IJssel- en Markermeer vinden plaats en de Gooise Meren werkt samen met de MRA aan een aanpak. In Naarden wordt het programma 'Naarden buiten de vesting' uitgevoerd. Het programma richt zich voor een deel op het meer recreatief benutten van het water).

Figuur 3-39 Waterrecreatie en -toerisme in de gemeente Gooise Meren (Visie aan de Kust Gooise Meren, 2020)

Autonome ontwikkeling

Op de lange termijn zet de gemeente Gooise Meren in op lokaal en regionaal toerisme, waarbij het behoud van natuur en cultuur centraal staat. De toe- of afname van (buitenlandse) toerisme in de nabije toekomst is hoogst onzeker door COVID-19. Het feit van 80% van de bezoekers uit de regio komen en dit ook het streven is van de gemeente, maakt Gooise Meren minder kwetsbaar voor een mogelijke afname van buitenlandse toeristen. Het aantal verblijfsaccommodaties en overnachtingsmogelijkheden vormt mogelijk een knelpunt in de toekomst. Op dit moment is hier veel vraag naar, maar heeft de gemeente een gebrek aan ruimte. Muiderberg komt met een innovatie oplossing, door een tijdelijke camping aan te leggen in de zomer. De ambities van de gemeente zijn samengevat in de Economische visie Gooise Meren 2040.

In relatie tot watertoerisme en –recreatie, wil Gooise Meren de binnen- en buitenwateren benutten en koppelen aan de kustzone met zwemstranden. Het doel is om waterrecreatie en watertoerisme te versterken door verbindingen aan te leggen via binnenwater (tussen Muiden en Weesp, Muiden en Narden en Naarden het Oostelijk Vechtplassengebied) en met het buitenwater (via Muiden en Muiderberg naar IJmeer en via Naarden naar het Gooimeer). Ook groeit de belangstelling voor surfen en kitesurfen onder jongeren. De groei van Muiden en buurgemeente Weesp kan leiden tot kansen voor de watersport.

De verwachting is dat de belangstelling voor het bezitten van een boot op middellange termijn zal afnemen. Er is daarentegen wel een groeiende belangstelling voor dag of weekendhuur of flexibel gebruik. Dit zorgt ook voor een grotere behoefte aan ligplaatsen. Degenen die een jacht bezitten, willen hun eigendom het liefst zo dicht mogelijk bij hun woning. De bouw van de nieuwbouwwijken de Krijgsman (1.300 woningen) en de Bloemendaler polder (2.700 woningen) zorgen mogelijk voor een verdere vraag naar aanlegmogelijkheden bij Muiden (Economische visie Gooise Meren 2040). De gemeente Gooise Meren heeft de bestuurlijke ambitie de ruimtelijke en technische haalbaarheid van een binnenhaven in Muiden te onderzoeken. Deze wens wordt onderschreven door inwoners en ondernemers uit Muiden. Ook worden er verkennende gesprekken gevoerd over het watersporten en waterrecreatie op het IJsselmeer en het Markermeer. Op de lange termijn kan een knelpunt ontstaan als niet aan de vraag naar aanlegplaatsen wordt voldaan.

In Muiderberg wordt geen verdere ontwikkeling van toerisme verwacht. Het huidig aantal toeristen is voldoende voor de inwoners van de gemeente en er zijn geen concrete plannen dit verder te ontwikkelen. In Muiderberg hebben ondernemers en inwoners wel ideeën en plannen voor het meer benutten van kansen rondom strand en strandrecreatie (strandhuisjes). Dit strand biedt recreatieve kansen, maar de ontwikkelingen moeten passen bij de natuurwaarden.

Het behoud van cultureel erfgoed is van groot belang voor de gemeente Gooise Meren, ook voor recreatie en toerisme. Bij de ontwikkeling van het IJmeer vormt de aanleg van de nieuwe woonwijk Almere Pampus mogelijk een bedreiging. Om de wijk te verbinden met Amsterdam zijn er ambities een brug of een tunnel aan te leggen. Dit schuurt met de ambitie om de Nieuwe Hollandse Waterlinie later UNESCO-erfgoed te maken.

In de toekomst moeten meer recreatieve fiets- en wandelroutes worden aangelegd. Een spanningsveld ligt in de gemeente tussen het aanleggen van nieuwe fietsroutes voor recreatie en de natuur. De wandel- en fietsroutes zijn uitbesteed aan de Regio Gooi en Vechtstreek en weinig concrete plannen bestaan dit aantal uit te breiden de komende jaren. Een belangrijke oorzaak is de impact op biodiversiteit, waardoor weinig wandelpaden kunnen worden aangelegd langs de 'kliffen'. Uit het oogpunt van recreatie en toerisme is het echter wenselijk meer wandel- en fietspaden aan te leggen in de toekomst.

3.5.4 Kansrijk water

3.5.4.1 Waterkwaliteit

Huidige situatie

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Waterkwaliteit beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de chemische en ecologische kwaliteit van grond- en oppervlaktewater hoog en is het bodem- en watersysteem klimaatbestendig ingericht. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-33.

Tabel 3-33; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Waterkwaliteit.

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	De chemische en ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater is nog niet op peil. Diverse wateren zijn zeer nutriëntrijk. De waterkwaliteit is een zorgpunt. PM grondwaterkwaliteit
Autonome ontwikkeling	+/-	Waarschijnlijk worden de KRW-doelstellingen voor de KRW-waterlichamen in de gemeente Gooise Meren niet gehaald. Stikstofuitstoot en de toenemende mate van gebruik van het water zijn aandachtspunten. Grondwaterkwaliteit wordt geborgd middels het Convenant Gebiedsgericht Grondwaterbeheer.

De waterkwaliteit in de regio staat onder druk. Dit wordt veroorzaakt door het toenemende gebruik en het klimaat. Waterkwaliteit is een zorg in de gemeente (Nota Koers en Keuzes). De waterkwaliteit heeft een belangrijke invloed op de ontwikkeling van biodiversiteit en natuur. Ook levert het een bijdrage aan de kwaliteit van de leefomgeving en de gebruikers van het water. Het verbeteren van waterkwaliteit wordt geregeld in de Europese Kaderrichtlijn water

(KRW). Belangrijk is dat de waterkwaliteit van waterlichamen ten minste niet achteruit mag gaan (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

In de gemeente bevinden zich verschillende KRW-waterlichamen. Het Gooimeer is onderdeel van KRW-waterlichaam Randmeren-Zuid. De afgelopen 20 jaar zijn de concentraties stikstof en fosfor gedaald van het niveau 'slecht' naar 'ontoereikend' (stikstof) en 'matig' (fosfor). De laatste jaren is de kwaliteit van het water ongeveer gelijk gebleven (Deltares, 2020). De KRW-waterlichamen Naardermeer en Vaarten Vechtstreek scoren op alle kwaliteitselementen 'matig' (Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, 2020).

Tabel 3-34 Waterkwaliteitsopgaven per waterhuishoudkundige eenheid (Bron: Water in Gooi en Vechtstreek)

Waterlichaam	Waterkwaliteitsopgaven
Markermeer, Gooimeer, Naardermeer, 's-Gravelandsche vaartboezem en Vecht	Zeer gevoelig voor nutriënten: bewaken lage nutriëntenbelasting en voorkomen stijging
B.O.B.M.-polder en Buitendijken tussen Muiderberg en Naarden	Zeer nutriëntrijk, afwenteling verminderen; onderhoud redelijk op orde
Bloemendalerpolder	Gevoelig voor nutriënten (mest en inlaat): verminderen vracht leidt tot betere waterkwaliteit; onderhoud redelijk op orde
Buitendijken ten Noorden van Naarden	Gevoelig voor nutriënten (mest en inlaat): verminderen vracht leidt tot betere waterkwaliteit; kleine opgave diepte
Keverdijkse Overscheense Polder	Gevoelig voor nutriënten (mest en inlaat): terugdringen van de stijgende trend (vroeger was het beter); kleine opgave diepte
Noorder- of Rietpolder (De Krijgsman)	Zeer nutriëntrijk, afwenteling verminderen; grote opgave diepte (diepte is veel te klein)
Noordpolder beoosten Muiden	Zeer nutriëntrijk, afwenteling verminderen; grote opgave diepte (diepte is veel te klein); percentage open waterlaag, meer water gewenst
Sportcombinatie Muiden	Zeer nutriëntrijk, afwenteling verminderen; kleine opgave diepte
Zuidpolder beoosten Muiden	Zeer nutriëntrijk, afwenteling verminderen; kleine opgave diepte

De waterkwaliteit is afhankelijk van veel verschillende factoren, zoals gebruiksdruk, vervuiling vanuit de landbouw, lozing, droogte, opwarming, waterdiepte, inrichting van de oevers en doorstroming. De achteruitgang van de kwaliteit is vaak gerelateerd aan de intensivering van agrarisch gebruik, of een toename in bevaren. Tabel 4 laat zien dat er per waterlichaam verschillende opgaven spelen. In het algemeen zijn er drie oplossingsrichtingen om de kwaliteit van de wateren te versterken (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019):

- Het verminderen van vervuilende nutriënten.
- Het verbeteren van de structuur en inrichting van wateren, zoals de diepte, breedte en oevers.
- Verbindingen met andere wateren om doorstroming te verbeteren.

In de regio Gooi en Vechtstreek zijn oppervlaktewater en grondwater nauw verbonden. De hooggelegen heidevelden en bossen en goed doorlatende zandpakketten zijn een goed infiltratiegebied dat geschikt is voor het winnen van grondwater. Het oosten van de gemeente (Naarden en Bussum en het gebied ten oosten daarvan) levert daarom een belangrijke bijdrage aan het herstel van grondwaterstromen. In de Heuvelrug wordt jaarlijks zo'n 10 miljoen m³ grondwater gewonnen, verdeeld over acht winlocaties. Daardoor is de kwel in de Vechtvallei afgenomen.

PM Informatie over grondwaterkwaliteit toevoegen

Autonome ontwikkeling

480 In 2027 moet volgens het KRW de waterkwaliteit voldoen aan chemische en ecologische doelstellingen. Uit onderzoek van het PBL blijkt dat met de voorgenomen maatregelen niet alle KRW-doelstellingen gehaald worden. Voor regionale wateren ligt het doelbereik per biologische norm tussen de 30% en 60% (PBL, 2020). Het behalen van de KRW-doelstellingen vraagt om meer en gerichte inspanning. Mogelijk moeten er keuzes gemaakt worden die het huidige agrarische gebruik beperken. De gemeente is voor het behalen van de doelstellingen sterk afhankelijk van het waterschap en andere overheden en gebiedspartners (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

485 Er zijn enkele trends die op gespannen voet staan met de waterkwaliteitsopgave. Stikstofuitstoot is een aandachtspunt: naar verwachting zal de druk op het wegennet in de gemeente de komende jaren toenemen. Daarnaast vindt veel waterrecreatie plaats en de wens van de regio en gemeente is om dit de komende jaren verder uit te breiden. (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019).

Gezien de toenemende drinkwatervraag is het denkbaar dat de winning van grondwater in het Gooi de komende decennia zal toenemen. Extra grondwateronttrekking is volgens drinkwaterbedrijf PWN mogelijk, maar wordt op dit moment beperkt door de beschikbare vergunning ruimte. Ook kan extra onttrekking een nadelig effect hebben op de grondwaterafhankelijke natuur in het Gooi en kwelafhankelijke natuur aan de randen van de heuvelrug.

490 De gemeente heeft met de ondertekening van het 'Convenant Gebiedsgericht Grondwaterbeheer 't Gooi 2021-2030' voor de komende 10 jaar de kwaliteit van het grondwater geborgd. Het drinkwater, de natuur en het zwemwater worden hiermee beschermd tegen verontreinigd grondwater (raadsmededeling 1985747). In het convenant zijn chemische verontreinigingspluimen vastgesteld die een gevaar kunnen vormen voor drinkwater. Ook is aandacht besteed aan kwam en de stromen waar risico is op vervuiling van het drinkwater vanuit de grondwaterstromingen vanuit de Heuvelrug.

3.5.4.2 Wateroverlast

500 In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Wateroverlast beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is schade door wateroverlast en de gevolgen van overstromingen zoveel mogelijk beperkt. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-35.

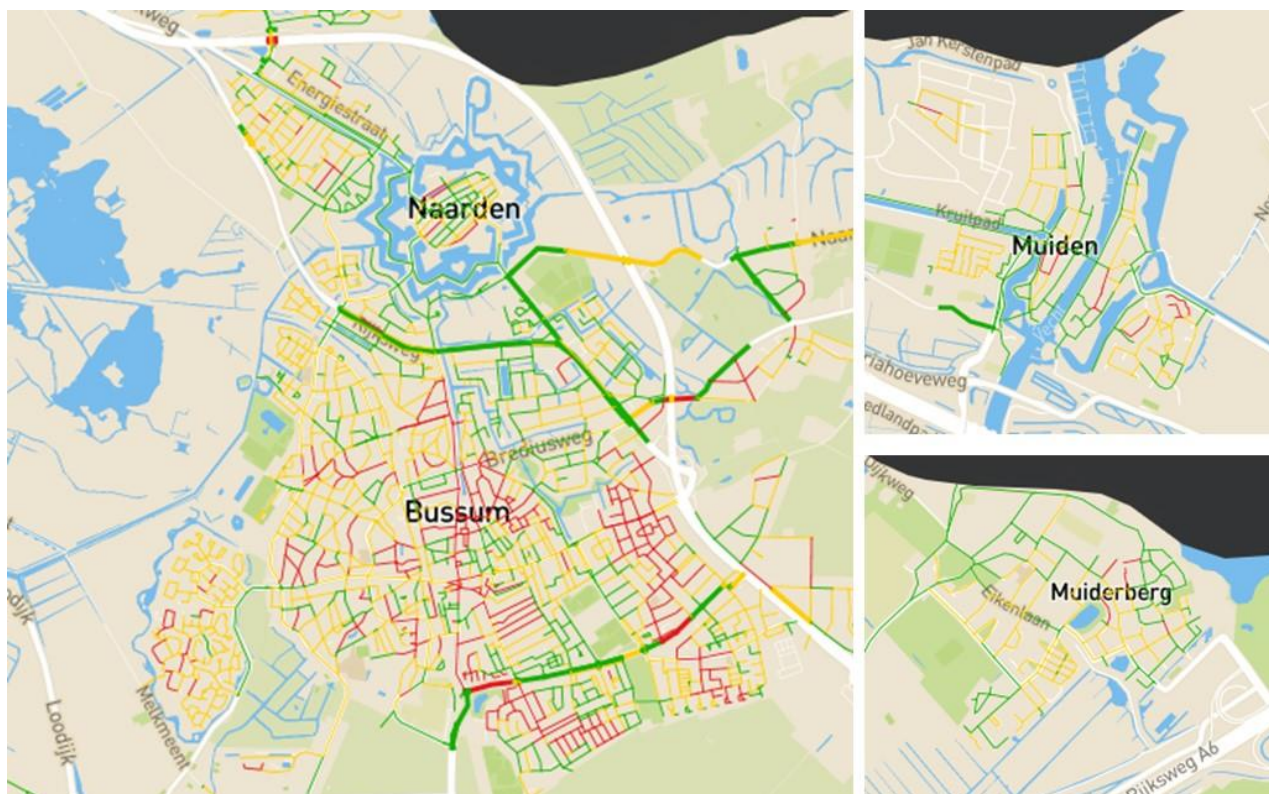
Tabel 3-35; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Wateroverlast

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	+ / -	In de gemeente is meerdere malen sprake geweest van wateroverlast, met name in Bussum. Er zijn maatregelen genomen, maar uit de klimaatstresstest blijkt dat bij een extreme bui op een aantal plekken de wegen onbegaanbaar zijn.
Autonome ontwikkeling	+ / -	Korte, hevige buien zullen door klimaatverandering steeds vaker voorkomen. De gemeente neemt maatregelen om afkoppelen te stimuleren, maar het tempo moet hoog liggen om klimaatverandering bij te houden.

Huidige situatie

505 De afgelopen jaren is meerdere malen sprake geweest van wateroverlast in de gemeente, met name in Bussum. Op locaties waar dit meerdere malen is voorgekomen zijn maatregelen genomen, maar op de lange termijn is het wenselijk om de aanpak te versterken (Rioleringsplan 2019-2022).

510 Om inzicht te krijgen in kwetsbare locaties voor wateroverlast heeft de gemeente samen met het waterschap een stresstest uitgevoerd. De onderstaande kaart laat zien waar wateroverlast in de gemeente het hevigst is bij een regenbui van 90 mm in één uur. In Muiden, Muiderberg en Naarden is een groot deel van wegen onbegaanbaar voor gewoon verkeer (geel en rood, waterdieptes boven de 10 cm). Aan de randen van deze kernen zijn enkele weken nog begaanbaar. In Bussum zijn de wegen in het centrum en in het zuidoosten van de stad grotendeels onbegaanbaar voor normaal verkeer en calamiteitenverkeer. In deze delen van de stad is relatief veel verharding (Klimaat-effectatlas). De belangrijkste ontsluitingsroutes (dikker weergegeven in de kaart) zijn grotendeels begaanbaar voor regulier verkeer.

Figuur 3-40 De begaanbaarheid van wegen bij een regenbui van 90 mm in één uur. Begaanbare wegen (groen) hebben een waterdiepte van maximaal 10 cm. Bij waterdieptes tussen de 10 en 25 cm waterdieptes zijn de wegen geclassificeerd als 'begaanbaar voor calamiteitenverkeer' (geel). Wegen met waterdieptes van 25 cm en meer zijn 'onbegaanbaar' (rood).

Autonome ontwikkeling

Korte, hevige buien zullen door klimaatverandering steeds vaker voorkomen. Wateroverlast bij extreme buien zal niet te voorkomen zijn. In haar rioleringsplan voor 2019-2022 geeft de gemeente aan wateroverlast te willen beperken tot een acceptabel niveau.

Afgelopen periode heeft de gemeente ingezet op afkoppelen van afvoerende oppervlakken onder het motto: ja, tenzij. Dit beleid wordt versterkt doorgezet. Afkoppelen in bestaand gebied wordt gecombineerd met andere werkzaamheden om kosten te verminderen. Echter, om klimaatverandering voor te zijn is een hoog afkoppeltempo nodig. De gemeente zet daarom ook in op het afkoppelen van particuliere terreinen door inwoners te stimuleren. In Bussum zijn particulieren verplicht bij (ver)bouw het hemelwater op eigen terrein te verwerken waar dit kan volgens de gebiedsuitwerking van de hemelverordening. De gemeente zet deze werkwijze de komende jaren voort en verbreedt deze naar de rest van het grondgebied. Hiervoor zijn eerst infiltratiekaarten nodig van andere gebieden.

Op kwetsbare locaties gaat de gemeente onderzoeken welke maatregelen mogelijk zijn. Bij het uitvoeren van maatregelen probeert de gemeente zo veel mogelijk gebruik te maken van geplande projecten.

3.5.4.3 Droogte en bodemdaling

In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Droogte en bodemdaling beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is schade door droogte en bodemdaling aan landbouw, natuur, gebouwen en infrastructuur zoveel mogelijk beperkt en is er een houdbaar perspectief voor alle bewoners en gebruikers van het veengebied. De kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-36.

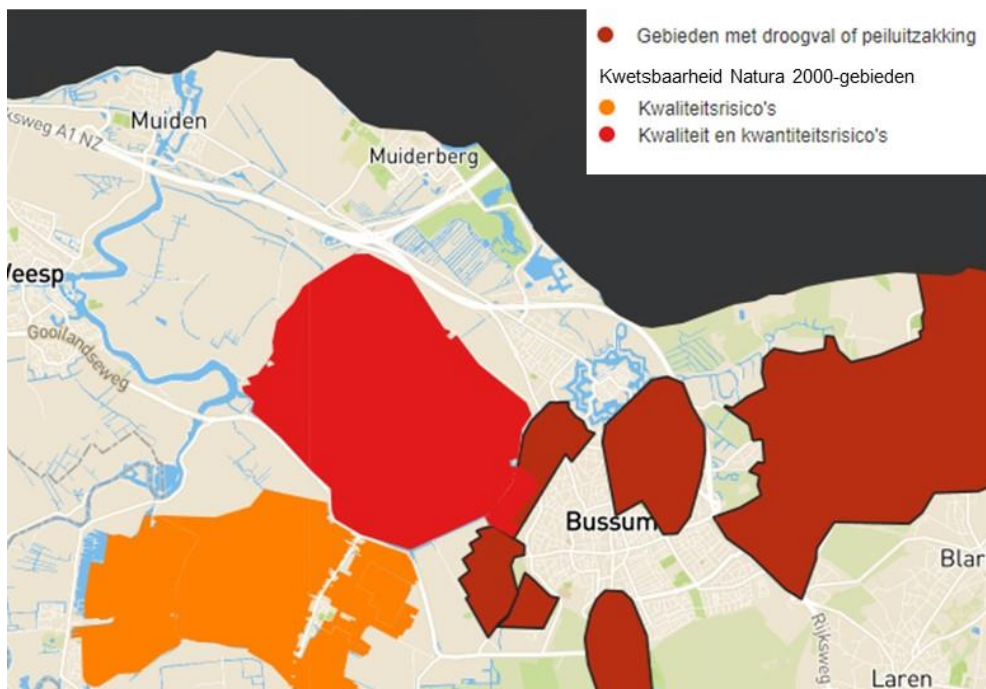
Tabel 3-36; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Droogte en bodemdaling

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie	–	In het oosten van de gemeente bevinden zich gebieden die kwetsbaar zijn voor droogval of peiluitzakking. Ook het Natura 2000-gebied Naardermeer is kwetsbaar. In de veenweidegebieden in het westen vindt bodemdaling plaats van tussen de 0,4 tot 1,5 cm per jaar.
Autonome ontwikkeling	–	Het waterschap zet de komende jaren in op het vernatten van het Naardermeer om droogte te voorkomen. De gemeente stimuleert bewoners om maatregelen te nemen tegen droogte in tuinen, maar neemt verder weinig structurele maatregelen om droogte en bodemdaling tegen te gaan.

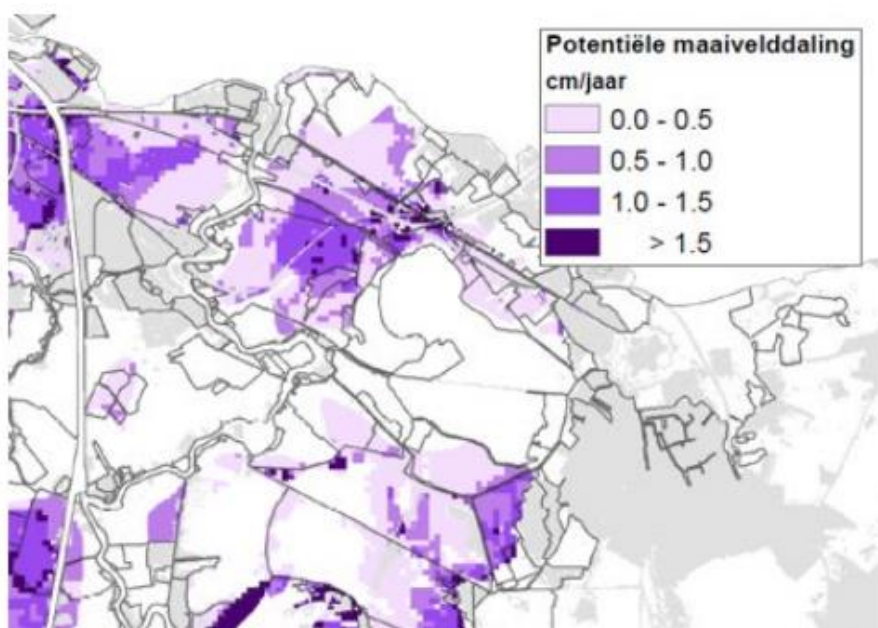
Huidige situatie

Langdurige periodes van droogte, en daardoor een daling in de grondwaterspiegel, kunnen leiden tot schade aan natuur, landbouw en de fundering van gebouwen. Tevens kan een lage grondwaterspiegel zorgen voor onomkeerbare inklinking van de bodem, en zo bodemdaling versnellen. De onderstaande kaart uit de klimaatatlas van Waterschap AGV laat zien dat droogteproblematiek momenteel vooral een rol speelt aan de randen van Bussum en tussen Bussum en Naarden. Deze gebieden zijn gevoelig voor droogval en peiluitzakking. Het Natura 2000-gebied Naardermeer is ook kwetsbaar voor droogte. Hier kunnen problemen optreden rondom zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het water. De daarmee gepaard gaande toename van stilstaand, warm water bevordert het optreden van blauwalgbloei in oppervlaktewateren en dit levert risico's op voor waterplanten, vissen en zwemmers. Daarnaast zorgt in veenweidegebieden droogte voor veenoxidatie, wat leidt tot CO₂-uitstoot en zorgt voor bodemdaling.

Bodemdaling in veenweidegebieden tussen Muiden en Naarden is een belangrijke opgave in de gemeente. Ontwatering maakt de bodem geschikt voor agrarisch gebruik en wonen, maar het leidt ook tot inklinking en oxidatie van het veen. Dit veroorzaakt een bodemdaling van tussen de 0,4 tot 1,5 cm per jaar. Figuur 3-42 laat zien dat in de gemeente Gooise Meren de bodemdaling voornamelijk plaatsvindt onder Muiden, tussen Muiden en Muiderberg en ten westen van Naarden. De bodem daalt het snelst bij de splitsing van de A1 en A6, ten westen van Muiderberg en onder Muiden (Rho Adviseurs voor Leefruimte, 2019). Bodemdaling veroorzaakt schade aan infrastructuur en maakt het lastiger om waterveiligheid te borgen. Door het waterpeil te verhogen en het veen te vernatten zijn deze problemen tegen te gaan, maar dit gaat niet samen met het huidige agrarische landgebruik (Nota Koers en Keuzes).

Figuur 3-41 Droogteproblematiek (Klimaatatlas AGV)

Figuur 3-42 Verwachte bodemdaling in het veenweidegebied in de regio Gooi en Vechtstreek. (Bron: Waterschap Amstel, Gooi en Vecht; knelpuntenkaarten behorende bij de 'Strategie Bodemdaling'; uitsnede van kaart uitgegeven in 2016)

Autonome ontwikkeling

Door klimaatverandering wordt het vaker en langer droog. Perodes van extremere droogte en piekbuien zorgen ervoor dat water niet goed kan indringen in de grond en snel weer verdampt. Maatregelen zullen gericht moeten zijn op de grondwaterspiegel op peil te houden. De gemeente is hiervoor deels afhankelijk van Waterschap AGV, maar de

570 gemeente stimuleert ook haar inwoners om maatregelen te nemen met de Duurzaam Ontwikkelen tool.⁴ Zo kunnen
bewoners een regenwatervijver aanleggen in hun tuin. Deze vijvers vangen hemelwater tijdelijk op en laten het water
575 langzaam wegzakken waardoor droogteschade voorkomen wordt. Ook stimuleert de gemeente bewoners om
regenwater op te vangen en te gebruiken. Gebruik van de tool zal een deel van de inwoners aansporen om
maatregelen te nemen om droogte te voorkomen, maar het is waarschijnlijk niet genoeg om de risico's van droogval
en peiluitzakking te mitigeren. Hiervoor is regie op een hoger niveau nodig.

Natura 2000-gebied Naardermeer is in beheer van het waterschap. In droge periodes wordt water aangevoerd vanuit
de Vecht om het waterpeil voldoende hoog te houden. Tijdens de droge zomer van 2018 is ook een noodpomp
geplaatst bij de Grote Zeesluis in Muiden om meer zoetwater in te laten. Waterinlaat kan tot wel 50% van de totale
580 waterhoeveelheid uitmaken in een droge periode. In het Watergebiedsplan van het Naardermeer (Waterschap AGV,
2020) is voor de komende jaren als hoofdambitie opgenomen om een watersysteem met voldoende water te
realiseren, ook in periodes van (extreme) droogte. Om dit te bereiken treft het waterschap de volgende maatregelen:

- Het waterpeil mag stijgen tot NAP -0,80m. Dat is 10 cm hoger dan het huidige NAP -0,90m. Dit zal voor nattere
omstandigheden zorgen, waardoor er minder snel water aangevoerd hoeft te worden.
- Het waterschap verruimt de bandbreedte van het flexibele peil in de schil rond het Naardermeer en vergroot de
585 bandbreedte van het flexibele peil. Door de maatregelen zal er meer kwel en minder wegzijging in het Naardermeer
binnen de kaden zijn. Dit zorgt voor hogere grondwaterstanden.

Om tot een duurzame oplossing te komen voor de bodemdalingsproblematiek is de gemeente sterk afhankelijk van
de regio, provincie en het waterschap. De provincie Noord-Holland heeft in het remmen van bodemdaling
opgenomen als ambitie in haar omgevingsvisie. Om deze ambitie te realiseren moet het waterschap de peilbesluiten
590 aanpassen (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019). Normaliter volgt het waterpeil de functie van het landgebruik (conform
de wettelijke taak van waterschappen), maar dit leidt tot problemen zoals bodemdaling en CO₂-uitstoot. Het huidige
beleid is dan ook dat het peil wordt aangepast aan de bodemdaling (als de bodem daalt, daalt het peil mee). In 2030
wil het waterschap alleen in gebieden waar eigenaren maatregelen nemen tegen bodemdaling het peil de
bodemdaling laten volgen. In andere gebieden wordt bodemdaling met 75% gevolgd. Daarnaast heeft het
595 waterschap heeft al beleidsaanpassingen gedaan om bodemdaling tegen te gaan, maar het uitgangspunt blijft dat de
huidige functie van het land gefaciliteerd moet worden. De gemeente heeft een belangrijke stem als het gaat om de
beoogde functies van het land (Regio Gooi en Vechtstreek, 2019). Echter, ze heeft geen eigen beleid dat zich richt
op het tegengaan van bodemdaling.

3.5.4.4 Bodemkwaliteit

600 In deze paragraaf worden de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgaven Droogte en bodemdaling
beschreven. De ambitie voor deze opgave luidt als volgt: In 2040 is de bodemkwaliteit in Gooise Meren goed. De
kwaliteitsniveaus die toegekend zijn aan deze opgave zijn samengevat in Tabel 3-37.

Tabel 3-37; de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor de opgave Bodemkwaliteit

Fase	Beoordeling	Toelichting
Huidige situatie		PM volgt na overleg met bodemspecialist Arcadis
Autonome ontwikkeling		PM volgt na overleg met bodemspecialist Arcadis

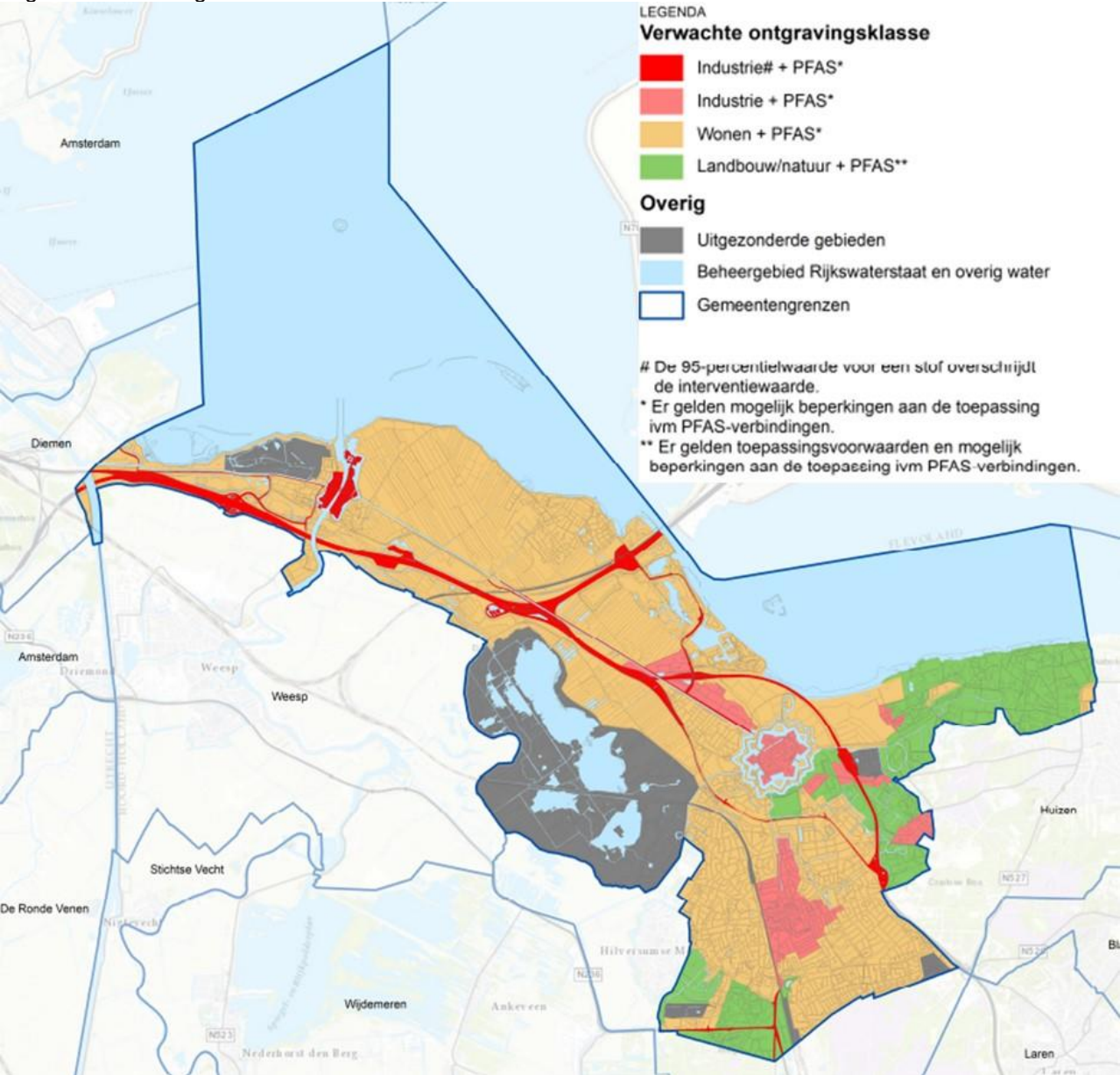
605 Huidige situatie

In 2019 heeft de gemeente Gooise Meren een bodemkwaliteitskaart op laten stellen om onderzoekskosten en -tijd te
besparen, en milieuvriendelijk grondstromenbeleid te voeren (Lieveense adviseurs ingenieurs, 2019). De verwachte
ontgravingsklasse van de bovengrond (0 tot 0,5 m onder maaiveld) is weergegeven in Figuur 3-43. Deze kaart geeft

⁴ <https://duurzaam.gooisemeren.nl/>

610

de te verwachten kwaliteit aan van de eventueel te ontgraven grond op een voor de bodemkwaliteitskaart niet uitgesloten locatie/gebied.

Figuur 3-43 Ontgravingskaart bovengrond (0-0,5 m -mv)

615

Autonome ontwikkeling
PM

Colofon

620 PLANMER OMGEVINGSVISIE GOOISE MEREN

AUTEUR

Jasper van Bruchem

625 ONZE REFERENTIE
D10032056:122

DATUM

20 mei 2021

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.facebook.com/ArcadisNetherlands)